

รายงานการศึกษาเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง

ผลการเจรจาและตัวอย่างวิธีการดำเนินการ
ศูนย์กลางองค์กรพัฒนาชุมชนไทย

10 ตุลาคม 2537

ณ โรงแรมอินนาสวิลล์ จตุจักร

โดย

นายบี๊บพิพัฒน์ พลิมลกุล

สถาบันบัณฑิต

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และบัณฑิตวิทยาลัย

รายงานการสัมมนา เรื่องปัญหัดิการ

เรื่อง

ผลการ เจรจาแกตต์รอบอุรุกวัยต่อระบบการ
คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทย

10 ตุลาคม 2537

ณ โรงแรมอนามาสวิสโซ เคล

โดย

นายบัณฑิต หลิมสกุล

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

การสัมมนา เชิงปฏิบัติการ

เรื่อง ผลการ เจรจาแกตต์รับอุรุกวัยค์อ่อนนุนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทย สันบสนุนโดยส้านกงานกองทุนสันบสนุนการวิจัย

วันที่ 10 ตุลาคม 2537 ณ.ห้องอโโนมา 3 โรงแรมอโนมาสวิสโซ่ เคล

09:00-09:30	ลงทะเบียน
09:30-10:00	นำเสนอทความเรื่อง การเจรจาแกตต์รับอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดย คุณนัยพิช หลิมสกุล กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ
10:30-11:00	เครื่องดื่มและอาหารว่าง
11:00-12:00	การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของสังคมไทยกับการปรับตัวเพื่อเตรียมรับผลกระทบจากการค้าระหว่างประเทศ โดย อาจารย์แก้วสวรร อติโพธิ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12:00-13:30	อาหารกลางวัน
13:30-14:00	การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอุตสาหกรรมฯ โดย ผศ. ดร.ชวนี ทองโกรจน์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสตินทร์วิโรฒ
14:00-14:30	การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสายตาของภาคเอกชน โดย ดร.วิโรจน์ ตันตราภรณ์ บริษัท GLOBAL PREMIER
14:30-15:00	แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา
15:00-15:30	เครื่องดื่มและอาหารว่าง
15:30-17:00	การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ โดย คุณวีระ อิงค์ธเนศ กลุ่มสหวิริยา

สารบัญ

	หน้า
สรุปผู้บริหาร	1
1. นำเสนอความเรื่อง "การเจรจาแกตต์รับอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กับการพัฒนาศักยภาพ และ ความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ"	3
โดย นายบัณฑิต หลิมสกุล	
2. ข้อคิดเห็นเรื่อง "การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของ สังคมไทยกับการปรับตัวเพื่อเตรียมรับผลกระทบจากการค้าระหว่าง ประเทศ" โดย อาจารย์แก้วสรร อติโพธิ	14
3. ข้อคิดเห็นเรื่อง "การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอุตสาหกรรมยา" โดย พศ.ดร.ชวนี ทองโรจน์	23
4. ข้อคิดเห็นเรื่อง "การคุ้มครองสิทธิบัตรในสายตาของภาคเอกชน" โดย ดร.วีโรจน์ ตันตราภรณ์	37
5. การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา	42
6. ข้อคิดเห็นเรื่อง "การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอุตสาหกรรม ซอฟต์แวร์" โดย คุณวีระ อิงค์ธเนศ	46
บทสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	56
ภาคผนวก	
- บทความที่นำเสนอในการสัมมนา โดย นายบัณฑิต หลิมสกุล	
- รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา	

สรุปผู้บริหาร

ผลการสัมมนา เชิงปฏิบัติการ เรื่องผลการ เจรจาแก่ครรับอุรุกวัยค่อระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทย

1. นับเป็นเวลาเกือบสิบปีที่สังคมไทยเริ่มต้นด้วยในปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยนำໄไปพูกอย่างกับปัญหาการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นผลจากแรงกดดันสหรัฐ ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยได้อาศัยมาตรา 301 บังคับให้รัฐบาลไทยปรับเปลี่ยนระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ให้สอดคล้องกับนานาประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาและลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. เป็นที่น่าเสียดายที่แรงดันด้วยในปี ค.ศ. 1985 สร้างทัศนคติด้านลบต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาว่าจะ เป็นกลไกที่ประเทศอุตสาหกรรมเข้ามายกฉวยประโยชน์ทางด้านการค้า ทำให้ขาดโอกาสที่จะพิจารณาผลดีผลเสียของการปรับปรุงระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญารอย่างรอบค้าน และทำให้ความพยายามในการยกร่างด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจ และระดับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ต้องหยุดชะงักลง

3. อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1995 การจัดตั้งองค์กรการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ทำให้ประเทศไทยในฐานะสมาชิกมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของการเจรจาอุรุกวัย ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) ดังนั้น การที่เราเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ถึงสิบปีที่จะถ่วงเวลาในการแก้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา แต่กลับมาถูกจำกัดโดยพันธกรณีของ WTO ทำให้ไทยมีเวลาเหลือน้อยมากที่จะพิจารณาแก้ไขกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ให้สอดคล้องกับ

พันธกรณ์ของ WTO แต่ในขณะเดียวกันต้องไม่ขัดขวางต่อโอกาสที่จะพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทย

4. การเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ระบบการค้าระหว่างประเทศเปิดเสรีมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการค้าในยุคโลกไร้พรมแดนก็มีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนกฏเกณฑ์ทางการค้าเพื่อบังคับการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair competition) ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศไทยต้องการเข้าร่วมในสังคมโลก จึงต้องยอมรับการปฏิบัติตาม international norms and standard รวมทั้งประเทศไทยด้วย

5. ในขณะเดียวกัน โครงสร้างเศรษฐกิจของไทยมีการพัฒนาไปสู่ยุคสังคมสารสนเทศ (information society) มาขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนา กฏเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้ทันสมัยสอดคล้องกับโครงสร้าง ของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพราะหากมีการคุ้มครองมากเกินไปก็จะ กลایเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีโดยส่วนรวม แต่หากคุ้มครองน้อยไป ก็จะขาดแรงจูงใจ ให้มีการลงทุนทั่วจักรและพัฒนา (R&D)

6. ด้วยเหตุนี้รัฐบาลไทยและภาคเอกชนจึงต้องร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพ และความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน ดังนี้

6.1 พัฒนาがらสังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6.2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยเฉพาะ การเลือกซื้อเทคโนโลยีจากแหล่งที่จะเป็นประโยชน์มากที่สุด

6.3 ส่งเสริมนบทบาทของเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อตัดแปลง และปรับปรุงเทคโนโลยี

6.4 ปรับเปลี่ยนกฎหมายการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อ กระตุ้นให้มีการลงทุนคิดค้นเทคโนโลยีในประเทศไทย และสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุน จากต่างชาติที่จะถ่ายโอนเทคโนโลยีมาสู่ประเทศไทยมากขึ้น

การสัมมนา เรื่องปฏิบัติการ

เรื่อง

ผลการ เจรจาแกกต์รอบอุรุกวัยค่อระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทย สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

วันที่ 10 คุลาคม 2537 ณ.ห้องโอนมา 3 โรงแรมโอนมาสวิสโซ่ เคล

1. การนำเสนอที่ความเรื่อง "การเจรจาแกกต์รอบอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ" โดย นาย บัณฑิต หลิมสกุล ข้าราชการกรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ

เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 บรรดาผู้แทนของประเทศภาคีความตกลงที่นำไปทางภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade) 125 ประเทศ ได้เดินทางไปยังเมืองมาราเกซ ประเทศมอร็อกโค เพื่อเข้าร่วมพิธีลงนามในกรรมสารสุดท้าย (Final Act) ของการเจรจาการค้าระหว่างประเทศในกรอบพหุภาคี (Multilateral Trade Negotiation) ครั้งที่ 8 ซึ่งมีชื่อเรียกว่า การเจรจาแกกต์รอบอุรุกวัย (Uruguay Round) โดยใช้เวลาในการเจรจาถึง 7 ปี 7 เดือน จึงสามารถบรรลุผลสำเร็จ

การเจรจาครั้งนี้นับเป็นการเจรจาพหุภาคี (Multilateral Trade Negotiation) เพื่อจัดระเบียบและกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะสามารถตกลงในประเด็นสำคัญทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศถึง 15 หัวข้อ โดยมีความขาวของความตกลงกว่าสองหมื่นหน้าครอบคลุมของเขตการท่าธุรกิจตั้งแต่ สินค้าเกษตร สิ่งทอ ไปจนถึงธุรกิจบริการ (Trade in Service) และที่สำคัญที่สุดคือสามารถจัดตั้งองค์กรการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ได้สำเร็จเป็นครั้งแรก หลังจากที่ความพยายามในการจัดตั้งองค์กรการค้าระหว่างประเทศ

(International Trade Organization : ITO) ต้องประสบความล้มเหลวเนื่อสืบพื้นที่แล้ว เนื่องจากรัฐสภาสหประชาติในขณะนั้นปฏิเสธไม่ยอมให้สัมภาษณ์ (Ratification) The Havana Charter ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1949-1950 ที่ผ่านมา

สำหรับประเทศไทยนั้น นอกเหนือจากการเจรจาแก้ต่อรองอุรุกวัยนี้จะเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลไทยได้เข้าร่วมในการเจรจาทางการค้าระดับพหุภาคีอย่างเป็นทางการหลังจากที่เคยส่งผู้แทนเข้าร่วมสัมมนาเกตการณ์ในการเจรจาแก้ต่อรอง WTO เกี่ยวกับระหว่างปี ค.ศ. 1973-1979 ที่ผ่านมาแล้ว การเจรจาครั้งนี้ยังมีความสำคัญสำหรับเศรษฐกิจของไทยและประเทศไทยกำลังพัฒนาอีก ฯ อย่างมาก เพราะได้มีการนำประเด็นใหม่ ๆ ทางการค้า (new issues) ขึ้นมาเจรจาต่อรองนอกเหนือประเด็นทั่วไปทางการค้าด้วย ประเด็นใหม่ทางการค้านั้นประกอบด้วยเรื่องสำคัญ 3 เรื่อง คือ การเจรจาเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าและสินค้าปลอมแปลง (Trade-Related Aspect of Intellectual Property Rights, including Trade in Counterfeit Goods: TRIPS) การเจรจาเรื่องมาตรการการลงทุนในส่วนที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-Related Investment Measures: TRIMs) และการเจรจาว่าด้วยการค้าบริการ (Trade in Services)

ประเด็นใหม่ทางการค้าทั้ง 3 เรื่อง ที่กลุ่มประเทศไทยได้ผลักดันให้นำมาเจรจาภายใต้กรอบของแก้ต่อรองอุรุกวัยนี้ นอกจจะจะมีความสำคัญต่อผลประโยชน์โดยตรงของประเทศไทยอุตสาหกรรม เพราะเป็นธุรกิจที่ภาคเอกชนในประเทศไทยอุตสาหกรรมมีความได้เปรียบกว่า (comparative advantage) เมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชนในประเทศไทยกำลังพัฒนาแล้ว ประเด็นใหม่ทางการค้าทั้งสามเรื่องยังมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศไทยกำลังพัฒนาในอนาคต และหากขับเคลื่อนการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทยกำลังพัฒนา ดูก็จะได้โดยความตกลงที่พิจารณาเฉพาะผลประโยชน์ทางการค้า ดูบันไดค่านึงถึงระดับการพัฒนาเทคโนโลยีของแต่ละประเทศ ก็จะเกิดผลประโยชน์ต่อการพัฒนา

ศักยภาพและ ขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ที่สำคัญลังพัฒนาและประเทศอุตสาหกรรมจะถูกทำให้หยุดนิ่ง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาจะตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบตลอดไปนั้นเอง

รูปแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมกับสังคมใด ควรมีลักษณะ สอดคล้องกับโครงการสร้างทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาเทคโนโลยีในสังคมนี้ เพราหากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีระดับสูงเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีและศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น แล้ว การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะมีลักษณะ เป็นอานาจผูกขาดที่ เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพทางเทคโนโลยีของสังคมสูงกว่า และจะกลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาเทคโนโลยีโดยล่วงรวม

ในทางตรงกันข้าม หากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในลักษณะดังกล่าวจะขาดผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ เสมือนไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสังคมนี้เลย เพราจะเกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายอันมีผลให้ขาดแรงจูงใจต่อนักลงทุนและนักประดิษฐ์ที่จะคิดค้นทรัพย์สินทางปัญญาในระดับสูงอันจะทำให้สังคมนี้จะสูญเสียโอกาส (opportunity cost) ในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูง ซึ่งจะเกิดผลเสียไม่น้อยไปกว่าในกรณีที่การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามากไป เช่นกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมกับศักยภาพของเทคโนโลยี จึงเป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะในกรณีของประเทศ ที่สำคัญลังพัฒนาซึ่งมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่อ่อนต้อกว่าประเทศอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบ

อย่างไรก็ตาม ในระบบเศรษฐกิจที่มีการพึ่งพิงอย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน ทำให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยนั้นได้ มิได้เป็นเรื่องเฉพาะภายในประเทศนี้อีกต่อไป หากแต่จะมีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศที่เป็นผู้ผลิตและส่งออกทรัพย์สินทางปัญญา เพรา เมื่อการค้าของโลกปัจจุบันแผ่ขยายตัวอย่าง

หากลัชิดจนเสมือนไม่มีพรมแดนระหว่างประเทศ (borderless world) การไม่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศหนึ่งได้ก่อลายเป็นจุดอ่อน (weak link) ที่ทำให้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขาดความมั่นคงทันที โดยเหตุที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อลายมาเป็นปัจจัยสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้า ความลับทางเทคโนโลยีจึงได้เข้ามามีบทบาทต่อเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศอย่างมาก และลายเป็นหลักประกันสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจสามารถสร้างมาตรฐานภาพ และความสามารถในการแข่งขันทางการค้าซึ่งเป็นความได้เปรียบที่เกิดจากความเหนือกว่าทางเทคโนโลยี ดังนั้นประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจหันมาสนใจและให้ความสำคัญต่อระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศมากขึ้น เพราะเห็นว่า การที่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาถูกละเมิด ลักษณะใช้จากประเทศอื่น ๆ โดยปราศจากผลตอบแทนที่เป็นธรรม ย่อมเป็นการสูญเสียทรัพยากรที่มีค่าในการลงทุนค้นคว้าเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยสูญเปล่า และยังทำให้ความได้เปรียบอันเป็นผลจากการมีเทคโนโลยีที่เหนือกว่าต้องลดลงด้วย

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจหันมาจัดการด้วยทางเศรษฐกิจทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี (bilateral or multilateral trade negotiation) เป็นเครื่องมือในการบีบบังคับให้ประเทศไทยกำลังพัฒนารับแนวทางการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจเพื่อยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยของคนให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามแนวทางของประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจ โดยไม่คำนึงว่ารูปแบบการคุ้มครองดังกล่าวจะเหมาะสมสมสอดคล้องกับประเทศไทยกำลังพัฒนามากน้อยเพียงใดเลย

บุทธิวิธีของประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจในการเจรจาปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญานี้ ประเทศไทยอุดหนุนเศรษฐกิจโดยเฉพาะสหรัฐฯ ได้ใช้เวทีการเจรจาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อเพิ่มแรงกดดันประเทศไทยกำลังพัฒนาให้หันมาสนใจและแก้ไขปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามากขึ้น โดยในการเจรจาระดับทวิภาคีนี้ สหรัฐฯ ได้ดำเนินการแก้ไขมาตรา 301 ของรัฐบัญญัติการค้า (U.S.

Trade Act) ฉบับ ค.ศ. 1974 เพื่อเพิ่มอำนาจในการตอบโต้ทางการค้ากับประเทศที่ไม่มีการบูรณาประมวลการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ

พร้อม ๆ กับการก่อตั้นในระดับทวีภาคี ในต้นทศวรรษ 1980s สหรัฐ และประเทศอุตสาหกรรมได้พยายามบูรณาประดับการเจรจาทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นมาสู่ระดับพหุภาคีโดยก่อตั้นการเจรจาแกกต์รอบที่แบ่งให้รวมประเทศเด็นทรัพย์สินทางปัญญาไว้ในหัวข้อการเจรจาด้วย เพราะเห็นว่าองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) ซึ่งเป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่รับผิดชอบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศภายใต้กรอบสหประชาชาตินั้นไม่มีบทบาทที่แท้จริงในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวิถีทางการของทศโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนั้น ประเทศอุตสาหกรรมยังมีอำนาจต่อรองในการอนุญาตแกกต์มากกว่ากรอบขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลกด้วย เพราะการเจรจาภายใต้กรอบของแกกต์นี้เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในลักษณะต่างตอบแทน (Reciprocity) และเป็นการแลกเปลี่ยนที่สามารถข้ามหมวดของผลประโยชน์ได้ เช่น น้ำผลประโยชน์เรื่องสินค้าเกษตรหรือสิ่งทอมาเจรจาต่อรองกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเพิ่มแรงกดดันให้ประเทศกำลังพัฒนายอมแลกเปลี่ยนการเจรจาเป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้ทำให้ประเทศอุตสาหกรรมมีอำนาจต่อรองในการเจรจาภายใต้กรอบของแกกต์มากกว่าองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก

สำหรับวิถีทางการของระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยนั้น แม้จะเป็นผลจากการผสมผสานระหว่างแรงผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจภายในอันเป็นผลมาจากการค้าเนินธุรกิจที่มีรูปแบบซับซ้อนมากขึ้น ผนวกกับแรงกดดันจากต่างประเทศก็ตาม แต่แรงผลักดันจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมในรูปของการใช้อำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศคือจะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยโดยตรง

เมื่อลองพิจารณาวิวัฒนาการของกฎหมายเศรษฐกิจไทยที่ผ่านมาในอดีต แม้ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยจะเริ่มนิการพัฒนามา ก่อน การเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วก็ตาม แต่ความพยายามในช่วงแรกนั้นเป็นผล จากการผลักดันของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้นโดยไม่แรงสนับสนุนจาก กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จึงดูเหมือนว่าวิวัฒนาการของระบบทรัพย์สินทาง ปัญญาของประเทศไทยเป็นเพียงความพยายามของหน่วยงานราชการไทยที่ต้องการ พัฒนาระบบกฎหมายให้ทันสมัยตามแนวทางของชาติศาสตร์ ดังในตัวอย่าง เช่น วิวัฒนาการคุ้มครองกฎหมายสิทธิบัตรของประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2468 เมื่อพระบรมราชโองการกุลมนตรี อธิบดีกรมทະเป็นการค้าได้บกร่างกฎหมาย สิทธิบัตรขึ้นมา แต่ก็ไม่มีการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้นจนหลังจากนั้นเป็นเวลา 53 ปี เมื่อ พ.ศ. 2522 ความพยายามดังกล่าวจึงได้ประสบความสำเร็จสามารถผ่าน กฎหมายสิทธิบัตรออกมาระบบทั่วไปของประเทศไทย

ส่วนหนึ่งของค่าอธิบายถึงสาเหตุความเชื่องช้าในการพัฒนาของกฎหมาย ทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย เป็นเพราะประเทศไทยเป็นสังคมเกษตร ครอบครองการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์จึงดูเหมือนไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่และการท่ามหากินของประชาชนโดยส่วนรวม ดังจะเห็นได้ จากรายงานนัดความและการฟ้องร้องภัยได้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในระบบ แรกที่ได้รับการพิจารณาโดยศาลฎีกามีน้อยมาก

ความตื่นตัวของสังคมไทยเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มเรื่น ขึ้นอย่างจังในช่วงปี พ.ศ. 2525-2528 เมื่อรัฐบาลไทยได้รับแรงกดดันใน ระดับทวีปีจากสหรัฐฯ ที่เรียกร้องให้รัฐบาลไทยแก้ไขกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญาให้มีมาตรฐานในระดับเดียวกับประเทศไทยอุตสาหกรรมทั้งในด้านการคุ้ม- ครองสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ฯ ลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เครื่องหมายการค้า บริการและรับรองคุณภาพ และการเพิ่มโทษผู้กระทำผิด นอกจากนั้น สหรัฐฯ ยังได้ เรียกร้องให้รัฐบาลไทยเพิ่มมาตรการในการปราบปรามละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ โดยใช้มาตรา 301 และสิทธิประโยชน์ทางภาษี

ทุลบาท (Generalized System of Preferences-GSP) เป็นเครื่องมือที่ตั้งไว้ในภาระเจรจาต่อรองกับประเทศไทย

ด้วยเหตุดังกล่าว ความตื่นตัวของสังคมไทยที่เกิดขึ้นจึงเป็นความกระตือรือล้นในทางลบที่วางอยู่บนความมีอคติต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพราะเห็นว่าการแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะมีผลให้ประเทศไทยต้องเป็นฝ่ายสูญเสียผลประโยชน์และเงินตราต่างประเทศให้กับสหราชอาณาจักรและประเทศไทยอุดตัวการห้ามอัน ๆ เพราะประเทศไทยเหล่านี้มีความได้เปรียบด้านศักยภาพของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนามาก่อนประเทศไทย ดังนั้น จึงมีช่วงเวลาหนึ่งที่สังคมไทยฯ ต้องเผชิญกับภัยคุกคามที่จะพิจารณาผลดี-ผลเสีย ของการปรับปรุงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างรอบด้าน และพยายามที่ความพยายามของหน่วยราชการและภาคเอกชนที่จะปรับปรุงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศไทยในขณะนี้ต้องหยุดชะงักลงไว้

อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่พอใจแรงกดดันของประเทศไทยอุดตัวก็ตามในระดับที่ต้องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีมาตรฐานในระดับเดียวกับประเทศไทยอุดตัวก็ตาม แต่ผลการเจรจาแก้ต่อรองอุดตัวทำให้รัฐบาลไทยมีหน้าที่ต้องแก้ไขกฎหมายภายในที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศไทยของแก้ต่อรอง

นอกเหนือจากแรงกดดันจากต่างประเทศทั้งในระดับที่ต้องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและพหุภาคีตั้งกล่าวข้างต้น ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางเศรษฐกิจ (economic factors) ที่มีผลต่อเศรษฐกิจไทยได้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าของตลาดโลกมีความรุนแรงมากขึ้น ตลอดจนมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้า (trade protectionism) มากขึ้นตามลำดับ จึงทำให้ประเทศไทยไม่มีความพร้อมในการปรับตัวจะสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจจากการค้าระหว่างประเทศไทยในที่สุด

ในการพิการส่งสินค้าออกของประเทศไทยนั้น แม้ประเทศไทยจะเคยประสบความลำเริ่ด้านส่งออกค่อนข้างสูงในช่วงสิบปีที่ผ่านมา แต่ความสำเร็จดังกล่าวกำลังถูกท้าทายจากประเทศไทยใหม่ๆ ที่หันมาสู่ระบบการตลาดเสรี เช่นจีน อินโดจีน เป็นต้น ประกอบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจของไทยเกิดการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ส่งออกสูญเสียความได้เปรียบในอัตราค่าห้องพยากรณ์ธรรมชาติ และแรงงานราคาถูก หากไม่มีการปรับตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบดังกล่าว

การปรับเปลี่ยนปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศไทยของไทย มีดังนี้

ปัจจัยเศรษฐกิจภายใน

อุตสาหกรรมแรงงานของไทยได้พัฒนาเข้ามาสู่ช่วงสุดท้าย เนื่องจากภาวะต้นทุนเบรียบเทียบของปัจจัยพื้นฐานอันประกอบด้วย ค่าแรงต่อประลิตรี-ภาคการผลิตราคาวัสดุคิบและสินค้าขั้นกลาง ต้นทุนการเงิน และค่าขนส่งไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้จากค่าแรง อัตราดอกเบี้ย และค่าที่ดินของไทยสูงกว่าประเทศไทยจีนและอินโดจีนอย่างมาก ประกอบกับไม่มีแรงกดดันจากสหภาพแรงงานในการเพิ่มค่าแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเหตุนี้การขยายตัวของสินค้าจากอุตสาหกรรมที่เป็นแรงงานของไทย เช่นเสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเบื้องดินเผา และเฟอร์นิเจอร์ เริ่มนีอัตราการขยายตัวของตลาดลดลงตามลำดับ

ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในทำให้เกิดการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศไทยที่มีต้นทุนปัจจัยการผลิตที่ต่ำกว่ามากขึ้น และทำให้การลงทุนจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานในไทยลดลงตามลำดับ

ปัจจัยเศรษฐกิจภายนอก

ผลกระทบจากการแข่งขันของเศรษฐกิจโลกทำให้กลุ่มประเทศไทยต้องหันมาใช้นโยบายกีดกันทางการค้า (trade protectionism) มากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า

ในรูปแบบต่าง ๆ (non-tariff barrier:NTB) โดยเฉพาะการบีบอัดทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ (non-tariff barrier:NTB) โดยเฉพาะการบีบอัดเนื้อในมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและต่อต้านการอุดหนุนของรัฐ (Anti-Dumping และ Countervailing Duties :AD และ CVD) เก็บภาษีสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาอย่างไม่เป็นธรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ ความพยายามรวมกลุ่มทางการค้าของประเทศอุตสาหกรรมทั้งในรูปของสหภาพยุโรป (European Union:EU) ซึ่งกำลังขยายจำนวนสมาชิกเป็น 15 ประเทศ และการรวมตัวของตลาดเสรีทวีปอเมริกาเหนือ หรือ North American Free-Trade Area (NAFTA) ล้วนแต่เป็นแรงกดดันต่อการส่งสินค้าออกของไทยทั้งสิ้น

ด้วยเหตุนี้ ภาคเอกชนไทยคงต้องมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีมาตรฐานสูงขึ้นเพื่อหนีการแข่งขันสินค้าจากประเทศที่มีค่าแรงถูกกว่า และเร่งยกระดับเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าชั้นกลางและชั้นสูง โดยปรับเปลี่ยนการผลิตจากสินค้าแรงงานด้านอัญมณี สิ่งทอไปเป็นสินค้าอิเล็กทรอนิก และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการปรับปรุงเทคโนโลยี และเพิ่มศักยภาพในการรองรับการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (technology transfer) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเนี่ยงเบนทิศทางการลงทุนจากต่างประเทศนั้น ภาคเอกชนไทยควรพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลควรหันมาสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องหมายการค้าของตนในการส่งออก

ด้วยเหตุนี้ ความสำคัญเรื่องค่านอikค้านที่รัฐบาลควรเร่งดำเนินการเพื่อรองรับการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากต่างประเทศและ การพัฒนาวิจัยศึกษาของภาคเอกชนไทย (R&D) ที่มีการยกย่องมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับนานาประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจนักลงทุนจากต่างชาติที่สนใจลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีในประเทศไทย

จากเหตุดังกล่าวประเทศไทยจึงตกลอยู่ในภาวะ dilemma สองค้าน

คือ ถูกแรงกดดันจากค่างประ เทศทั้งในระดับทวีภาคีและพหุภาคีผลักดันให้รัฐบาลไทยต้องดำเนินการแก้ไขระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของประ เทศอุตสาหกรรมโดยเน้นพัฒนารัฐภัยให้การเจรจาแกกต์ร่อนอุรุกวัย ในขณะเดียวกันผลจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตของผู้ประกอบการภายในประ เทศทำให้รัฐบาลและเอกชนของไทยเริ่มตระหนักรถึงความสำคัญในการปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของเรารองให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภัยในประ เทศเพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในการแข่งขันการค้าระหว่างประ เทศอันเป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนระบบการค้าระหว่างประ เทศ (world trading system) ในปัจจุบัน

ดังนี้ การที่รัฐบาลไทยจะนำพัฒนารัฐภัยของการเจรจาแกกต์ร่อนอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มาเป็นมาตรฐานแก้ไขกฎหมายภัยในที่เกี่ยวข้องจึงต้องพิจารณาดูความเหมาะสมสมของประ เทศทั้งด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี นอกจากนี้ รัฐบาลไทยจะต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อกำหนดของพัฒนารัฐภัยของการเจรจาแกกต์ร่อนอุรุกวัยบอย่างละเอียด เนื่องจากความตกลงดังกล่าวมีช่องว่างให้ประ เทศสามารถใช้คุ้ลพินิจทางนิติศาสตร์กำหนดกฎหมายภายในให้อึดประ โบชน์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีโดยไม่ขัดกับพัฒนารัฐภัยระหว่างประ เทศด้วย ในขณะที่หากนำข้อบัญญัติเหล่านี้มากำหนดเป็นกฎหมายภัยในโดยตรงโดยไม่คำนึงข้อด้อยทางเทคโนโลยีของไทยแล้วกฎหมายในลักษณะดังกล่าวอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประ เทศโดยส่วนรวม

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการทrieveจัยเพื่อศึกษารายละเอียด ถึงข้อบัญญัติความเหมาะสมสมในการนำพัฒนารัฐภัยดังกล่าวมากำหนดเป็นกฎหมายภัยในแต่เนื่องจากการเจรจาแกกต์ร่อนอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีข้อบัญญัติที่ต้องคำนึงถึงความต้องการของประเทศที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจหลายสาขา หากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยสนใจจะให้ทุนเพื่อทำการศึกษาในรายละเอียดค่าต้องจัดซื้อของเขตเฉพาะการวิจัยในประ เทศที่มีผลกระทบโดยตรง

ในระยะ เวลาอันใกล้ ซึ่งเรื่องที่น่าจะมีการวิจัยในขณะนี้ได้แก่ การวิจัยของเขตความเหมาะสมในการคุ้มครองลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์การวิจัยเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้แสดง การวิจัยในเรื่องความลับทางการค้า การวิจัยเรื่องการคุ้มครองการออกแบบ **Intergrated Circuit** และการวิจัยเรื่องอุตสาหกรรมเป็นต้น

2. การเสนอข้อคิดเห็นเรื่อง "การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของสังคมไทยกับการปรับตัวเพื่อเตรียมรับผลกระทบจากการค้าระหว่างประเทศ" โดย อาจารย์แก้วสาร อคิโพธิ์ รองอธิบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในโลกปัจจุบัน เกิดขึ้นต่อเนื่องอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง ด้วยเหตุนี้ คนไทยจึงต้องพิจารณาถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่ถูกผลกระทบจากการโลกาภิวัต (globalization) ว่าควรจะกำหนดกระบวนการการอุปถัมภ์จังหวะและสมกับภาวะเศรษฐกิจโลกปัจจุบันและต้องสอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานสังคมไทยด้วยเนื่องจากกระบวนการการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้ขาดแกร่งของคนไทยปัจจุบันเบริบเนื่องสัมภานทางค่านิยมที่ไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้หากไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ปัจจับสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยไม่ใช่อยู่ที่การขยายแรงงานที่มีราคาถูกเหมือนในอดีต เพราะการพัฒนาประเทศในปัจจุบันต้องอาศัยทรัพยากรทางปัญญาซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ แนวทางดังกล่าวเป็นรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrialized Countries : NICS)

ในการพัฒนาประเทศด้านปัญญา รัฐบาลจำเป็นต้องสนับสนุนและเร่งดำเนินการวิจัยและพัฒนา (R&D) เทคโนโลยีทั้งระดับล่างและระดับสูง เพื่อปรับเปลี่ยนศักยภาพและความพร้อมในด้านเทคโนโลยีอย่างเดิมที่ ดังจะเห็นจากตัวอย่างในกรณีของประเทศไทยซึ่งกลยุทธ์เป็นประเทศคู่แข่งใหม่ในโลกการค้าระหว่างประเทศนี้ รัฐบาลจึงได้เร่งดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรโดยการส่งนักศึกษาจีนจำนวนมากไปเรียนในระดับปริญญาตรี-โท-เอก ตามมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในสหราชอาณาจักร นอกจากนั้นยังได้ทุ่มงบประมาณมหาศาลในการทำ R&D เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีชั้นสูง แต่ในขณะเดียวกันจีนก็มีได้ลงทะเบียนการพัฒนาแรงงานส่วนล่าง โดยมีการเชื่อมโยงความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ จากสถาบันการศึกษา

นำไปพัฒนาแรงงานในภาคปฏิบัติ เพื่อเพิ่มคุณภาพของการผลิต และยกระดับการพัฒนาฝีมือในภาคแรงงาน

ในกรณีของเกาหลีใต้ ชี้งคุกแรงกดดันในระดับทวิภาคีโดยมาตรา 301 ของรัฐบัญญัติการค้าสหรัฐฯ ให้ยกระดับมาตรฐานคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และดำเนินการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจังนี้ แรงกดดันดังกล่าวของสหรัฐฯ ทำให้คนเกาหลีใต้ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตรากฐานการเป็นผู้ชุมชนมาเป็นผู้ชื่อ สภានะดังกล่าวได้ผลักดันให้รัฐบาลเกาหลีใต้ต้องทุ่มงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยีชั้นสูงเพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยรัฐบาลเกาหลีใต้พยายามเน้นการท่า R&D ในเชคเตอร์ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการแก้ไขกฎหมายเพื่อยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมยา เทคโนโลยีด้าน Aero-dynamic เป็นต้น โดยนโยบายเชิงรุกดังกล่าวเป็นการร่วมมือระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทั้งจากกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม และจากภาคเอกชน ช่วยกันจัดตั้งหน่วยงานกลาง (inter-agency) ที่ร่วมกันทำงานด้านนี้ ในการแปลงผ่านสื่อ ตั้งทีมผลิตซอฟต์แวร์ หรือแม้แต่ร่วมทีมวิจัยด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ เป็นต้น

เมื่อนำเหตุการของการเปลี่ยนแปลงข้างต้นมาพิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ในประเด็นเรื่องระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหานี้ สหรัฐฯ คงจะไม่ทิ้งมาตรา 301 เพราะนี้เป็นกลไกที่ให้อำนาจเบิดเสรีค่าสหรัฐฯ ในการเจรจาคู่ต่อคู่ เทคคู่ในระดับทวิภาคี นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีพันธะกรณีที่ต้องปฏิบัติตามภายใต้ความตกลงเรื่อง TRIPS ของการเจรจาอนุรุกติวิถีด้วยตั้งนี้เราต้องมาร่วมกันพิจารณาว่า ไทยควรมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศอย่างไร

ประเด็นสำคัญที่สุด คือ ประเทศไทยพยายามหลีกเลี่ยงการพัฒนาแบบ Modernization without Development โดยต้องเน้นความทันสมัยที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย และต้องเป็นการท่า R&D ทั้งในภาครัฐและเอกชน ควบคู่พร้อม ๆ กัน เพื่อจะสามารถก้าวทันกับการพัฒนาของต่างประเทศ โดยเฉพาะ

กลุ่มประเทศเกาหนีใต้ ได้หวน ย่องกง และสิงคโปร์ ซึ่งพัฒนาไปก่อนหน้าเรามาก

เนื่องประมวลภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นคนไทยต้องมีการปรับตัวในหลาย ๆ ด้านเพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์โลกในยุคปัจจุบันและอนาคต สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับด้านทรัพย์สินทางปัญญาควรเตรียมตัวดังนี้

1. การเตรียมพร้อมในด้านที่วิจัยและพัฒนา (R & D) โดยต้องปรับรูปแบบจากการทำวิจัยผิวเผินอย่างที่เคยเป็นในอดีต มาเป็นการค้นคว้า ถึงรากเหง้าจริง ๆ เพื่อที่จะพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน (basic science) ให้มีรากฐานที่มั่นคงพร้อมที่จะพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงที่มีความสัมบั้นซ้อนได้มากขึ้นต่อไป

อย่างไรก็ตามการทำ R & D พื้นฐานนี้ มิได้หมายถึงการหลับหูลับตา ทำในสิ่งที่นักวิชาการชอบเท่านั้น แต่ควรจะรับฟังความต้องการและข้อคิดเห็นจากภาคเอกชนเพื่อที่จะรู้ทิศทางธุรกิจของภาคเอกชนกำลังจะมุ่งไป และผลการวิจัยดังกล่าวต้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลทางธุรกิจ ไม่ใช่กลับเป็นเอกสารระดับห้องน้ำที่ไม่ได้ประโยชน์คือสังคมนอกราชสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ผู้ที่ทำวิจัยเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการติดต่อบริษัทงานระหว่างนักวิชาการกับนักธุรกิจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันทั้งสองฝ่ายว่า แต่ละกลุ่มกำลังเดินทางในนักวิชาการก็ควรจะเข้าใจความต้องการ (Need) ของนักธุรกิจ ในขณะที่นักธุรกิจก็ควรทราบ ความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้กับธุรกิจและการผลิตของตนให้ได้ประโยชน์สูงสุด

2. การวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาต้องเปลี่ยนแนวทางจากที่เคยทำในอดีต เพราะไม่ควรจะทำภารศึกษาเฉพาะในด้านกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ควรคุ้มครองกันทั้งในด้านกรอบ (Framework) ทางกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น กรอบความตกลงของแกตต์หรือองค์กรทรัพย์สินแห่งโลก (WIPO) เช่น อนุสัญญากรุงเบอร์น ว่าด้วยการคุ้มครอง

อุตสาหกรรมสมบัติ เป็นศูนย์ และควรข้อมูลทางธุรกิจมาพิจารณาประกอบกันด้วย นอกจากนั้น การวิจัยด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาควรมีลักษณะ เป็น การเสนอทางเลือก (option) ให้กับผู้บริหาร เพื่ออุตช่องว่างในการที่ผู้บริหาร ขาดข้อมูลรายละเอียด ที่จะนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจ เพราะจาก ประสบการณ์ที่ผ่านมาในการได้รับเชิญหรือแต่งตั้งเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการและ คณะกรรมการต่างๆ จะเห็นว่า การตัดสินใจของคณะกรรมการเหล่านี้ ขาดข้อมูล และเอกสารการวิจัยที่มีข้อเท็จจริงและเหตุผลทางทฤษฎีมาสนับสนุน ประกอบการตัดสินใจจึงอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการออกแบบกฎหมายได้

การที่วิจัยในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ควรมีการ เสนอโครงสร้าง (research framework and proposal) ให้นำไปงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น บรรดานักวิชาการในมหาวิทยาลัย คณะกรรมการนโยบาย เศรษฐกิจระหว่างประเทศ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่นกรมทรัพย์สินทาง ปัญญาและภาคเอกชน ร่วมพิจารณาให้ข้อคิดเห็นด้วย

3. บทบาทของภาคเอกชนและกลุ่มผลกระทบที่จะได้รับผลกระทบ จากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาควรเข้ามามีส่วนร่วมในการยกร่าง กฎหมายแต่รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมของภาคเอกชนตั้งกล่าวควรมีโอกาสเข้า ร่วมตั้งแต่ขั้นตอนของการยกร่าง นิใช้เข้ามาแสดงความคิดเห็นหลังจากยกร่าง กฎหมายสมบูรณ์แล้ว เพราะไม่เป็นการแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นและทำให้ลูกคามถลวยเป็น ความขัดแย้ง จนอาจนำมาสู่การเผชิญหน้าทั้งสองฝ่ายได้

โดยปกติแล้ว public hearing หรือการได้ส่วนสาธารณะใน ประเทศไทยที่ผ่านมาเป็นการทำความรับนบรรษัทการ คือขอความคิดเห็น (comment) จากภาคเอกชนหลังการยกร่างกฎหมายเสร็จแล้ว ซึ่งเป็นการทำ public hearing เพียงเพื่อได้ชื่อว่ามีการรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคเอกชน แต่ไม่ได้เป็น การรับฟังข้อเท็จจริงเพื่อนำมาประกอบในการพิจารณาอย่างจริงจัง

4. ควรมีการจัดตั้งบริษัทที่ปรึกษา (consulting firm) ซึ่งจะให้ ความช่วยเหลือเอกชนในด้านกฎหมาย และข้อมูลแหล่งที่มาของเทคโนโลยี โดย

ภาคเอกชนที่คิดจะได้เทคโนโลยี ก็สามารถให้บริษัทที่ปรึกษาตรวจสอบแหล่งเทคโนโลยีที่เหมาะสม (available technology) เช่น มีเครื่องครองสิทธิบัตร ประเภทเดียวกัน นอกจานนี้ในอนาคต อาจต้องมีผู้ช่วยทูตไทยฝ่ายวิทยาศาสตร์ประจำการในประเทศไทยสำคัญเพื่อควบคุมตรวจสอบข้อมูลด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้ว รายงานให้หน่วยราชการและภาคเอกชนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

5. การบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement) ให้มีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลต้องระมัดระวังในการเข้ามาแทรกแซงกลไกทางธุรกิจ เช่นการขยายเขตของกฎหมาย เช่นเชอร์วิติโอมาริใช้บังคับการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์จนอาจมีผลกระทบอย่างอื่นตามมา ฯลฯ นอกจานนี้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ (international norms and standards) โดยการใช้มาตรการด้านบริหารความคุ้มภารณานำเข้าและการส่งออกสินค้าที่ลະเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ณ. จุดตรวจชายแดน (border enforcement) ด้วย

ประเด็นสำคัญคือ รัฐบาลควรต้องมีความพร้อมที่จะเข้ามาสร้างความสมดุลย์ของผลประโยชน์ในสังคม เช่น ในกรณีที่มีปัญหาการผูกขาดอำนาจสิทธิบัตรไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือผลิตไม่พอใช้ หรืออาศัยความเป็นเจ้าของสิทธิบัตร ใช้อำนาจภายใต้กฎหมายบิดเบือนกลไกตลาด รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความสามารถในการที่จะให้ compulsory licensing เพื่อบังคับความเสียหายที่จะเกิดกับสังคมโดยส่วนรวมได้โดยไม่ชักช้า

ข้อพึงระวังในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพ คือต้องพิจารณาบทบาทของรัฐควบคู่ไปกับบทบาทเอกชน เพราะทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผลประโยชน์โดยตรงของภาคเอกชน ดังนั้นเอกชนควรใช้ความระมัดระวังในระดับหนึ่งเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของตน และความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเจตนาในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ เป็นความผิดที่ยอมความกันได้ ดังนั้นรัฐต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมใน การตั้งหน่วยพิเศษเพื่อเข้ามาตรวจสอบการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานั้นจนมีผล กระทบต่อกลังของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยได้ รัฐอาจจำกัด

บทบาทเฉพาะการเตรียม (provide) มาตรการทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เก่านั่นกันมา เพิ่งพอแล้ว

ภาคเอกชนควรมีการปรับตัวในการค่าเนินคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ด้วยพระราชนิธิคติ เนื่องจากในอดีตภาคเอกชนมักใช้การค่าเนินคดีทางอาญา เพราะสามารถใช้การจ่าคุกเป็นเครื่องมือต่อรองเพื่อบังคับให้คู่กรณียอมจ่ายค่าเสียหาย ทั้ง ๆ ที่คดีดังกล่าวเป็นเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจ ดังนั้น หากมีการค่าเนินคดีทางแพ่งมากขึ้น ก็จะเป็นเครื่องช่วยให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้มีลักษณะเป็นระบบมากขึ้น

6. การพิจารณาออกกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้า และการคุ้มครองอนุสิทธิบัตร (petty patent) ปัจจุบันประเทศไทย ใช้กฎหมายลิขสิทธิบัตรเพื่อคุ้มครองเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามกฎหมายลิขสิทธิบัตรรองรับการคุ้มครองเทคโนโลยีเฉพาะที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในเรื่องของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร คือ ต้องเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ (novelty) ต้องเป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น (inventive step) และต้องเป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม (industrial applicability) จึงทำให้มีลั่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีบางชนิดที่ไม่ถึงระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายลิขสิทธิบัตร ไม่สามารถรับความคุ้มครองได ฯ เลขทั้งสิ้น

ในภาวะปัจจุบันเมื่อการค้าเปิดเสรีมากขึ้น การแข่งขันทางธุรกิจจึงต้องมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ต้องมีกฎหมายเบียบทางการค้าเพื่อป้องกันปัญหาการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมหรือ unfair competition เช่นในกรณีที่นักธุรกิจลงทุนซื้อเทคโนโลยี และ know-how มาจากต่างประเทศ เพื่อทำการผลิตสินค้าในประเทศไทย ต่อมาริซัทคู่แข่งใช้วิธีการทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมลงทุนซื้อตัวลูกจ้างจากบริษัทแรกให้เปิดเผยความลับทางเทคโนโลยี ลักษณะดังกล่าวเป็นการผิดจรรยาบรรณทางธุรกิจ แต่เนื่องจาก know-how ดังกล่าวอาจจะไม่อู่ในข่ายที่จะขอรับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิบัตรได เพราะไม่ได้มาตรฐานตามเงื่อนไขของกฎหมายลิขสิทธิบัตรที่กำหนดไว้ข้างต้น นอกจากนั้น

ในบางกรณีที่มีการเจรจาทางธุรกิจเพื่อเจรจาข้อข้อความลับทางการค้า แต่การเจรจาไม่สามารถหาข้อบุคคลได้ แต่ในระหว่างการเจรจาได้มีการเปิดเผย know-how ที่เป็นข้อมูลความลับทางการค้าในบางส่วน หากไม่มีสิทธิบัตรคุ้มครอง ผู้เป็นเจ้าของ know-how ก็จะเกิดความเสียเบริบทางธุรกิจได้

ดังนั้น หากธุรกิจไทยยังต้องการให้มีการลงทุนจากต่างประเทศหรือสนับสนุนให้นักธุรกิจไทยกล้าซื้อ know-how จากต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทย จำเป็นที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองความลับทางการค้าเพื่อสร้างความมั่นใจกับนักธุรกิจต่างกล่าว

สำหรับการคุ้มครองอนุสิทธิบัตรหรือ petty patent นี้ มีความสำคัญต่อนักประดิษฐ์ของไทยอย่างมาก เพราะเมื่อพิจารณาเงื่อนไขของการได้รับสิทธิบัตรดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในบางครั้งจะต้องศึกษาภาพและความสามารถทางด้านเทคโนโลยีของนักประดิษฐ์ไทยยังไม่สามารถคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่อยู่ในระดับที่สามารถจะขอรับสิทธิบัตรได้ ดังนั้นธุรกิจไทยโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะแสวงหากรูกากลไก ที่สามารถรองรับศึกษาภาพทางเทคโนโลยีของคนไทยได้ โดยใช้การคุ้มครองโดยผ่านระบบอนุสิทธิบัตรหรือ petty patent ซึ่งเป็นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรไว้ต่ำกว่า ระบบสิทธิบัตรปกติ เพียงแค่มีการประดิษฐ์สิ่งใหม่ที่ยังไม่มีการใช้ในประเทศไทยแก้ไขเพิ่มเติมสิ่งประดิษฐ์และ know-how ที่มีอยู่แล้ว ก็สามารถขอรับการคุ้มครองภายใต้ระบบอนุสิทธิบัตรได้ โดยมีการคุ้มครองสั้นกว่าสิทธิบัตรทั่วไป จาก 20 ปี เป็น 7-8 ปี เป็นต้น

เมื่อมองภาพของระบบการค้าโลกรอบทั่วไป ระบบอนุสิทธิบัตรน่าจะเป็นประโยชน์กับนักค้าชาวไทยมากกว่า เพราะชาวต่างชาติคงมุ่งเน้นการขอรับการคุ้มครองภายใต้ระบบสิทธิบัตรใหญ่ที่มีการคุ้มครองยาวนานถึง 20 ปี และมีข้อ不便ในการคุ้มครองที่กว้างขวางมากกว่า จึงอยู่ในจุดคุ้มทุนพอที่จะเสียค่าใช้จ่ายในการยื่นขอสิทธิบัตร เพราะค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะต่ำอยู่ประมาณ 3,000-5,000 เหรียญสหรัฐฯ ต่อการยื่นขอสิทธิบัตร 1 คําขอ ดังนั้นจากประสบการณ์ของประเทศไทย

ค่าง ๆ ที่ว่าไป การยืนยันค่าของนวัตกรรมนั้นจะเป็นงานประดิษฐ์โดยคนในชาตินี้มากกว่าคนต่างชาติ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าววนเวียนเกิดขึ้นในกรณีของประเทศไทยเมื่อตนกันหากเรามีการให้การคุ้มครองนวัตกรรม

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเรามีการปรับเปลี่ยนบทบาทของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ให้สอดคล้องกับบริบทของการค้าในยุคไร้พรมแดน โดยมีแนวทางพัฒนาได้ดังนี้

1. จะต้องมีการทั่ววิจัยและพัฒนา (R&D) ทั้งในระดับ basic และ policy
2. ทั้งรัฐและภาคเอกชน ต้องร่วมกับศึกษาภูมิภาค เน้นทางการค้าระหว่างประเทศไทยโดยต้องระดมความร่วมมือจาก ทั้งจากนักกฎหมายที่ว่าไป สำนักงานที่ปรึกษาภูมิภาค เนติบัณฑิตศึกษาฯ ทุกคนต้องกระโดดเข้ามาช่วยบ่มเพาะ (empolify) กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายอื่น ๆ ในที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คนที่ว่าไปสามารถเข้าใจได้
3. ควรมีระบบการคุ้มครองความลับทางการค้า เพื่อช่วยให้ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทย มีความสมบูรณ์ครบถ้วน
4. บทบาทของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกจ.) ควรยืนยันในระดับมาตรฐานการวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อบังคับเงินวิจัยสูง เป็นตัว และการตรวจสอบผลการวิจัยจึงต้องพิจารณาอย่างจริงจัง ตั้งแต่ขั้น research proposal ขั้นการทั่ววิจัยในรายละเอียดรวมถึงการ defend ผลงานวิจัยด้วย

ปัจจุบันคณะกรรมการการกฤษฎีกานี้ได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ซึ่งจะประกอบด้วยการพัฒนางานวิจัยกฎหมายที่ว่าไป และงานกฎหมายเฉพาะด้าน ดังนี้ สกจ. หรือ กองทุนสนับสนุนการวิจัยอื่น ๆ น่าจะเข้ามาช่วยในด้าน policy research และเพื่อให้ภาคผนวกวิชาการมีข้อมูลได้ครบถ้วน

5. หน่วยงานของรัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันเพื่อทางด้านความร่วมมือและเงินช่วยเหลือด้านทรัพย์สินทางปัญญาจากต่างประเทศ ทั้งด้านกฎหมายและด้านเทคโนโลยี โดยกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ ต้องเสนอโครงการให้อยู่ในแผนงานเดียวกัน และใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (World Intellectual Property Organization : WIPO) ที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันคิดวางแผนว่าองค์กร WIPO มีงบประมาณช่วยเหลือประเทศไทยที่ต้องพัฒนาด้านใดนั้นเพื่อทางด้าน lobby นำเงินมาพัฒนากฎหมายของประเทศไทย

3. การเสนอข้อคิดเห็นเรื่อง การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอุตสาหกรรม化粧品 พ.ศ. ๗๗๖ ของไวรอน

คณะ เกสซ์ศึกษาสตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์

ท่านผู้บรรยายได้กล่าวให้ฟังถึงสาเหตุและโอกาสที่ได้เห็นมาเกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และการเจรจาการค้าระหว่างประเทศนั้น ตั้งแต่รัฐบาลไทยที่คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นที่ประเทศไทย ในฐานะประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย ใช้มาตรการตอบโต้ทางการค้าภายในมาตรา 301 ของรัฐบัญญัติทางการค้าสหฐ (US Trade Act of 1974) และต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็น Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988) กดดันประเทศไทยโดยอาศัยเงื่อนไขของการที่สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากร (Generalized System of Preferences : GSP) เพื่อพิจารณาทบทวน [มาตรา 15 the GSP Renewal Act of the Trade and Tariff Act of 1984] กดดันให้ไทยปรับปรุงมาตรการการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของสหฐ ให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ จนถึงขนาดจัดประเทศไทยให้อยู่ในบัญชีของประเทศนี้ต้องถูกตอบโต้ทางการค้าเป็นอันดับแรก [Priority Foreign Country หรือ PFC]

แรงกดดันของสหฐ ถูกรกจีนช่วงแรก มุ่งเน้นที่มาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งยกเว้นการจดสิทธิบัตรยา หรือ ส่วนผสมของยา ช่วงภายใต้บทบัญญัติตั้งกล่าว ผู้เป็นเจ้าของสูตรยาจะสามารถขอรับการคุ้มครองสิทธิบัตรในมีกรรมวิธีการผลิตยา หรือ Process Patent ได้ แต่ไม่สามารถขอจดทะเบียนสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ยา (Product Patent)

เมื่อพิจารณาจะดับขั้นตอนการพัฒนาของเทคโนโลยีไทยในขณะนี้เราอาจจะไม่มีความพร้อมในด้านการผลิตยา แต่แรงกดดันจากสหฐภายใต้ มาตรา 301 และ 301 special โดยกดดันจะรัฐบาลไทยต้องยอมแก้ไขพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๓๕ ยอนให้มีการคุ้มครองสิทธิบัตรยาเพื่อกดแรงกดดันจากสหฐ ผลกระทบจากการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวทำให้ยามีราคาสูงขึ้น แต่ใน

ขณะเดียวกันก็เป็นการพิสูจน์ออกมาอย่างชัดเจนเหมือนกันว่า ถ้าไม่มีการบังคับให้มีการคุ้มครองสิทธิบัตรยา ก็จะไม่มีอะไรรักษาได้ในอุตสาหกรรมยาเกิดความตื้นด้วย และ การพัฒนาเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมยาจะทำให้ล่าช้ามาก

ด้วยเหตุนี้ภาคเอกชนของเรามี vision โดยต้องยกกระดับเทคโนโลยีพัฒนาสูตรคำหัวรับยาให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น โดยหันมาเน้นด้านคุณภาพ [Good Manufacturing Practices : GMP] แต่ต้องยอมรับว่า หลังจากพระราชบัญญัติสิทธิบัตรมีผลใช้บังคับแล้ว คุณภาพและมาตรฐานการผลิตของอุตสาหกรรมยาของไทยปรับเปลี่ยนพัฒนามากขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาไปสู่ระดับที่สามารถคันคัวยาใหม่จนขอรับสิทธิบัตรได้ ดังนั้นเราคงต้องช่วยกันพัฒนา R & D โดยการพิจารณาความคุ้กคักกับภารกิจภาพปัจจุบันของเราด้วย

จุดเด่นของการพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมยาของไทยคือการที่เรามีทรัพยากรด้านสมุนไพรอุดมสมบูรณ์มากกว่าในต่างประเทศ เรายังใช้ประโยชน์จากศักยภาพของคำหัวรับยาไทยที่เคยรุ่นเก่าได้คิด สร้างปรุงแต่งสูตรคำหัวรับยาโดยนักกฎหมายวาระเข้าไปมีบทบาทในการแนะนำแนวทางในการพัฒนาสูตรยาที่จะได้รับสิทธิคุ้มครองของผู้ลงทะเบียนในส่วนนี้และต้องบังคับกันกิจจัยต่างชาติไม่ให้เข้ามายินดีความอุดมสมบูรณ์ของสมุนไพรจากไทย ไปทั่วประโยชน์โดยที่เรามิได้อะไรเลยเป็นการตอบแทนเช่นในกรณีที่อสเตรเลียให้ทุนนักวิจัยมาค้นคว้าวิจัยพันธุ์ทุเรียนของไทยเพื่อนำไปปลูกชั่งขันกับทุเรียนไทย หรือในกรณีเปล้าน้อยซึ่งเป็นสมุนไพรไทยแต่ดึงเดิมกลับถูกญี่ปุ่นนำไปพัฒนาจดทะเบียนสิทธิบัตรได้

ปัญหาในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย คือ Peopleware ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำ R & D และการทำงานเป็น teamwork ของคณะนักวิจัยของเราด้วย

ขณะนี้แม้ประเทศไทยได้แก้ไขพระราชบัญญัติสิทธิบัตรให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยการให้ความคุ้มครองยา ทั้งกรณีวิธีและผลิตภัณฑ์แล้วโดยมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2535 เป็นต้นไปแต่สหราชอาณาจักร ยังเรียกร้องไทยอีก ได้แก่

- ให้ไทยแก้ไข พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2535 อีก ในหมาย
ประเดิมที่ไทยจะเลือกเปรียบ เช่น เรื่องการจำกัดของเขตอำนาจ
ของ คณะกรรมการสิทธิบัตรฯ และเงื่อนไข การบังคับใช้สิทธิ
(Compulsory Licensing) โดยสหราชอาณาจักรไทยเสนอร่าง
กฎหมายแก้ไขให้เริ่มที่สุดหลังจากที่การเจรจาการค้าหลักผ่าบรอน
อุรุกวัยสิ้นสุด แต่ไม่ควรเกินสิ้นปี 2537
- ในระหว่างที่กฎหมายใหม่ตามข้อ 1. ยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้ไทย
จัดทำร่างระเบียบ หรือแนวปฏิบัติ เรื่องจำกัดของเขตอำนาจของ
คณะกรรมการสิทธิบัตรฯ และกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน ในการ
บังคับใช้สิทธิ ภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2536 และต้องปรึกษา
กับสหราชอาณาจักรและประเทศใช้ด้วย ที่สำคัญคือให้ระเบียบหรือแนว
ปฏิบัตินี้มีผลบังคับใช้จนกว่าจะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติสิทธิบัตรตาม
ข้อเรียกร้องของสหราชอาณาจักร

ข้อเรียกร้องของสหราชอาณาจักร ในการให้แก้ไข ได้แก่ ประเดิมดังต่อไปนี้

- เรื่องการอนุญาตบังคับใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตร

(1) ระหว่างที่ยังไม่แก้ไขกฎหมาย ต้องมีกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติในเรื่อง
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาต เช่น

(1.1) ความกระจ้าง ในเรื่อง "เหตุผลอันสมควร" ทั้งในด้านเศรษฐกิจ
วิชาการ และกฎหมาย ในการอนุญาตบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรกรณี
การไม่ผลิตหรือไม่ขายผลิตภัณฑ์ ตามสิทธิบัตรหรือไม่ใช่กรรมวิธีตาม
สิทธิบัตร (มาตรา 46)

(1.2) จำกัด การอนุญาตบังคับใช้สิทธิ ตามสิทธิบัตร กรณีการประดิษฐ์เพิ่งพา
ให้สอดคล้องกับข้อตกลง TRIPS (มาตรา 47)

(1.3) การกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสม

(2) ร่างกฎหมายที่จะเสนอต่อรัฐสภา จะต้องมีสาระดังนี้

(๒.๑) จำกัด กรณีการบังคับใช้สิทธิความสิทธิบัตร ชั่งครุณคุณดึงกรณีที่ดังต่อไปนี้

(2.1.1) กรณีที่ปรากฏว่า ไม่มีการผลิตผลิตภัณฑ์ หรือไม่มีการใช้กรรมวิธี ตามสิทธิภัยในประเทศไทยไม่มีเหตุผลสมควร ตามมาตรา 46 (1)

(2.1.2) กรณีที่ปรากฏว่า ไม่มีการขยายผลิตภัณฑ์ ตามสิทธิบัตรที่รับ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรหรือมีแต่ขยายในรากฐาน สูง หรือไม่มีเพียงพอกับความต้องการ ได้แก่ไม่มีเหตุผลสมควร ตามมาตรา 46 (2)

(2.1.3) กรณีการประดิษฐ์เพื่อพิจารณาเดือน ตามมาตรา 47

(2.1.4) กรณีรัฐใช้สิทธิความสิทธิบัตร เพื่อสาธารณประโยชน์ ในชน์ ตามมาตรา 51

(2.1.5) กรณีรัฐมีอำนาจใช้สิทธิ ตามสิทธิบัตร เมื่อประดิษฐ์ ไม่ใช่ในภาระภูมิภาค เนื่องจากภูมิภาค ไม่สามารถใช้สิทธิบัตรได้ตามมาตรา 52

(2.2) บัญญัติ (Codify) แนวทางตามข้อ ๑ ไว้ในกฎหมาย (กฎหมายทั่วไป)

- เรื่องอ่านใจหน้าที่คณะกรรมการสิทธิบัตรฯ

จัดทำแบบบัญญัติที่จะ จำกัดอ่านใจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิบัตรฯ เป็นต้นว่า ข้อมูลที่คณะกรรมการฯ จะ เรียบก้าได้จากผู้ทรงสิทธิบัตร จะ ต้อง เป็นข้อมูลที่ เพียงพอต่อสาระของข้อบัญญัติ และกฎหมายใหม่ที่จะ ต้องนำมาใช้บังคับจะต้องมี ลักษณะ ดังนี้

(1) จะต้องบัญญัติ (Codify) แนวทางตามระเบียบ ที่ทำขึ้นไว้ในกฎหมาย (กฎหมายทั่วไป)

(2) จะต้องยกเลิก มาตรา 83 ทวิ ที่ว่าด้วย บทลงโทษการไม่ส่งเอกสาร หรือ ไม่ปฏิบัติตามค่าสั่งคณะกรรมการสิทธิบัตรฯ

3. ให้ไทยคุ้มครองยาใหม่ย้อนหลัง โดยใช้มาตรการใด ๆ ให้เจ้าของยาใหม่ที่ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรยาไว้แล้วในประเทศไทย แต่ยังไม่มีการจำหน่ายยาดังกล่าวในไทย (Pipeline Products) ได้ครองตลาดแต่เพียงผู้เดียว เป็นระยะเวลาราว 7-10 ปี ข้อเรียกร้องข้อนี้ไม่ชอบธรรม เนื่องจากข้อกันหลักการลักลักระบาดและหลักกฎหมาย

สำหรับมาตรการที่อาจนำมาใช้ เพื่อให้มีการผูกขาดตลาดยา Pipeline Products นั้น เป็นไปได้สองมาตรการ คือ มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารของหน่วยงานของรัฐ

1. มาตรการทางกฎหมาย

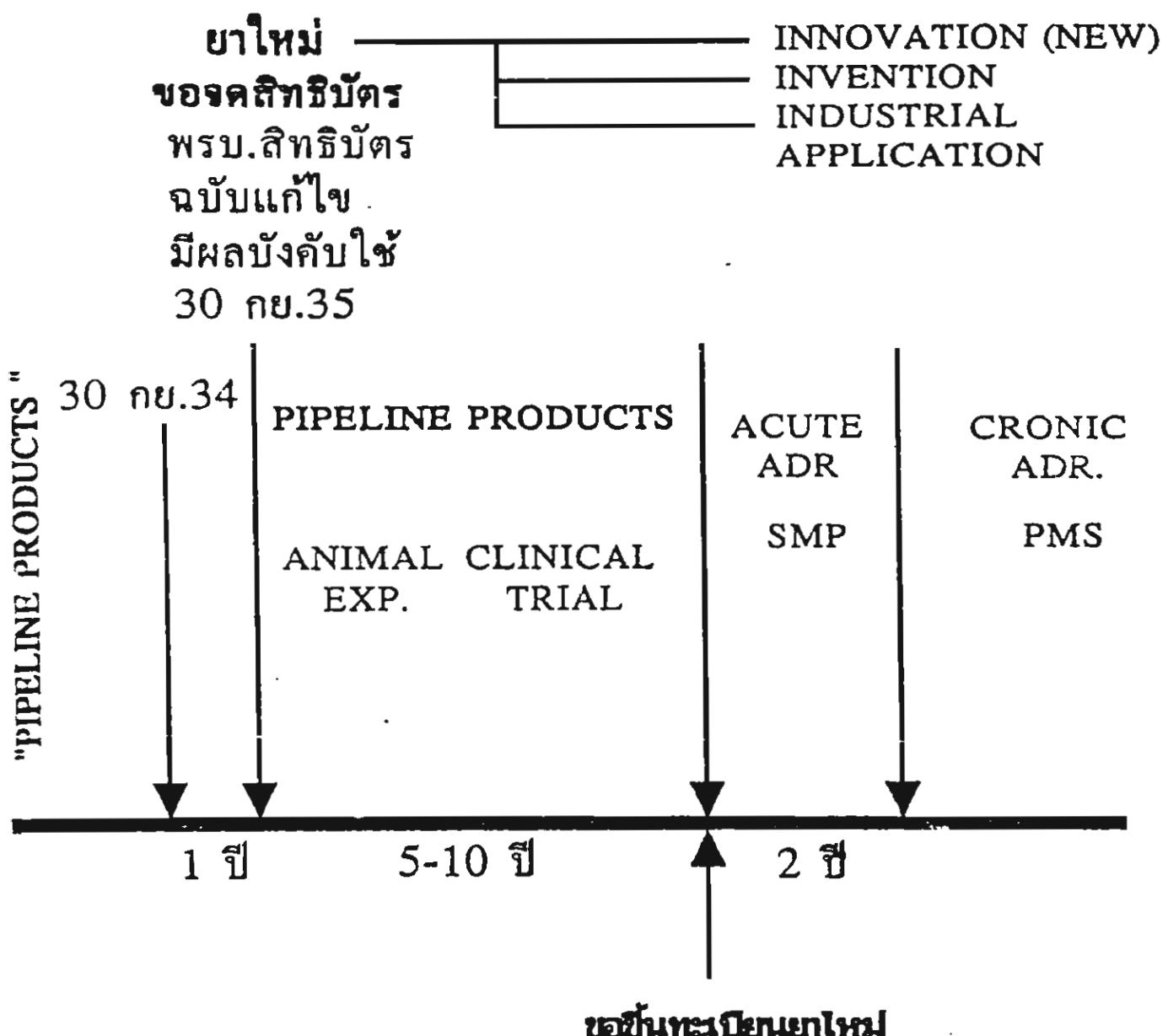
มาตรการนี้จะใช้ได้โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติสิทธิบัตร โดยกำหนดให้กฎหมายมีผลย้อนหลังคุ้มครองยากลุ่ม Pipeline products เป็นระยะเวลา 7 ปีตามข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ ซึ่งมาตรการ เช่นนี้นักวิชาการด้านกฎหมายวิเคราะห์ว่า ผิดหลักวิชาการในการยกร่างกฎหมาย และยังผิดหลักการจัดตั้ง GATT ด้วย

2. มาตรการทางการบริหารงานรัฐ

มาตรการนี้ ได้มีการเสนอให้กระทรวงสาธารณสุข ใช้ระบบการขึ้นทะเบียนค่ารับยา เพื่อให้มีผลผูกขาดตลาดยา 7 ปี ซึ่งปัจจุบันนี้ระบบการขึ้นทะเบียนค่ารับยาได้ส่งผลทางอ้อม ให้มีการผูกขาดตลาด 2 ปี อยู่แล้ว ดังนั้น การขยายจาก 2 ปี เป็น 7 ปี น่าจะเป็นไปได้ แต่นักวิชาการทางสาธารณสุข วิเคราะห์ว่า การใช้มาตรการดังกล่าว เป็นการบิดเบือนหลักวิชาการในการขึ้นทะเบียนค่ารับยาซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

การขึ้นทะเบียนค่ารับยา สำหรับที่ยังไม่เคยจำหน่ายในประเทศไทย นั้น คณะกรรมการอาหารและยากำหนดให้ขึ้นทะเบียนค่ารับยาอย่างมีเงื่อนไข เพื่อคิดความความปลอดภัย จากการใช้ยา จึงจำกัดการจำหน่าย แต่เพียงผู้เดียว

โดยจำหน่วยเฉพาะในสถานพยาบาลที่มีแพทย์ และติดตามผลการใช้โดยเฉพาะผลอันไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อยและ เป็นผลอันไม่พึงประสงค์เฉือนพลัน เป็นช่วงเวลา 2 ปี ถ้าไม่พบผลอันไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อย หรือเกิดเฉือนพลัน ก็จะ เปลี่ยนสภาพเป็นทะ เป็นคนด่าหุ้นยาถาวร เพื่อให้มีการกระจายยาอย่างทั่วถึงและพร่าหลาย และสามารถกระจายฐานในการติดตามผลอันไม่พึงประสงค์ที่พบได้น้อย เช่น อาจพบเพียง 1 ในแสน หรือ 1 ในล้าน ของผู้ใช้ยาต่อไป ดังนั้นการขยายระยะเวลา เวลา ทะ เป็นคนด่ารับยาเมื่อเรื่องไข้จาก 2 ปี เป็น 7 ปี นั้นจึงผิดหลักวิชาการ เพราะทำให้เกิดความลักลั่นของสุคติยาดอย่างทั่วถึงขึ้น 5 ปี ซึ่งอาจเกิดอันตรายต่อผู้ใช้ยาโดยไม่รู้ได้ และถ้าเป็นกลุ่มยาตักษารोคติดเชื้อแล้ว มีการกระจายยาอย่างทั่วถึง ขึ้น 5 ปี มีผลทำให้เชื้อกระจายอย่างพร่าหลายควบคุมโรคติดเชื้อได้ยาก

SMP : SAFETY MONITORING PROGRAM
 - LIMITED SALE
 - SAFETY DATA COLLECTING

จะเป็นอย่างไรเมื่อเป็นไข้

นอกจากกฎหมายลิขิตรแล้ว ยังมีทรัพย์ลินทางปัญญาอีกรอบที่มีความอิสระต่อการคุ้มครองอุตสาหกรรมมา คือ กฎหมายคุ้มครองความลับทางการค้า หรือ Trade Secrets ซึ่งแม้ในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวในประเทศไทย แต่ก็เป็นพันธะกรณีความผลการเจรจาแก่ต่อรองอุรุกวัย ที่กำหนดไว้ใน ส่วนที่ 7 มาตรา 39 ของ Agreement on Trade-Related Aspect of Intellectual Property Rights ซึ่งระบุว่า

1. เพื่อให้มีความมั่นใจถึงการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพเพื่อบังคับการ แข่งขันที่ไม่เป็นธรรมตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 10 ทวิ ของอนุสัญญากรุงปารีส ฉบับ ค.ศ. 1967 สมาชิกจะต้องให้การคุ้มครองข้อสันเทศที่ไม่เปิดเผยอย่างสอดคล้องกับวรรค 2 และต้องคุ้มครองข้อมูลที่ยื่นเสนอต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ให้สอดคล้องกับวรรค 3 ข้างล่างนี้

2. บุคคลธรรมดายังต้องนิติบุคคลมีลิขิตรในการบังคับมิให้ข้อสันเทศที่อยู่ในความควบคุมโดยถูกต้องตามกฎหมายถูกเปิดเผย ถูกเอาไป หรือถูกนำไปใช้โดยผู้อื่น อย่างไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของ ในลักษณะที่ขัดกันแนวปฏิบัติทางพาณิชย์ที่ชื่อตรงต่อกัน ทราบเท่าที่ข้อสันเทศนั้น

(a) เป็นความลับในลักษณะที่ข้อสันเทศนั้น ไม่ว่าจะ เป็นส่วนหนึ่งหรือที่ในรูปลักษณะ เฉพาะ หรือเป็นการรวมรวมของข้อมูลต่างๆ ที่ยังไม่เป็นที่ล่วงรู้โดยทั่วไปหรือเป็นที่ทราบแล้วโดยกลุ่มคนในวงการ ซึ่งโดยปกติเกี่ยวกับข้อมูลนี้

(b) มีคุณค่าเชิงพาณิชย์ เนื่องจาก เพราะ เป็นความลับ

(c) อยู่ในสภาวะซึ่งบุคคลที่เป็นผู้ควบคุมข้อสันเทศดังกล่าวตามกฎหมาย จะดำเนินการตามสมควรแก่สถานการณ์ เพื่อรักษาข้อสันเทศนั้นไว้ให้เป็นความลับ ทั้งนี้โดยได้บัญญัติว่าการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติทางพาณิชย์ ที่สุจริตใจหมายถึงการละเมิดสัญญาการละเมิดความไว้วางใจ การซักจุ่งให้กระทาการละเมิดหรือการได้มาของข้อสันเทศที่ไม่เปิดเผยโดยบุคคล ที่สามทั้งที่รู้หรือไม่รู้ก็ตาม

3. "ในกรณีที่สมาชิกกำหนดให้มีการยื่นข้อมูลการทดสอบหรือข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่เปิดเผยอันเป็นเงื่อนไขในการอนุญาตให้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ยาหรือเคมีภัณฑ์ทางเกษตรที่ใช้สารตัวใหม่ สมาชิกจะต้องคุ้มครองการเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้จากการใช้มาตรการพิเศษที่ไม่สุจริตใจ เว้นแต่ในกรณีที่จะเป็นต่อการคุ้มครองสิทธิ์ของคน"

การคุ้มครองความลับทางการค้า มิได้มุ่งหวังจะเข้ามาทดแทนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ เพราะมีหลักปรัชญาที่แตกต่างกัน ดังนั้นเนื่องด้วยความสัมพันธ์ระหว่างความลับทางการค้ากับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายสิทธิบัตรแล้วจะเป็นการเสริมระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นเท่านั้น

เมื่อพิจารณาการคุ้มครองความลับที่เกี่ยวกับข้อมูลด้านเทคโนโลยีและวิทยาการ (Known how and technical idea) การเก็บข้อมูลความลับภายใต้การคุ้มครองความลับทางการค้าไม่สามารถกระทำได้เป็นเวลานาน เพราะเมื่อสิ่งประดิษฐ์เหล่านั้นถูกจำหน่ายจ่ายออกไป วิทยาการสมัยใหม่สามารถศึกษาข้อมูลเพื่อค้นคว้าหาความลับเหล่านี้ได้ โดยเฉพาะกรรมวิธีที่เรียกว่า *reverse engineering* ซึ่งเป็นการกระทำที่ชอบธรรมความการคุ้มครองความลับทางการค้าด้วยเหตุดังกล่าวผู้ที่สามารถประดิษฐ์เทคโนโลยีเหล่านี้ จะเป็นที่ต้องอาศัยกฎหมายสิทธิบัตร ซึ่งให้อำนาจบุคคลแก่ผู้ยื่นจดทะเบียนรายแรกเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลา ก่อนที่จะมีการค้นพบสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถนำไปยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ [คือ มีลักษณะใหม่ (Novelty) มีขั้นตอนประดิษฐ์สูงขึ้น (inventive step) และสามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม (industrial applicability)] หากไม่มีในการคุ้มครองผู้ลงทุนเลย ลูกจ้างหรือผู้ที่ร่วมค้นคว้าอาจนำข้อมูลเหล่านี้ไปแสวงหาผลประโยชน์โดยชั้น อย่างไม่สุจริตใจได้ ด้วยเหตุนี้รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนด (provide) เครื่องมือในการคุ้มครองการลงทุนวิจัยและพัฒนา (R & D) ในรูปแบบการคุ้มครองความลับ

ก่อนที่จะบรรจุถึงขั้นที่สามารถนำเสนอไปขอจดทะเบียนสิทธิบัตรได้

นอกจากนี้ในการพิจารณาการเจรจาธุรกิจในระหว่างที่การประดิษฐ์จะบรรลุความสำเร็จในระดับที่สามารถขอรับสิทธิบัตรได้ ก็มีความสำคัญอย่างมาก เพราะหากการเจรจาล้มเหลวจะต้องมีระ奔跑คุ้มกันมิให้คู่เจรจาสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปแสวงหาประโยชน์อื่นๆ ไม่สุจริตโดยรัฐควรกำหนดให้มีการคุ้มครองความลับทางการค้า

การคุ้มครองความลับทางการค้ายังครอบคลุมถึงข้อมูลทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทั่วไป หรือข้อมูลเฉพาะก็ตาม ดังนั้น ข้อมูลบางอย่างที่ไม่สามารถขอรับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายสิทธิบัตร ไม่ว่าจะเป็น เพราะไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขข้อต่างของ Novelty, inventive step, industrial applicability หรือเป็นข้อมูลที่เป็นกฎธรรมชาติ (law of nature, basic scientific discoveries, algorithms, mathematical formulas and business ideas) เช่นสูตร $E = Mc^2$ ซึ่งไม่สามารถขอรับสิทธิบัตรได้ก็ยังอาศัยกฎหมายความลับทางการค้าเป็นกลไกคุ้มครองได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักการของความสัมพันธ์ระหว่างการคุ้มครองลับทางการค้ากับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายทรัพย์สินทางบัญชญาจะมีลักษณะ เสริมมิใช่เพื่อทดแทนกัน แต่โดยที่ขอบเขตการคุ้มครองภายใต้ความลับทางการค้ากว้างขวางกว่าการคุ้มครองภายใต้กฎหมายสิทธิบัตร เพราะนอกจากจะไม่มีข้อบังคับให้เปิดเผยเนื่องในกรณีการคุ้มครองภายใต้กฎหมายสิทธิบัตรแล้วอย่างการคุ้มครองภายใต้กฎหมายความลับทางการค้ายังมากมายไม่มีที่สิ้นสุดตราบเท่าที่ความลับนั้นยังถูกเก็บรักษาให้เป็นความลับอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความหวั่นเกรงในหมู่ประเทศ กำลังพัฒนาว่า จะมีการนำกฎหมายความลับทางการค้ามาใช้แทนกฎหมายสิทธิบัตร ดังนั้นจึงควรต้องมีการพิจารณาข้อเขตการคุ้มครองความลับทางการค้าอย่างรัดกุม เพื่อกำหนดของเขตให้ชัดเจนว่า อะไรควรได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายความลับทางการค้าบ้าง ในขณะที่ทรัพย์สินทางบัญชญาจากนั้นควรผลักให้เข้าไปอยู่ภายใต้กฎหมายสิทธิบัตรให้หมด เพราะเมื่อหมดอาบุกการคุ้มครองจะตกเป็น

สาธารณสมบัติได้ (public domain) และบังช่วยส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนเทคโนโลยีมาชั้งประเทศกำลังพัฒนาด้วย

ความลับทางการค้าพัฒนามาจากระบบ common law ของอังกฤษ โดยวางอู่นนหลักแห่งความยุติธรรม (equity) ว่าด้วยหลักการละเมิดความไว้วางใจ (breach of confidence) ซึ่งเป็นเรื่องของบุคคลสองคนที่มีความไว้วางใจต่อกัน จึงได้เปิดเผยข้อมูลลับให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับทราบ โดยในการเปิดเผยนี้ได้นั่งนกอกแล้วไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ไม่ว่าโดยแจ้งชัดในสัญญาหรือโดยปริยาย (implied or express contract) ให้อีกฝ่ายหนึ่งเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับ ด้วยเหตุนี้ในการพ้องร้องทางคดีจึงถือว่าเป็นความผิดในการละเมิดสัญญา ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม (unfair competition) นั่นเอง

ดังนั้น โดยทั่วไปความลับทางการค้าหมายถึง

- (1) ข้อมูลที่บริษัทถือว่าเป็นความลับ
- (2) ไม่ใช่ข้อมูลที่ใช้จดทะเบียนอื่น ๆ เช่นข้อมูลทางสิทธิบัตร ซึ่งคันเปิดเผยอยู่แล้ว
- (3) เป็นข้อมูลที่มิได้เปิดเผย หรือ ตีพิมพ์สู่สาธารณะ

ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า จึงครอบคลุมทั้งข้อมูลที่เป็นความลับทางอุตสาหกรรม (industrial secret) และข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจ (business secret) โดยจะให้การคุ้มครองความลับทางการค้า ตราบเท่าที่ข้อมูลนั้นบังถูกเก็บไว้อよถ่างเป็นความลับ

บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความลับทางการค้า

- (1) คู่แข่งทางการค้า
- (2) พนักงานหรือลูกค้าของบริษัท
- (3) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่จำเป็นต้องทราบข้อมูลอันเป็นความลับของบริษัท เช่น กรรมการหรือ อนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมาย

การคุ้มครองความลับทางการค้า อาจใช้วิธีคุ้มครองในฐานะ เป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่ง หรือคุ้มครองภายใต้หลักการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (unfair

competition) ก็ได้แต่การคุ้มครองความลับทางการค้าไม่ควรเป็นเครื่องหน่วงเหนี่ยวของการถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือ ใช้เป็นเครื่องทดสอบลิขสิทธิ์ที่หมดอายุแล้ว เมื่อนำมาหักพื้นฐานของการคุ้มครองความลับทางการค้ามาพิจารณาเกี่ยวกับวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมมาแล้ว ความลับทางการค้าที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มาแบ่งได้เป็น 2 ค้านคือ ข้อมูลทางอุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่ ข้อมูลทางเคมี และ เกสซกรรม ข้อมูลทางพิช วิทยา และ เกสซวิทยา ข้อมูลการศึกษาวิจัยทางคลินิก และ ข้อมูลค้านธุรกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทางอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทางเคมี และ เกสซกรรม

1.1.1 ตัวยา และ วัตถุนิยม ได้แก่

- ข้อมูลทางเคมี และเคมีภาพ
- วิธีการสังเคราะห์ (route of synthesis)
- ลักษณะเฉพาะ และคุณสมบัติเชิงของตัวยาและวัตถุนิยม
- Compatibility
- การตรวจวิเคราะห์
- Supplier

1.1.2 ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ได้แก่

- สูตรคำรับยา
- กระบวนการผลิต (manufacturing process)
- วิธีการตรวจวิเคราะห์
- วิธีการควบคุมคุณภาพ
- ผลการวิเคราะห์
- ข้อมูลความคงตัวของผลิตภัณฑ์ (stability)

1.2 ข้อมูลทางพิช วิทยา และ เกสซวิทยา ได้แก่

- toxicity ซึ่งประกอบด้วย acute/sub-acute /chronic

- คุณสมบัติทางเภสัชวิทยา ซึ่งประกอบด้วย เภสัชจานศាស्तร และ เภสัชพลศាស्तร

1.3 ข้อมูลการศึกษาวิจัยทางคลีนิก

- ผลการศึกษาวิจัยระยะ 3
- ADR (อาการของยาที่ไม่พึงประสงค์)

1.4 ข้อมูลเทคนิคอื่น ๆ

- ข้อมูล bioavailability ซึ่งเป็นการตรวจสอบการซึมเข้าสู่กระแสเลือดของยา
- ข้อมูล bioequivalence ตรวจสอบเบริญบเทียบคุณภาพของยาจริง และยาเลียนแบบ โดยกำหนดไม่ควรแตกต่างเกิน 20%
- คอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ เช่น SAR ที่ใช้ตรวจสอบสูตรยาเป็นต้น

2. ข้อมูลทางธุรกิจ

- ต้นทุน
- โครงสร้างราคา
- ข้อมูลการตลาด
- ข้อมูลจากการศึกษาวิจัย
- สติ๊กที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ

ปัจจุบัน แม้การคุ้มครองความลับทางการค้าของประเทศไทยยังไม่สมบูรณ์ แต่ก็มีรูปแบบการคุ้มครองความลับทางการค้า กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับคือ

1. มาตรา 32 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีค่าแห่งหน้าที่วิชาชีพ หรือ อาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิยมในวิทยาศาสตร์ เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือผู้อื่นต้องระวังโดยเจตนาไม่เกิน 3 เศียร หรือบริรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจ้าทั้งปรับ"

2. มาตรา 323 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นนายแพทย์ เภสัชกร คนจ่าหน่วยยา ทางพดุงครรภ์ พยาบาล นักบวช หนอความ ทนายความ หรือผู้ตรวจสอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้นแล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้ได้ผู้หนึ่ง ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้รับการศึกษาอบรมในวิชาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่นอันได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวังโทษเช่นเดียวกัน"

อย่างไรก็ตามข้อบัญญัติข้างต้นยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในภาคต่อในอุรุกวัยจึงต้องมีการออกกฎหมายเพิ่มเติม แต่ก็ต้องระวังมิให้การออกกฎหมายความลับทางการค้าขัดขวางการถ่ายโอนเทคโนโลยีหรือใช้แทนกฎหมายสิทธิบัตรซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยแล้ว

4. การ เสนอข้อคิด เห็น เรื่อง "การคุ้มครองสิทธิบัตรในสายตาของภาค เอกชน"

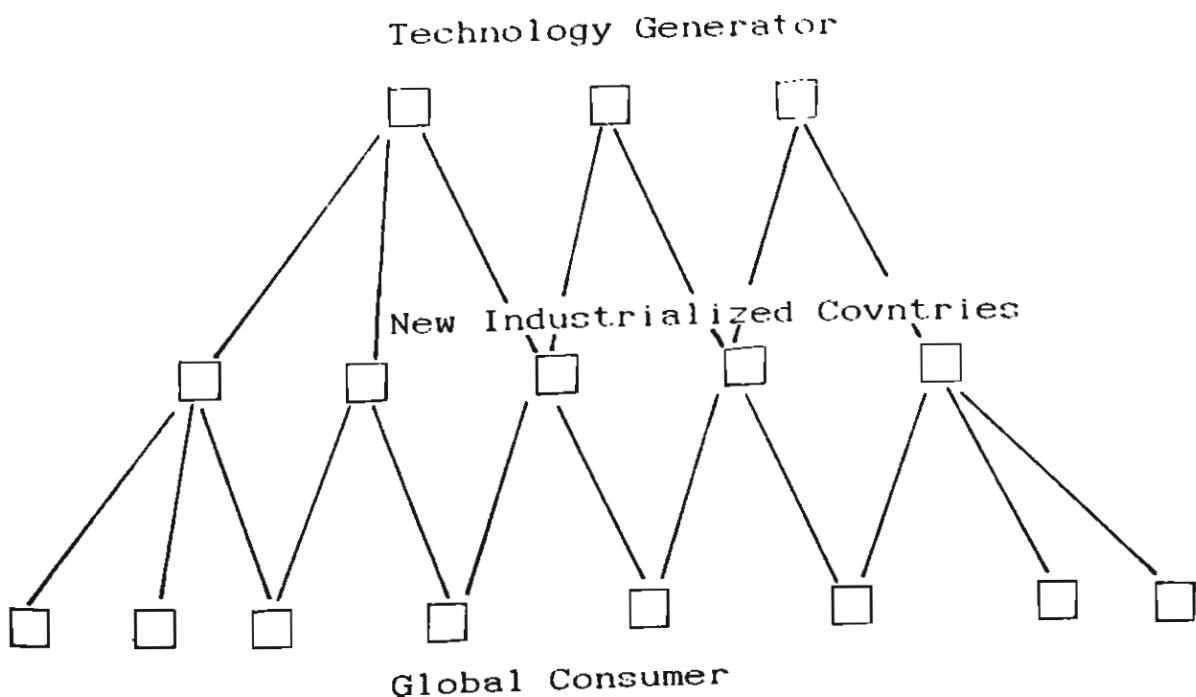
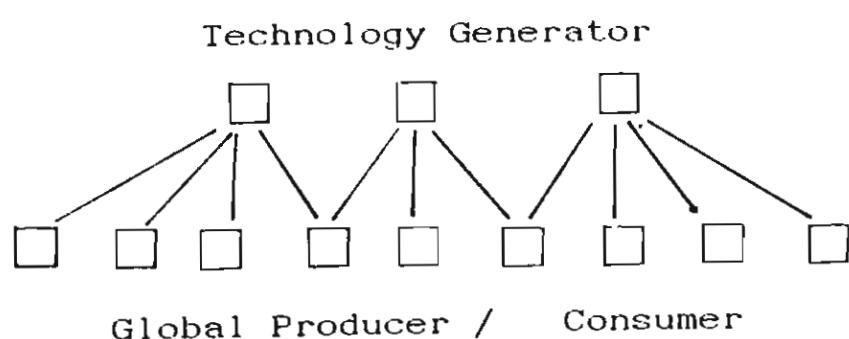
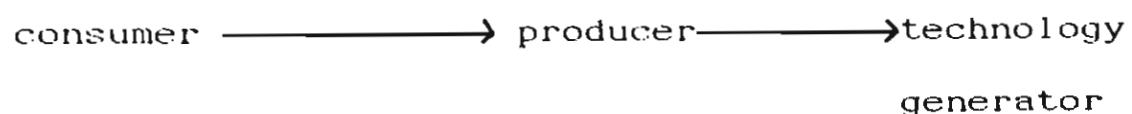
โดย คร.วิโรจน์ คันตราภรณ์ บริษัท Global Premier

ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ เราจึงไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องของห่วงเวลา คือเรื่องกาลังและเทคโนโลยี และมีการเปลี่ยนแปลงสถานะภาพทางเทคโนโลยีได้เสมอ ดังเช่น ญี่ปุ่นเดิมก็ยังต้องใช้วิธีลอกเลียนเทคโนโลยีจากกลุ่มประเทศตะวันตกจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่น แต่ปัจจุบันสามารถพัฒนาจนเปลี่ยนสถานภาพ กลายเป็นประเทศไทยที่มีเทคโนโลยีสูง เปลี่ยนสภาพจากประเทศไทยที่เคยเป็นผู้บริโภค เทคโนโลยี มาเป็นประเทศไทยผู้ผลิตเทคโนโลยี ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงเริ่มหันมาให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามากขึ้น โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrialized Countries: NICS) เช่น เกาหลีใต้หัวนัน ย่องกง สิงคโปร์ ซึ่งเริ่มดันรัฐพัฒนาเทคโนโลยีขึ้นมาใช้เอง

ประเทศไทยที่เลือกเส้นทางเศรษฐกิจในระบบตลาดเสรี เริ่มพัฒนา การผลิตของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการการบริโภคของตลาดภายใน (consumer market) มากขึ้น เมื่อระบบเศรษฐกิจพัฒนาข่ายตัวมากขึ้น ความต้องการของผู้บริโภคภายในก็ขยับตัวมากขึ้น เช่นกันทำให้ตลาดของประเทศไทย กำลังพัฒนาเหล่านี้มีขนาดใหญ่มาก และหากเป็นประเทศไทยที่มีเงินทุน ก็สามารถปรับเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อขายในประเทศ (import substitution) มาเป็นการผลิตเพื่อส่งออก (export oriented) ได้ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็น ปรากฏการณ์ที่เกิดกับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) ในช่วงทศวรรษ

การปรับเปลี่ยน position ของประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจโลก ดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะเป็นเรื่องของภาค-เทคโนโลยีแล้ว ยังมีผลให้เกิดความได้เปรียบ-เสียเปรียบ ในการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้วย เพราะการปรับเปลี่ยน position ทางการผลิตจำเป็นที่ต้องอาศัยฐานการพัฒนาด้านเทคโนโลยี เป็นเครื่องรองรับ

การเปลี่ยนแปลง Position ของประเทศไทยในอุตสาหกรรมใหม่ อันเป็นผลจากกาลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดทางเลือกของเทคโนโลยี (technical options) สำหรับประเทศไทยกำลังพัฒนาอีก ๆ มากระชัน เพราะเทคโนโลยีของประเทศไทยที่ใช้ในช่วงทศวรรษ 19708 กล้ายเป็นเทคโนโลยีพื้นฐานที่ถูกประเทศไทยค้าง ๆ ใช้เป็นฐานในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ initial cost ——————> operating cost ซึ่งประกอบด้วย

1. labour cost and management cost
2. interest & tax
3. royalties
4. material & parts
5. shipping and marketing cost

เนื่องจาก อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลงทุนในการท่าวิจัยและพัฒนา ดังนั้น นายธนารัช จึงเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

ผู้อภิปรายได้แบ่งระดับการพัฒนาเทคโนโลยีไว้ 3 ระดับ คือ

1. Marketing research เป็นการวิจัยเพื่อปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เป็นการวิจัยที่พบเห็นมากในวงการธุรกิจของไทย

2. Manufacturing research เป็นการทำ Process development ซึ่งใช้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์มากขึ้น มากเป็นการวิจัยของแต่ละบริษัท แต่ในประเทศไทยยังมีน้อย

3. Technological research เป็นการวิจัยในระดับความรู้พื้นฐานทั่วไปทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการผลิตผลต้นทุนและมีคุณภาพดีขึ้น ปัจจุบันมีสถาบันการวิจัยของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยให้การให้ทุนการวิจัยประเทศไทยมากแต่ยังขาดการเชื่อมประสานระหว่างนักวิจัยกับภาคธุรกิจทำให้ไม่มีการใช้

จากภาพของการพัฒนาเทคโนโลยี จึงเห็นว่าการส่งเสริมสนับสนุนการคุ้มครองครองสิทธิบุคคล เป็นประเดิมที่มีความสำคัญมากและจะเป็นประ予以ชันคือประเทคโนโลยี เองด้วย เพราะเป็นการสร้างความมั่นใจต่ออันดงทุน การันตีมาตรฐานการบริการ และป้องกันการละเมิดใช้ทรัพย์สินทางปัญญาอย่างผิดๆ อันจะทำให้เรามีโอกาสได้เทคโนโลยีที่ดี ๆ มากขึ้น

ในด้านของค่าใช้สิทธิ์นิยมหรือ royalty นั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยมาก ๆ เมื่อเบร็บนเทียบกับประโยชน์ที่นักธุรกิจและผู้ประกอบการในปัจจุบันจะได้รับจากการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยเสริมการบริหาร นอกจากนี้สภาวะการแข่งขันของตลาดในปัจจุบัน ผู้บริหารจะอยู่ได้เมื่อมีสินค้ามีคุณภาพดี ราคาถูก และสามารถคืบสู่ในตลาดแข่งในระหว่างประเทศได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการเทคโนโลยีจากต่างประเทศใช้ให้เหมาะสม สมกับภาระและเทศะ เท่านั้น

ด้วยสาเหตุกล่าว การพิ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ทั้งจากการซื้อเทคโนโลยีและการนำเข้าเทคโนโลยีจากบริษัทแม่ในต่างประเทศ จะเป็นการการรับต่อผลลัพธ์ภายในอย่างที่สุด นอกจากนี้ในฐานะ เป็นประเทศที่สูงคุ้มค่าและมีความสามารถในการผลิตในประเทศที่ไม่มีความเจริญทางเทคโนโลยีเหนือกว่า ทำให้สามารถเพิ่มภาพในอนาคตได้ว่า โอกาสที่ไทยจะเข้าไปมีบทบาทด้านเทคโนโลยีมีสูงมาก

รูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีและ R&D ของประเทศไทยในอนาคตจะมีลักษณะ เป็นการพัฒนาแบบ alternate in the long run เพราะเราลงทุนในพัฒนาเทคโนโลยีที่คนอื่นมีอยู่แล้ว เนื่องจากจะเป็นการลงทุนที่ไป reinvest in the wheel ตั้งนี้เราควรจะใช้วิจารณญาณในการพิจารณาว่า ควรจะพัฒนาเทคโนโลยีอะไร มากที่สุดกับการลงทุนและ เทคโนโลยีที่สำคัญของประเทศไทย

โฆษณาในการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้ได้ประโยชน์มีสูงสุด

ในฐานะ เป็นประเทกผู้ชื่อเทคโนโลยี เรายังต้องการให้ได้ best offer ที่ดีที่สุด เช่น ต้องการเทคโนโลยีแบบ unrestricted use of technology ซึ่งเราคงไม่มีทางเลือกนอกจากต้องยอมลงทุน นอกจากนั้นไทยคงต้องใช้นโยบาย technology shopping ให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยต้องพิจารณา ว่าจะซื้อเทคโนโลยีประเภทใด จากแหล่งไหนหรือการจะลงทุนท่า R&D เองซึ่งจะมีประโยชน์มากกว่า ยกตัวอย่าง เช่นเทคโนโลยีในการประยุกต์ใช้ฟ้าจากญี่ปุ่น นั้น ปัจจุบันเรามีศักยภาพที่จะคิดค้นเองได้ แต่เราทำได้ในระดับที่ญี่ปุ่นได้ทำไป แล้วเมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา เราคงต้องพิจารณาว่า มันคุ้มค่าแค่ไหนอย่างไรระหว่าง ซื้อกับคิดเอง

ด้วยเหตุนี้เราคงต้องพัฒนาภูมายลิทธิ์ ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ ที่นานาประเทกที่พัฒนาแล้วยอมรับ นอกจานั้นพัฒนาระบบภารกิจให้ความตกลง ของยัง มีช่องว่าง เปิดโอกาสให้เราสามารถพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อประเทก เราเอง ดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลไทยควรเร่งดำเนินการผลักดันภูมายลิทธิ์ คือ ให้มีผลใช้บังคับเร็วที่สุด

ในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Software) เราคงต้อง พิจารณาว่าเรามีทางทำได้อย่างไร โดยเฉพาะในการพัฒนาซอฟต์แวร์ และนำมายพัฒนาให้ดีขึ้น โดยเราระจะมีลิทธิ์ในส่วนของโปรแกรมที่เราพัฒนาขึ้นมา ได้มากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลคงต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงภูมายลิทธิ์ให้มีความ สมบูรณ์สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของค่างประเทกมากขึ้น เพื่อรับรู้รูปแบบธุรกิจ อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในปัจจุบันที่ดีและพัฒนาเจริญมากขึ้นตามลำดับ

5. การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา

ร.ศ. ดร. ทวี หอมชง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยสยามและผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาได้ตั้งข้อสังเกตุเกี่ยวกับสถานการณ์ของการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทยว่าแม้ประเทศไทยจะเริ่มต้นพัฒนาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 30 ปี (ตั้งสภาวิจัย พ.ศ. 2499) แต่ระดับการพัฒนาเทคโนโลยีของไทยยังด้อยกว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) โดยเปรียบเทียบ ส่วนหนึ่ง เป็นผลจากรัฐบาลไทยให้ความสำคัญในเรื่องการวิจัยและพัฒนา (R&D) น้อยมาก โดยมีอัตราส่วนเพียง 0.2% ต่อ GDP ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการขาดความต่อเนื่องอ ในการแผนการพัฒนาเทคโนโลยีระยะยาวประกอบกับ ความพร้อมด้านบุคลากรในการทำวิจัยก็มีปัญหามากโดยตลอด เพราะขาดการวางแผนในระยะที่ประเทศไทยพัฒนาแล้วและกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่มีอัตราส่วนประมาณ 3% ต่อ GDP มีนักวิจัยที่พร้อมจะทำ R&D เป็นแสนคนขึ้นไป

เนื่องจากความขาดแคลนของบุคลากร จึงเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เทคโนโลยีของไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควรจะเป็น เพราะสาเหตุดังนี้

(1) นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของไทยไม่เคยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยี

(2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าทำให้การแข่งขันของภาคเอกชนไทยจำกัดตัวเฉพาะคลาดภัยในประเทศไทย ประกอบกับรัฐบาลใช้นโยบายคุ้มครอง (protectionism) มาโดยตลอดทำให้อุตสาหกรรมของไทยไม่สามารถยืนหยัดได้ด้วยตัวเอง ค่างจากการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย NICS ที่พยายามเข้าร่วมการแข่งขันในตลาดค่างประเทศ ทำให้ต้องพัฒนาเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา

(3) ผลสืบเนื่องใน ข้อ 2 ทำให้ภาคเอกชนไทยนำเข้าเทคโนโลยีจากค่างประเทศโดยไม่เคยพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ภายในประเทศไทย ทั้งนี้ เพราะเพียงการนำเข้าเทคโนโลยีก็เพียงพอต่อการแข่งขันของตลาดภายนอกแล้ว และไม่เคยมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างจริงจังจากค่างประเทศ เพราะเพียง

การใช้เทคโนโลยีนำเข้าในอีดีของไทยที่ผ่านมาไม่สามารถทำให้คนไทยรับรู้ ความรู้ทางเทคนิคที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังของเครื่องจักรกลที่นำเข้าจากต่างประเทศได้

ร.ศ. ดร. ทวี ได้แบ่งระดับการวิจัยและพัฒนาเป็น 4 ระดับ คือ

(1) การวิจัยพื้นฐาน เป็นการศึกษาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ในระดับพื้นฐาน ซึ่งรัฐบาลควรเข้ามามีบทบาทมาก

(2) การวิจัยในระดับประยุกต์ เป็นการนำผลการวิจัยพื้นฐานมาปรับใช้กับอุตสาหกรรมแต่ละประเภท โดยรัฐบาลและเอกชนน่าจะเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

(3) การพัฒนาและการปรับใช้เพื่อทดลองทำโครงการต้นแบบ ซึ่งเป็นระดับที่เอกชนเข้ามามีบทบาทมากที่สุด

(4) การนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม

ผู้นำร่วมสัมมนาท่านหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า ภาคเอกชนไทยควรเข้ามามีบทบาทในการทำวิจัยและพัฒนามากกว่า เพราะจะเป็นจักรกลสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยควรมีการเชื่อมโยงการวิจัยในระดับรัฐบาลและมหาวิทยาลัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชน

ด้วยเหตุดังกล่าว ในการเตรียมการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ รัฐบาลและภาคเอกชนไทยควรมีบุคลศาสตร์ดังนี้

(1) ควรเน้นเทคโนโลยีสมัยใหม่ bio - technology และ information technology

(2) ควรสร้างทีมการวิจัย เพราะเทคโนโลยีสมัยใหม่มีความ слับซับซ้อนมาก ไม่สามารถทำ การวิจัยได้เพียงลำพัง เมื่อในอีดี

(3) โดยเหตุที่เทคโนโลยีสมัยใหม่มีอายุสั้นมาก และความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อท่าการวิจัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะตอบสนองความต้องการของ

ตลาดได้ทันในลักษณะของ Cooperative Competition

(4) ดังนี้การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน จะต้องเน้นเรื่อง คุณภาพ ประสิทธิภาพ (ลดคืนทุนเพิ่มมาตรฐาน ISO 9000) ตอบสนองตลาด และเน้นความรวดเร็ว

ผู้เข้าร่วมสัมมนาต่าง ๆ เห็นพ้องว่า ปัจจุบันการขาดบุคลากรด้าน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของไทยกำลังอยู่ในสภาวะวิกฤต ซึ่งมีผลต่อเนื่องใน ด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทำให้ขาดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทึ้งๆ ที่ปัจจุบันประเทศไทยกำลังสูญเสียความได้เปรียบ ในการแข่งขันทางการค้า ระหว่างประเทศไทย เนื่องจากค่าแรงแพงขึ้น คืนทุนการผลิตสูงมากเมื่อเปรียบ เทียบกับประเทศไทยคู่แข่ง และความอุ่นสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติค่างๆ หมุนไป

ปัญหาสำคัญในการพัฒนาบุคลากรของไทยคือ สถาบันการศึกษาไม่มี ประสิทธิภาพเนื่องจากค่าตอบแทนต่ำ ทำให้สูญเสียบรรดาครุอัจารย์ในสาย วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ นอกจากนั้น อัตราส่วนของงบประมาณในการ วิจัยและพัฒนาของไทยยังอยู่ในระดับต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยอื่น ๆ

ดังนี้ จึงนำเสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากร โดยการสนับสนุน การพัฒนาสถาบันเพื่อสร้างนักวิทยาศาสตร์ นักเทคโนโลยี นักวิจัยและช่างเทคนิค โดยแบ่งการแบ่งปันปัญหาเป็น 3 ด้าน

การแก้ปัญหาระยะสั้น อนุญาตให้มีการนิยันกิจกรรมศาสตร์จากประเทศไทย เพื่อนบ้านมาใช้ (ประเทศไทยมี Ph.D. ด้านคณิตศาสตร์ทั่วประเทศไทยเพียง 30 คน ในขณะที่มหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวของเวียดนามมี Ph.D. ด้านนี้ว่า 60 คน) ผลักดันให้มีโครงการศึกษาร่วมกับประเทศไทยเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ของนักเรียนไทย (ปัจจุบันยกเว้นในกรณีของสถาบัน AIT เท่านั้นที่มีความตกลง พิเศษในการให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในประเทศไทย ในขณะที่สถาบันการ ศึกษาทั่วไปมี VISA ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ แต่ไม่มี VISA นักศึกษาต่างชาติ ซึ่งทางกระทรวงการต่างประเทศกรรมการงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะรับใน พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยให้ค่านึงถึงความจำเป็นในการพัฒนาการเทคโนโลยี

ของประเทศและการปรับเปลี่ยนสภาพเพื่อรองรับความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทย ในตลาดโลกเป็นสำคัญ

การแก้ปัญหาระยะกลาง

(1) กระตุ้นให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านพัฒนาบุคลากรโดยการสร้างแรงจูงใจด้านภาษี

(2) การเพิ่มงบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักวิทยาศาสตร์ และเทคนิคให้มีคุณภาพดีขึ้น (ค่าเฉลี่ยของงบการพัฒนาวิศวกรที่มีคุณภาพดีก่อประมาณ 1 แสนบาทต่อคนต่อปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยไทยมีงบพัฒนาวิศวกรเพียง 4 หมื่นบาทต่อคนต่อปี)

(3) ยกระดับการวิจัย โดยเน้น

- คุณภาพของการผลิตให้สอดคล้องกับมาตรฐานของระบบ (ISO 9000)

- ผู้นำแก้ปัญหาทางเทคนิคของแต่ละโรงงานให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจไทย

- ทั่วจักราชภัณฑ์ใหม่ ๆ

(4) สนับสนุนการทั่วจักราชภัณฑ์ในด้านพัฒนาและระดับ R&D

(5) จัดตั้งกองทุนการวิจัยในลักษณะค้าง ๆ

(6) การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีในอนาคตควรเน้น

- การวิจัยเพื่อแสวงหาวัสดุใหม่ ๆ

- เทคโนโลยีชีวภาพ

- ไมโครอิเล็กทรอนิกส์

- การวิจัยตัวนำยิ่งบวก (super conductor)

การแก้ปัญหาระยะยาว การแบกสถานนักเรียนอิสระ

จากระบบราชการ การวางแผนการผลิตครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการจัดทำเครื่องข่ายโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา เช่น การใช้ความเที่ยงช่วยสอนทางไกลในชนบท เป็นต้น

6. การ เสนอข้อคิด เห็น เรื่อง "การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์" โดย คุณวีระ อิงค์ нес จากกลุ่มสหวิริยา

ประเทศไทยได้ใช้เวลาอุดมกฏหมายที่จะใช้คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเวลาเกือบ 10 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 ที่เริ่มมีความคิดสนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จนในปี พ.ศ. 2532 จึงได้มีการเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในฐานะ เป็นงานวรรณกรรมซึ่งคาดว่าในปีหน้า เราจะมีกฏหมายคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์กันสักที

อุ่นใจกิจกรรมการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แม้จะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ แต่ก็อาจมีผลกระทบข้างเคียง ดับเชิงในส่วนที่เกี่ยวกับการแข่งขันที่เสรีและ เป็นธรรม เพราะสื่อมองจากจุดบินของประเทศไทยว่า ประเทศที่พึ่งเริ่มสนับสนุนผลักดันอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ เราคงต้องคำนึงถึงศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่เหนือกว่าเรามากๆ ด้วยเหตุนี้ เราคงต้องศึกษาประสิทธิภาพจากการแข่งขันเพื่อตรวจสอบดูว่า การที่เราได้กฏหมายลิขสิทธิ์มาใช้คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์แล้วในทางปฏิบัติมีปัญหาหรือเกิดผลกระทบข้างเคียงอย่างใดบ้าง

ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ ในสหรัฐฯ คือ การที่บริษัทใหญ่ๆ ใช้กลยุทธ์ในการห้ามมิให้มีการทำ reverse engineering ป้องกันมิให้คู่แข่งใหม่ๆ สามารถเรียนรู้โค้ดต่างๆ ที่อยู่ทับในโปรแกรมบริษัทเล็กๆ ที่พยายามศึกษาโปรแกรม โดยอาศัยวิธี reverse engineering เหล่านี้ถูกพ้องร้องขอหาลง เมื่อลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสหรัฐฯ ก็คือ ในช่วงแรกระหว่างปี ค.ศ. 1980-1900 ศาลสหรัฐฯ ชี้งบังไม่เข้าใจลักษณะตัวของ software engineering ได้ตัดสินให้การทำ reverse engineering เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อันมีผลเสียอันเป็นการจำกัดการแข่งขันทางธุรกิจ

เพาะท่าให้บริษัทเล็กๆ ที่ต้องการกระโจนเข้ามาในธุรกิจอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ต้องหาบใบจากตลาดอย่างรวดเร็ว

แต่ในช่วงปี ค.ศ. 1900-1993 ที่ผ่านมาผู้พากษาสหรัฐฯเริ่มเข้าใจในความลับซับซ้อนของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) มากขึ้น และเริ่มเห็นปัญหาในส่วนนี้ว่าจะนำไปสู่การผูกขาดทางธุรกิจ ประกอบกับ นักวิชาการในแวดวงคอมพิวเตอร์และนักนิติศาสตร์รุ่นใหม่ เริ่มตั้งข้อสังเกตและแสดงความคิดเห็นในวงวิชาการมากขึ้น ทำให้ศาลสหรัฐฯ เริ่มเปลี่ยนแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์บ้องกันผลกระทบในด้านการผูกขาดที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่เคร่งครัดจนเกินไป

นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นเริ่มนิยมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ที่พัฒนาจนกลายเป็นคู่แข่งสหรัฐฯ เริ่มหันมาใช้นโยบายบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์แบบผ่อนคลายเพื่อกรรชุนให้เกิดการแข่งขันในทางการที่เป็นธรรม (Anti Monopoly Policy) ได้譬如ประเทศญี่ปุ่นใช้ European Directive อนุญาตให้ทำ reverse engineering ได้ หากเป็นการเขียนโปรแกรมเพื่อท่างานประสานกับโปรแกรมอื่นๆ (inter-operability) ทำให้ประเทศสมาชิกสหภาพญี่ปุ่น 12 ประเทศ ต้องยึดตามแนวทางอนุญาตการทำ reverse engineering และกลายเป็นแรงผลักดันให้ศาลสหรัฐฯ ตัดสินว่าการทำ reverse engineering เป็นลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในกฎหมายลิขสิทธิ์

นอกจากเรื่อง reverse engineering แล้วปัญหาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ก็คือ การคุ้มครองการออกแบบ window หรือ user interface เพราะ window ได้กลายเป็นรูปแบบสำคัญที่มีผลต่อการใช้งานนิยมซอฟต์แวร์ เนื่องจาก window ทำให้เกิดความสะดวกต่อผู้ใช้ที่ไม่ค่อยมีความรู้หรือไม่เคยฝึกฝนทางด้านคอมพิวเตอร์มาก่อน แต่สามารถอาศัยความสะดวกใช้ของ window ในการใช้งานคอมพิวเตอร์ อย่างไรก็ตาม บริษัทซอฟต์แวร์เข้าส์ที่ต้องการพัฒนาโปรแกรมใหม่ๆ ออกสู่ท้องตลาดจะเป็นที่จะต้องอาศัยรูปแบบ window ที่มือบุคคลเป็นฐานในการพัฒนาซอฟต์แวร์ของตน

จึงเกิดค่าถามว่า การออกแบบ window ควรได้รับความคุ้มครองแค่ไหน ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ซึ่งขอบเขตการคุ้มครอง window จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในประเทศไทยมาก เพราะซอฟต์แวร์เข้าสู่ของไทยที่ต้องการเข้าสู่ตลาดระดับโลกต้องอาศัย window ที่มีอยู่แล้วและได้รับความนิยมจากผู้ใช้เป็นฐานในการพัฒนา ดังนั้น หาก window เหล่านี้ ถูกกฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองจนกลายเป็นอุปสรรคในการพัฒนาซอฟต์แวร์จะมีผลกระทบอย่างไร เพราะในสหราชอาณาจักรที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีสูงกว่าไทย ในช่วงเวลาสหราชอาณาจักรมีการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ที่มีความก้าวหน้าและมีมาตรฐานสากลมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาซอฟต์แวร์ในประเทศไทยที่ต้องการเข้าสู่ตลาดโลก

ด้วยเหตุนี้ ในการที่รัฐบาลไทยนำพัฒนารัฐฐิของแก้ตัวมาปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ในครั้งนี้ จึงเป็นการที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีสูงกว่าไทย ในการพัฒนาซอฟต์แวร์ที่มีความก้าวหน้าและมีมาตรฐานสากลมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาซอฟต์แวร์ในประเทศไทยที่ต้องการเข้าสู่ตลาดโลก

ในวันนี้เราได้รับเกียรติ จาก คุณวีระ อิงค์ธเนศ จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้ข้อคิดเห็นกับการสัมมนาในฐานะผู้ที่อยู่ในวงการคอมพิวเตอร์โดยตรง ขอเรียนเชิญคุณวีระ ครับ

ขอบคุณครับ เป็นเรื่องน่าอินดีที่ได้ทราบว่าพระราชนูญลิขสิทธิ์คุ้มครองซอฟต์แวร์จะมีผลบังคับใช้เร็วๆนี้ เพราะจะทำให้อนาคตของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์เป็นอุตสาหกรรมที่มีความแจ่มใส

ซอฟต์แวร์เป็นค่าสั่งที่ทำให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามที่เราต้องการปัจจุบัน อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์เติบโตรวดเร็วมากจนมีคำวิจารณ์ในสหราชอาณาจักรว่า อิกไน์กีปี ข้างหน้าถ้าพูดถึงอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ แล้ว ให้หมายถึงซอฟต์แวร์

ซอฟต์แวร์มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นตัวสั่งให้เครื่องทำงานที่ต้องการ ดังนั้น การพัฒนาซอฟต์แวร์จึงเริ่มจากการสำรวจความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญว่าผู้ใช้มีความต้องการจุดใดบ้างโดยการพัฒนาซอฟต์แวร์ขนาดใหญ่

ต้องใช้เวลา runway รวมข้อมูล เป็นปี ในขณะที่บางครั้งตัวเป็นซอฟต์แวร์ขนาดเล็กใช้เวลา 2-3 อาทิตย์ก็ได้

ขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นตอนการออกแบบเพื่อให้ซอฟต์แวร์ทำงานได้สอดคล้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพการออกแบบเป็นเรื่องทางเทคนิคที่มีความ слับซับซ้อนและมีหลายวิธีที่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงจะพัฒนาการออกแบบที่ดีได้

ขั้นตอนที่สาม เป็นเรื่องของการทดสอบ ซึ่งต้องใช้เวลานานพอสมควรและต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญอีกกลุ่มต่างหากที่ไม่ใช้ผู้เขียน กลุ่มผู้ทดสอบนี้จะใช้เวลาและความชำนาญในการตรวจสอบโปรแกรมคอมพิวเตอร์แตกต่างกับความ слับซับซ้อนของระบบ ถ้าเป็นระบบเล็กๆ อาจใช้เวลา 6 เดือน และใช้บุคลากร 2-4 ท่าน แต่ถ้าระบบใหญ่ๆ อาจใช้คนเป็นร้อยใช้เวลาประมาณ 4-5 ปี ดังนั้น ถ้าเราดูคืนทุนจาก Labour cost จะเห็นว่า ถ้าเป็นซอฟต์แวร์ระบบเล็กๆ คืนทุนเป็นแสน ถ้าระบบใหญ่ต้องใช้เวลานานอาจถึงร้อยล้านได้ ดังนั้นการที่เรา ก็อปปี้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์แล้วจ่ายกันแค่ 20 บาทนี่ ถ้าวิเคราะห์อย่างง่ายๆ ก็ไม่คุ้มค่าแน่นอน และทำให้อุตสาหกรรมไม่มีโอกาสพัฒนาได้เลย หลายท่านมีความคิด ความสามารถที่จะผลิต software ขึ้นมา แต่ขายได้แค่ 10 ชุดในมือเราส่วนที่เหลือเป็นหมื่นกว่าชุดถูก ก็อปปี้ ใช้ฟรี ลองคิดดูว่าแล้วเราจะมีทุนจากไหนที่จะพัฒนาต่อ เพราะ software มันไม่อยู่กับที่ เมื่อันกับระบบอุตสาหกรรม เมื่อระบบงานมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ระบบซอฟต์แวร์ต้องเปลี่ยนความด้วย ดังนั้น ซอฟต์แวร์แต่ละ version จะต้องมีการ upgrade อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งต่อปีแต่หากเป็นในต่างประเทศจะมีการ upgrade 2 ครั้งต่อปี และ เอ็นจีเนียร์ต่างๆ จะต้องมีการพัฒนาการเรือบๆ ซึ่งต้องใช้เวลาเป็นปีๆ ตัวอย่าง เช่น การทำ Dictionary ของไทยต้องใช้เวลาเกือบปี ระบบการพัฒนาซอฟต์แวร์ไม่ใช้แค่เขียนคำสั่งเท่านั้น จะมีงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น คู่มือ การใช้ software การทำ Reference หรือคู่มืออ้างอิงของ software นั้นๆ ท่าแพคต้าล์อกทำ Packaging เป็นต้น ซึ่งต้องใช้การลงทุนทั้งนั้น

จากภาพดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กว่าจะพัฒนาซอฟต์แวร์ของการ
งานน่าเบินตลาดนั้นมีกระบวนการขึ้นตอนที่ слับซับซ้อน และมีค่าใช้จ่ายแพงมาก
ปัจจุบันซอฟต์แวร์ที่วางแผนงานน่าเบินตลาด มี 5 ประเภท

1. ซอฟต์แวร์พื้นฐาน หรือ Operating System (O.S) เป็น
ซอฟต์แวร์ที่ควบคุมวิธีความส่วนตัวให้กับผู้ใช้ได้มากขึ้น โดยทำให้โปรแกรมและ
คอมพิวเตอร์คำเนินไปได้อย่างราบรื่น เช่นโปรแกรมในโทรศัพต์วินโดว์ เป็นต้น
2. ซอฟต์แวร์ที่ต้องใช้ทำงานร่วมกับซอฟต์แวร์ตัวอื่นๆ [interface]
พัฒนาซอฟต์แวร์ tool Communication

3. ซอฟต์แวร์ ประเภทระบบบริหารข้อมูล

4. ซอฟต์แวร์ประบุค [Application software]

5. ซอฟต์แวร์ CGAI ซึ่งรวมกับ Home Entertainment software

ด้วย

การนำซอฟต์แวร์มาใช้งานนั้นมีได้หลายวิธีมาก ดังจะเห็นได้ว่า

1. ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามากจนสามารถเก็บซอฟต์แวร์
ไว้ในชาร์แวร์ [Hardware] หรือเรียกว่า microchip ซึ่งเป็นชิปชิ้นหนึ่งที่
สามารถเสียบเข้าไปใน Computer ได้และจะมองไม่เห็นเลย เวลาเรา
เปิดเครื่องซอฟต์แวร์ชิพนั้นจะทำงานทันที ซึ่งส่วนใหญ่ซอฟต์แวร์เหล่านี้สามารถ
พบได้ในอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้าทุกๆ อย่างที่งานน่าเบินปัจจุบันนี้ ไม่จำกัดแค่เครื่อง
คอมพิวเตอร์เท่านั้น จะเป็นเครื่องพิมพ์ เครื่องซักผ้า โทรทัศน์ก็จะมีไมโครชิพนี้อยู่
และตัวนี้ก็จะมีซอฟต์แวร์ควบคุมอุปกรณ์นั้น ในปัจจุบันนี้มีการลงทะเบียนลิขสิทธิ์ในชิพ
อย่างมากๆ เลย ไม่เฉพาะแต่อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์เท่านั้น อุตสาหกรรมเครื่อง
ไฟฟ้าก็มีการลงทะเบียนลิขสิทธิ์อย่างนี้อยู่ ทั้งนี้โดยแทนที่จะไปลงทุนพัฒนา software
การควบคุมอุปกรณ์กลับใช้ชิปที่มีอยู่แล้วที่ต้องซื้อมา แทนที่จะต้องซื้อชิปชิ้นนั้น
ออกมากและก็ใส่เข้าไปในเครื่องอุปกรณ์ที่สามารถก่อตัวได้ แล้วก็เอาชิปชิ้นนั้นใส่
เข้าไปในอุปกรณ์ของเขาก็จะน่าเบินเช่นกัน ซึ่งอันนี้เป็นการลงทะเบียนลิขสิทธิ์ เพราะ

ซอฟต์แวร์นั้นเราไม่ได้พัฒนาขึ้นมาเองเรามีแค่ก้อนปั้นของคนอื่นมา ปัญหาดังกล่าวไม่ใช่ไม่ผลกระทบแค่อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์เท่านั้น มันผลกระทบถึงอุตสาหกรรมไฟฟ้าด้วย

2. การวางแผนจ้างเหมาในรูปแบบ Disket ที่ทุกคนคุ้นเคย

3. การ Load โปรแกรมเข้าไปใน Hardise ตั้งแต่ที่เขาส่งของมา จากโรงงานมีหลายบริษัททำกัน ถือว่าแทนที่จะลดราคาเครื่องคอมพิวเตอร์ บริษัทกลับใช้วิธีที่叫 Promotion โดยพิจารณาเห็นว่าซอฟต์แวร์ชิ้นนี้มีคนนิยมใช้กันมาก กิจคิดค่อในรัชท์ software ชื่อลิขสิทธิ์มา ชื่อ License อาจจะในราคายี่ห้อ -2-3 เหรียญก็ตาม และคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องเขาจะมีการ Copy software ตัวนี้เข้าไปใน Hardise แล้วส่งจ้างเหมา ให้ลูกค้าใช้ ซึ่งปัจจุบันนิยมทำกันมาก

4. การวางแผนจ้างเหมาในรูปของชีดี (C D) ซึ่งในอนาคตคิดว่าโปรแกรมในรูปดีสเก็ตจะต้องตัดออกจากภาระจ้างเหมาของซอฟต์แวร์ ต่อไปน่าจะเป็น C D มากกว่า

5. โปรแกรมในรูปของเทป ซึ่งจะมีโอกาสได้เห็นน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องแบบใหญ่ๆที่จะว่างจ้างเหมาบนเทป

6. Electronic Mail ในอนาคตจะสามารถซื้อโดยการผ่าน Electromic Mail ซึ่งเก็บอยู่ในฐานข้อมูลอยู่แล้ว เราถ้าเลือกเอาว่าจะเอา software ตัวไหน ข้อมูลส่วนนี้ก็จะผ่านสายโทรศัพท์เข้ามาในคอมพิวเตอร์ของเราเลย ซึ่งจะเกิดขึ้นแน่ ในเมืองนอกมีแล้ว วิธีการจ้างเหมาอย่างนี้นั้นจะสร้างความล่านา กให้กับผู้ที่ตรวจจับการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นอย่างมาก

สำหรับการเตรียมตัวของผู้ใช้ [User] จะต้องพิจารณาอีกหลายปัจจัย ทั้งนี้ เพราะผู้ใช้ในบ้านเรายังไม่ได้ ซึ่งอันนี้อันตรายมากถ้ามีภัยหมายลิขสิทธิ์ เพราะว่าถ้าองค์กรของเรามีมาตรฐานการใช้ software อาจจะต้องร้องกับบริษัทขาย software จะมีมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้าเราใช้ Microsoft word เพียงอย่างเดียว ทุกคนจะอยู่ได้มาตรฐานของ ไมโครซอฟต์เวิร์ค ดังนั้นถ้าเราซื้อ 100 ชุด เรายังได้ 100 ชุดไปต่อรองกับผู้พิพากษา software

ว่าเราจะขอซื้อ License ได้ใน ราคา License กับราคากี่ชิ้นซุคค่าซุคราคายังกันอย่างมหาศาล

แต่ถ้าเราไม่มีมาตรฐานอันนี้เกิดขึ้น แต่มีการใช้ standard พร้อมกับหมายความว่า พนักงานคนหนึ่งใช้ในครองพ์เวอร์ดในขณะที่คนอื่นๆใช้ I R T เวอร์ด อีกหน่วยงานหนึ่งใช้ซอฟต์แวร์ตัวอื่นๆ เช่นนี้เราไม่มีอำนาจการต่อรองที่จะขอเป็น Group License เพราะถ้าเราร้อง Group License เพียงแค่ 10 - 20 ชิ้น เขาบอกว่าเชิญไปซื้อที่ตัวแทนจำหน่าย

Group License มีความหมายว่าทางบริษัทผู้พัฒนา software จะส่งจดหมายว่าทางบริษัทนุญาตให้เราใช้ซอฟต์แวร์นี้ในจำนวนกี่ชิ้น และให้ Master piece เราจะต้องไม่ใช้เกินในสัญญา ถ้าซื้อเป็นชิ้นซุคค่าซุค หมายความว่า คุณจะต้องมีคุ้มมือ ดีสเก็ต และส่วนอื่นๆ ซึ่งบุ่งมากในการบริหารซอฟต์แวร์เหล่านี้

ในส่วนของ License อีกแบบหนึ่ง คือ เราจะเริ่มนิฐาน และหน่วยงานที่จะผลิตอุปกรณ์ Hardware Computer ขึ้นในบ้านเรา ในปัจจุบันนี้ Firm ware หรือ O.S. ที่พนักงานกับคอมพิวเตอร์ ที่ผลิตในบ้านเรามักจะไม่ได้ขอลิขสิทธิ์ ซึ่งในส่วนนี้ ถ้าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ผลิตในประเทศไทย และไม่ได้ขอ Lisemse จากต่างประเทศ ถ้าจะส่งไปขายเมืองนอกอันนี้ไม่ได้เลย เพราะไม่มีประเทศไทยยอมรับเครื่องที่ลําเมิดลิขสิทธิ์ ดังนั้น ถ้าเราคิดว่าเราจะขายอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ส่งไปขายต่างประเทศในส่วน Firm ware และ chip นี้เราต้องรับทำให้ถูกต้องเพื่อการขายภายในประเทศไทยทำได้ แต่ถ้ามีกฎหมายลิขสิทธิ์เกิดขึ้นการทําวิธีนี้ก็ไม่ถูกต้อง

กฎหมายลิขสิทธิ์มีการถกเถียงกันอยู่ว่าจะไร้คุ้มครอง ในความคิดของผู้ขอตั้งข้อสังเกต ดังนี้

1. ควรจะคุ้มครองในแง่ของ Structure Sequence และ Organization เสียก่อน ในส่วนนี้กฎหมายเมืองนอกก็ให้การคุ้มครองอยู่แล้ว

ในความคิดเห็นส่วนตัว เห็นว่า น่าจะคุ้มครอง เพราะเป็นหัวใจ เพราะถ้ามีคน เอาไปก็จะปั่นลดต้นทุนไปครึ่งหนึ่ง ซึ่งผู้พัฒนาและเจ้าของจะเสียเปรียบ

2. Look and Feel Alike หมายถึงว่า คนอื่นที่ software ตัวหนึ่งออกแบบ หน้าตา [window] เป็นอย่างนี้ วิธีการใช้อย่างนี้ แต่ปัจจุบัน ในต่างประเทศได้มีการคุ้มครอง คุณจะทำหน้าตาเหมือน software นั้นไม่ได้ ผนวกรอันนี้อันตรายมาก เพราะว่าจะทำให้การพัฒนาซอฟต์แวร์แคนลงๆ ซึ่งไม่ควรคุ้มครอง

ในอนาคต ในส่วนของ Look and Feel Alike จะมีมาตรฐานเกิดขึ้นอยู่บน windows ซึ่งตั้งจากนิยัติที่พัฒนา O.S. ดังนั้นในส่วนนี้ในอนาคตคงจะตัดทิ้งไป

3. Reverse Engineering หมายความว่า เวลาผมเขียนเป็นภาษาคอมพิวเตอร์ ซึ่งภาษาจะดันสูงนิมนุษย์ยังอ่านได้ แต่ภาษาที่ไม่สามารถสั่งการให้คอมพิวเตอร์ทำงานได้ จะเป็นต้องมีการ compile หรือ แปลเป็นภาษาคอมพิวเตอร์(ตัวเลข)หลังจากแปลเป็นภาษาคอมพิวเตอร์ (คือสัญลักษณ์ O S L) แล้ว Reverse Engineering ก็ถึงจะแปลจาก 0-1 มาเป็นภาษาที่คนอ่านได้ สาเหตุที่จำเป็นต้อง Reverse Engineering ก็คือว่า เป็นหนทางเดียวที่จะเข้าไปรู้ว่าคุณเขียนอย่างไร ถ้าเขียนเป็น Reverse Engineering ผู้ที่จะไปวิเคราะห์ ก็จะวิเคราะห์ยากมาก เพราะเดิมไปดูบ 0 กับ 1 ทั้งหมดซึ่งไม่มีทางอ่านได้เลย การแปลออกแบบเป็น Reverse Engineering คือภาษาที่คนอ่านได้ ผนวกรอว่าวิธีนี้ก็ผิด ถ้าแปลได้ความลับที่คิดไว้ก็เปิดเผยหมด แต่ถ้าถ้าตามว่าเมืองนอกมีกฎหมายคุ้มครอง Reverse Engineering แต่ในทางปฏิบัติ ยังที่ Reverse Engineering กันอยู่หรือเปล่า ตอบว่ายังท้อบู่ เพราะเป็น Industry Practices อเมริกา เกาหลี ญี่ปุ่น ก็ทำอยู่แต่เพียงว่าเข้าทำแล้วไม่ให้คนอื่นจับได้ ในส่วนนี้ถ้ามีกฎหมายคุ้มครองแล้ว คนไทยทำไม่ได้หรือ ผนวกรอ ก็มีอนกันทั่วโลกเขากันทั้งนั้น

ในส่วนของ Copy ให้เป็น Personal use ผนค่อนข้างไม่เห็นปัญหา เพราะในส่วนนี้ หลังจากเราซื้อซอฟต์แวร์ตัวหนึ่งมาต้องบ้องกันไว้ เพราะสิ่งที่เราซื้อมาเน้นถ้าเสียหายเราจะต้องมี Back up ไว้อยู่ที่จะนำมาใช้ต่อได้ นำมาใช้ในช่วงเวลาฉุกเฉิน แต่ต้องศึกษาความอันนี้ให้ชัดเจน ไม่ใช่จะก้อมปี๊ห์เพื่อันพันคนใช้ได้ อันนี้ก็อันตรายเหมือนกัน

ถ้ามีกฎหมายลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์จะทำให้ราคาซอฟต์แวร์น้ำหน้าแพงขึ้น หรือเปล่า

-ถ้าเป็น software ที่เราต้องอาศัย software ของเมืองนอกมีลิขสิทธิ์ แพงขึ้น ในปัจจุบัน software บางตัวเราต้องราคาขายค่าก่อว่าคลาคโลก ถ้าตั้งไม่ต่างกันว่าที่อื่นเราจะขายไม่ได้ เพราะเราไม่ได้กฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองอยู่ ดังนั้น ถ้าประเทศไทยมีกฎหมายลิขสิทธิ์แล้ว ข้ออ้างอันนี้จะหายไปแล้ว เพราะจะมีแต่ซอฟต์แวร์ของแท้ ก็ไม่ต้องลดราคาให้ค่าลงแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงมีบางประเทศจะถือโอกาสสนับสนุนลดราคาตามมาตรฐานที่ขายในต่างประเทศ

ทางแก้ก็คือว่า เราต้องซื้อกันไม่ให้บริษัทใดบริษัทหนึ่ง Monopoly สินค้าชิ้นนั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าคนไทยนิยมใช้ software X. จนถึงขนาดไม่ใช้ software X. ไม่ได้ อย่างนี้ถ้ามี Copyright Law เจ้าของลิขสิทธิ์จะตั้งราคาเท่าไหร่ก็ได้ เรา ก็ต้องซื้อ อย่างนี้ผูกคิดว่าคนไทยควรจะมีทางเลือกในการใช้ software มากกว่า 1 ทาง ซึ่งทางรัฐบาลน่าจะช่วยได้ เช่น รัฐบาลจีนได้หันทางรัฐบาลช่วย และสนับสนุนให้คนในประเทศไทยคิด Word Processor เอง

-ถ้าเป็น software ที่พัฒนาเองในประเทศไทย จะแพงขึ้นหรือไม่

มองว่าไม่ มีแต่จะถูกกลงอย่างแน่นอน เมื่อมีกฎหมายลิขสิทธิ์เกิดขึ้น ก็จะมีคนเข้ามาทำธุรกิจนี้มากขึ้น เมื่อมีคนทำมากขึ้นก็จะมีสิ่นค้าวางแผนจ้างหน่วยมากขึ้น มีการแข่งขันมากขึ้น software ก็จะถูกกลง แต่มีคุณภาพดีขึ้น

ทุกวันนี้ software จะขายให้ถูกได้มากนัก เพราะต้นทุนการผลิต กับปริมาณจะขายได้น้อยมาก เพราะฉะนั้นเวลาขาย software จึงมักจะตั้งราคาให้แพง

ในปัจจุบันนี้อุปสรรคของอุตสาหกรรม software ไม่ใช้กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นหัวใจหลัก และไม่ใช่เป็น Main ของปัญหาของประเทศไทย เท่าที่ผู้ผลิตสัมผัสนานา 10 ปีนี้ แต่เป็นปัญหาเรื่อง People ware ในส่วนของ Copyright Law ที่จะเกิดขึ้นในบ้านเราจะทำให้คนสนใจเข้าในพิวนมากขึ้น และคนที่เข้ามาในพิวนนี้ก็จะไม่หนีไปพิวอื่น ซึ่งผู้ผลิตว่า ความเสียหายตรงนี้มิใช่แต่อุตสาหกรรม software แต่เป็นความเสียหายของประเทศไทย ลองคิดดูว่ารัฐบาลส่งเสริมเด็กคนหนึ่งจบ Computer Engineering จากจุฬา หรือ จากมหาวิทยาลัยรัฐบาลอะไรก็ตามลงทุนไปเท่าไร แต่ถ้านักศึกษาคนนั้นเรียนจบพิวนี้แต่ไม่เล่นหุ่นหรือไปทำอย่างอื่นความเสียหายมิใช่เฉพาะเด็กคนนั้น แต่เป็นของรัฐบาลมากกว่า เพราะกว่าจะส่งเสริมเข้าเรียนจบพิวนี้ลงทุนไปเท่าไหร่

สรุปผลการสัมมนา เรื่องปัญหานิการ เรื่องผลการ เจรจาภาคต่อรองอุรุกวัยค่อระบบ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย

1. บทนำ

เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีขั้นสูงทางด้านข่าวสาร หรือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ได้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน จนอาจกล่าวเบริญได้ว่า ในขณะที่เม็ดพลาสติกเคยเป็นวัสดุที่ค玠ร์ แลกเปลี่ยนแปลงของวงการอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 20 เทคโนโลยีข่าวสารกำลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบใหม่ในทางการผลิตของอุตสาหกรรมศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันข้อมูลข่าวสารได้เพิ่มความสำคัญมากขึ้นจนกลายเป็นปัจจัยที่สามของการผลิตควบคู่ไปกับแรงงานและทุนซึ่งเป็นปัจจัยทางการผลิตด้วยเดิม ด้วยเหตุดังกล่าว เมื่อมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาจัดระเบียบข้อมูลข่าวสาร จึงเกิดผลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง batch ต่อการดำเนินงานและการตัดสินใจทางธุรกิจและอุตสาหกรรมในแบบทุกสาขา

เทคโนโลยีขั้นสูงทางด้านข้อมูลข่าวสาร ในที่นี้หมายรวมถึงการพัฒนาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การออกแบบแพลงแองจรายฟ์ (semiconductor chip or integrated circuit) ซึ่งคุณค่าของความสำคัญมีได้อยู่ที่ตัววัสดุหากแต่เป็นข้อมูลข่าวสารที่บรรจุอยู่ในสิ่งประดิษฐ์เหล่านั้นและนั่นหมายถึงการที่ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญจนกลายเป็นสินค้า (Commodity) ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวต้องอาศัยการลงทุนอย่างมหาศาลและการทุ่มเทกำลังสมองที่ต้องประดิษฐ์คิดค้นและพัฒนา (R&D) แต่ทว่าข้อมูลดังกล่าวง่ายต่อการถูกหลอก เลียนแบบจากบุคคลอื่นโดยไม่ต้องลงทุนมากนัก

ด้วยเหตุดังกล่าว ในขณะที่ทุกประเทศตระหนักรู้ว่า เทคโนโลยีด้านข่าวสาร เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ลิขสิทธิ์ทางการผลิตและสิ่งเสริมศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศอุตสาหกรรมก็เริ่มให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ประกอบอยู่ในรูปของกฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายทางการค้า ซึ่ง

กฎหมายเหล่านี้ว่างอญ្យนหลักพื้นฐานของทรัพย์สินส่วนตัว (private property) เพราะปราศจากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการเปิดโอกาสให้คุ้มครองทางการค้าลอกเลียนทรัคง่ายในโลกในโลยีเหล่านี้โดยไม่ต้องลงทุนอะไรเลย

อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีทางด้านข่าวสารมีลักษณะเฉพาะที่พิเศษและสัมผัสรับข้อมูลต่างไปจากทรัพย์สินทางปัญหาดังเดิมที่บุกผลิตขึ้นมาในรูปของหนังสือภาพบนตรรศน์ คุณครูหรือสิ่งประดิษฐ์ที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายลิขสิทธิ์สิทธินิตร และเครื่องหมายการค้า ด้วยเหตุดังกล่าว พัฒนาการของเทคโนโลยีข่าวสารจึงก่อให้เกิดแรงกดดันต่อระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาดังเดิมทึ้งในระดับภูมิภาคในประเทศไทยและระดับระหว่างประเทศ

หากกล่าวโดยทั่วไปแล้ว ไม่เพียงเทคโนโลยีข่าวสารเท่านั้น แต่เทคโนโลยีสมัยใหม่อื่น ๆ ก็ประสบปัญหาต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาเช่นกัน ด้วยอย่างเช่น การคุ้มครองการออกแบบทางอุตสาหกรรม (industrial design) สิ่งประดิษฐ์ทางจุลชีวภาพ การประดิษฐ์พันธุ์พืชและสัตว์ การคุ้มครองข้อมูลความลับทางธุรกิจ (Data Protection) สิ่งประดิษฐ์เหล่านี้บางประเภทมีสภาพก้าวทันระหว่างสิ่งประดิษฐ์ภายนอกกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายลิขสิทธิ์ ในขณะที่สิ่งประดิษฐ์บางประเภทไม่สามารถหรือไม่เหมาะสมที่จะคุ้มครองภายใต้กฎหมายทั้งสองแบบ ต้องสร้างกฎหมายพิเศษเฉพาะแบบขึ้นมาคุ้มครองแทน

2. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยในบริบทของเศรษฐกิจโลก

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ระบบเศรษฐกิจของไทยมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและอยู่ในช่วงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสร้างจากสังคมเกษตรมาเป็นเศรษฐกิจแบบเกษตรกรกับอุตสาหกรรม (Agro Industrial Society) โดยเฉพาะการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการผลิตเพื่อส่งออกอันเป็นผลมาจากการได้เปรียบทางด้านค่าจ้างแรงงาน และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก (world trading system) จากบุคคลต่อสู้ทางด้านอุดมการการเมืองและการทหาร นำสู่ยุคของการแข่งขันทางการค้า ทำให้ระบบเศรษฐกิจของไทยต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ทำให้ความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศ (competitiveness) ในอดีตไม่สามารถอึดอัดไปชนต่อการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจโลกอีกต่อไป

ปัจจัยที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีดังนี้

1. สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศมีการแข่งขันอย่างเข้มข้น และมีประเทศคู่แข่งขันในตลาดโลกเพิ่มจำนวนมากขึ้น ในอดีตไทยสามารถเพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกในตลาดโลกได้เป็นเท่าตัว แต่ปัจจุบันแค่การจะรักษาส่วนแบ่งตลาดการส่งออกให้อยู่ในระหว่างเท่าเดิมก็ยังเป็นเรื่องยาก เราไม่ควรมัวรอนเพียงใจ และเราจะพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างไร เป็นสิ่งที่จะต้องหันหน้าเพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางนโยบายเศรษฐกิจไทยให้เหมาะสมที่สุดในการเข้าสู่สถานการณ์ใหม่ของการแข่งขันในเวทีโลก

2. สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกที่มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะได้มีการบรรลุข้อตกลงรอบอุรุกวัยในการเปิดตลาด และการจัดองค์กรการค้าโลกแล้วก็ตาม แต่เชื่อได้ว่ากระแสการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาจแพร่สภาพไปสู่การห่วงผลทางด้านการค้ากันทางการค้าต่อประเทศคู่แข่งและมีแนวคิดค้านในรูปแบบใหม่ที่มิใช่มาตรฐานทางการค้าทางภาษี อาทิเช่น มาตรฐานทางด้านสุขอนามัยด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น นโยบายการแก้ไขปัญหาแบบเดิม ๆ ที่มักทากันปีคือปี จึงอาจขาดประสิทธิผลและไม่สามารถรองรับกับความท้าทายใหม่ ๆ เหล่านี้ได้

3. การพัฒนาการส่งออกในอดีตมักเน้นที่เป้าหมายในการเพิ่มการส่งออกแต่ไม่ได้พิจารณาถึงฐานะในการรองตลาด และการเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งขันว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร เช่น เปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย จีน ได้ทวัน เป็นต้น แต่สำหรับในอนาคตแล้ว เราไม่สามารถพิจารณาที่อัตราการ

ขยายตัวของเราระองแต่เพียงประการเดียวได้ เราจะเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและในประเทศไทย คุณจะที่สำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต

4. การผลิตในหลายสาขาของไทยเริ่มประสบปัญหาจากการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ แต่อีกหลายสาขากิจการผลิตไทยก็ยังมีศักยภาพในการแข่งขัน เราจะมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไรเพื่อปรับปรุงรักษา หรือพัฒนาขีดความสามารถโดยรวมของประเทศไทย ทั้งในแง่ของการปรับตัวของสาขากิจการผลิตสำคัญในปัจจุบันและในแง่ของสาขากิจการผลิตใหม่ ๆ ที่อาจมีศักยภาพสูงในอนาคตระยะยาว

3. การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กับ โครงการสร้างเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน

รูปแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมกับสังคมไทย ควรมีลักษณะสอดคล้องกับโครงการสร้างทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาเทคโนโลยีในสังคมนี้ เพราะหากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามีระดับสูงเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีและศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้นแล้ว การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะมีลักษณะ เป็นอานาจผูกขาดที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพทางเทคโนโลยีสูงกว่าและจะกลับเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาเทคโนโลยีของสังคมโดยส่วนรวม

ในทางตรงข้าม หากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับความเหมาะสมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในลักษณะดังกล่าวจะขาดผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ เสมือนไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสังคมนี้เลย เพราะจะเกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายอันมีผลให้ผู้คิดค้นเทคโนโลยีและการประดิษฐ์ขึ้นสูงไม่สามารถขอรับการคุ้มครองได้และจะส่งผลให้ขาดแรงจูงใจต่อนักลงทุนและนักประดิษฐ์ที่จะคิดค้นของกฎหมายอันมีผลให้ผู้คิดค้นเทคโนโลยีและการประดิษฐ์ขึ้นสูงไม่สามารถขอรับ

การคุ้มครองได้และจะส่งผลให้ขาดแรงจูงใจต่อนักลงทุนและนักประดิษฐ์ที่จะคิดค้น ทรัพย์สินทางปัญญาในระดับสูงอันจะทำให้สังคมนี้จะสูญเสียโอกาส

(opportunity cost) ในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงซึ่งจะเกิดผลเสียไม่น้อย ไปกว่าในกรณีที่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามากไป เช่นกัน

ด้วยเหตุดังกล่าวความล้มเหลวสอดคล้องระหว่างระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมกับศักยภาพของเทคโนโลยี จึงเป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในกรณีของประเทศไทยกำลังพัฒนาซึ่งมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่อ่อนด้อยกว่าประเทศอุตสาหกรรมโดยเบรีบันเทียบ

ในโครงสร้างระบบเศรษฐกิจไทยปัจจุบัน จุดเด่นของของเศรษฐกิจไทยมีได้อยู่ที่การขยายแรงงานที่มีราคาถูกเหมือนในอดีต การพัฒนาศักยภาพของเศรษฐกิจ ต้องอาศัยทรัพยากรทางปัญญาเป็นหลัก รัฐบาลต้องสนับสนุนส่งเสริม การวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนศักยภาพและความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี เพื่อป้องกันมิให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบ Modernization without Development

ปัจจุบันโครงสร้างเทคโนโลยีของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไป แหล่งเทคโนโลยีได้กระจายตัวอยู่ในประเทศไทยอุตสาหกรรมเหมือนในอดีต แต่มีการกระจายตัวของเทคโนโลยีในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่เป็นทางเลือกด้วย ดังนั้น รัฐบาลไทยการใช้โนบบบบ technology shopping ให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณาว่าควรจะซื้อเทคโนโลยีประเภทใด จากแหล่งไหน หรือในบางกรณี การลงทุนทำ R&D ในประเทศไทยเองอาจจะได้ประโยชน์คุ้มค่ามากกว่า

ในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่ว่าจะ เป็นการลงทุนทำวิจัย และพัฒนาในประเทศไทยหรือใช้วิธีนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ปัจจัยสำคัญที่รัฐควรเร่งดำเนินการคือการพัฒนาがらสังคมด้านเทคโนโลยีให้มีความพร้อมทั้งที่จะพัฒนาเทคโนโลยีขึ้นมาใช้เองหรือเพิ่มศักยภาพในการรับโอนเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยการเร่งรัดการผลิตวิศวกร นักวิทยาศาสตร์และนักเทคโนโลยีเฉพาะสาขา ควบคู่กับช่างเทคนิคและแรงงานผู้มีอุปกรณ์เฉพาะด้าน ต้องใช้มาตรการจูงใจทั้ง

ค้านภาษีและการเงินเพื่อส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อคัดแปลงปรับปรุง และสร้างสรรค์เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรม

นอกจากมาตรการจูงใจข้างต้น รัฐจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจให้กับ ลงทุนจากต่างชาติในการถ่ายโอนเทคโนโลยีมาสู่ไทยและนักลงทุนในประเทศที่ได้ทุ่มเทก้าลังทรัพย์และสติปัญญาในการพัฒนาเทคโนโลยีว่าจะได้ผลตอบแทนในระดับพอควร โดยการปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของนานาประเทศ (international norms and standards)

4. การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นปัญหาค่าถ่ายโอน

เทคโนโลยี : ศึกษากรณีการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ ทุกประเทศในโลกปัจจุบันตระหนักรู้ถึงความสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะเป็นหลักกฎหมายแห่งความยุติธรรมที่ให้การคุ้มครองนักเขียนผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ต้องลงทุนลงแรงที่ใช้สติปัญญาพัฒนาค้นคว้าคิดสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมได้มีโอกาสใช้ประโยชน์จากการสร้างสรรค์เหล่านั้น

เพราะหากปราศจากการคุ้มครองผลงานของผู้สร้างสรรค์แล้ว นักประพันธ์ผู้เขียนผลงานเหล่านั้นย่อมไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ทำให้ผู้สร้างสรรค์งานเหล่านั้นขาดสิ่งจูงใจในการพัฒนางานใหม่ ๆ ออกมานำเสนอต่อสาธารณะที่ต้องการสัมผัสถึงความคุ้มค่าของผลงาน

และนั่นหมายถึงความสูญเสียของสังคมโดยส่วนรวม เพราะประชาชนทั่วไปก็จะไม่มีโอกาสได้รับรู้งานใหม่ ๆ ที่จะเป็นประโยชน์อีกต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยต่าง ๆ จึงได้สร้างกลไกของกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อเป็นหลักประกันผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์งาน อันจะส่งเสริมวิทยาการและความก้าวหน้าของสังคมโดยส่วนรวม

อย่างไรก็ตามการนิ่งหลักการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหานานับปีต่อมา เป็นกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อใช้บังคับภายในประเทศไทยนั้น ทุกประเทศต่างหากันจะนัดถึงผลข้างเคียงของการคุ้มครองดังกล่าว เพราะเท่ากันเป็นการให้สิทธิผู้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม

(monopoly right) กับผู้สร้างสรรค์งานให้มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการแสวงหาผลประโยชน์จากการเขียนเหล่านี้

คิวบ์เหตุนี้ ในการบัญญัติข้อกฎหมายเพื่อคุ้มครองงานสร้างสรรค์ทางด้านลิขสิทธิ์จึงต้องมีการบัญญัติข้อจำกัดเพิ่มเติมเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันโดยเสรี และเพื่อปกป้องผลกระทบของสังคมโดยส่วนรวมซึ่งจะเกิดจากผลข้างเคียงของอำนาจผู้กฎหมายจากการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไว้ด้วยเสมอ

เมื่อพิจารณาระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐอเมริกา จะเห็นว่าในมาตรา 1 วรรค 8 ของรัฐธรรมนูญ สหรัฐฯ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่รองรับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ประกอบด้วย กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้า กฎหมายความลับทางการค้า และกฎหมายคุ้มครองการออกแบบชิพ (chip) (ไอซี) นั้น ได้ให้อำนาจแก่รัฐสภารัฐฯ ในการกำหนดสิทธิผู้กฎหมายแก่ผู้ประพันธ์ และผู้ประดิษฐ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาศาสตร์ (science) และศิลป์ (useful Arts) ที่มีประโยชน์ยิ่งต่อสังคมโดยส่วนรวม

และนี้เองที่เป็นบรรทัดฐานสำคัญ ที่ผู้พิพากษาในระดับศาลสูงสุด (ศาลฎีกា) ได้เคยใช้ข้อกำหนดดังกล่าวในการจำกัดขอบเขตอำนาจผู้กฎหมาย เมื่อพิจารณาเห็นว่าการคุ้มครองดังกล่าวจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นผลเสียต่อการแข่งขันอย่างเสรี หรือเป็นปัญหาต่อสังคมโดยส่วนรวม

เมื่อสี่สิบปีที่แล้ว ใน พ.ศ. 2491 ศาลฎีกាយังของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นศาลสูงสุดได้เคยตัดสินในคดี *United States v Paramount Pictures, Inc.* (ค.ศ. 1954) ว่าผลประโยชน์ของผู้ประพันธ์ย่อมเป็นรองผลประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม และนั้นหมายถึงการพิจารณาการให้อำนาจผู้กฎหมายทางลิขสิทธิ์ ต่อปัจเจกบุคคลต้องวางแผนอยู่บนหลักการที่ไม่ขัดกับประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม

หลังจากนั้นอีกหกปี ใน พ.ศ.2497 ศาลฎีกาแห่งสหราชอาณาจักรได้กล่าวว่า หลักการดังกล่าวในการพิจารณาคดี *Mazer v Stein* ว่าปรัชญาเศรษฐกิจที่รองรับเหตุผลในการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์เพื่อที่จะมุ่งส่งเสริมการสร้างสรรค์งานของปัจเจกบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม

หากลองพิจารณาแนวปฏิบัติของประเทศไทยนั้นจะเห็นว่า การถ่วงดุลย์อำนาจผู้ภาคของ การคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ เป็นแนวทางที่ประเทศไทยในกลุ่มทวีปยุโรป ได้บีบถือปฏิบัติมานานแล้ว และ เมื่อประเทศไทยสมาชิกประชาคมยุโรปทั้ง 12 ประเทศ ได้รวมตัวกันเพื่อจัดตั้งเป็นตลาดร่วมแห่งประชาคมยุโรป (European Community Single Market) ก็ได้นำหลักการคานอำนาจเพื่อถ่วงดุลย์มิให้อำนนัจผู้ภาคของ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีผลกระทนกระ เทื่อนต่อการแข่งขัน เสรี โดยแนวมานะบัญญัติไว้ในสนธิสัญญาจัดตั้งประชาคมยุโรป (Treaty Establishing the European Economic Community) เพื่อเป็นข้อบังคับให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นทั่วในอเมริกาและประชาคมยุโรปดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐที่จะแสวงหาดุลยภาพผลประโยชน์ใน การคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ เพื่อที่จะสร้างแรงจูงใจและสร้างความเป็นธรรมต่อนักประพันธ์ผู้สร้างสรรค์งานต้องทุ่มเทสติปัญญาและกำลังทรัพย์ในการสร้างผลงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคงมีความหวังนี้ให้อำนนัจผู้ภาคของกฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ จนกลายเป็นความเสียหายของสังคมโดยส่วนรวม

เมื่อนำหลักการถ่วงดุลย์ผลประโยชน์นี้ระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์กับผลประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวมมาพิจารณาความเหมาะสมใน การคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์แล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การที่รัฐบาลประเทศไทยอุตสาหกรรมได้ตัดสินใจเลือกใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นกลไกเพื่อใช้คุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์นี้ เป็นความผิดพลาดทางประวัติศาสตร์ของวงการกฎหมายที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาก เนื่องจากการเลือกใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นผลจากแรงกดดันของกลุ่มผลประโยชน์ และบริษัทคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ขนาดใหญ่

ในประเทศไทยที่ม่องเห็นผลประโยชน์ระดับลึกซึ้ง โดยไม่คำนึงถึงปัญหาระยะยาวที่จะมีผลตามมา เนื่องจากการใช้กฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์จะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับระบบการคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์บราและกฎหมายพิเศษ (sui generis law) เพราะการคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นการคุ้มครองที่มีขอบเขตกว้างขวางไม่มีข้อจำกัดในการคุ้มครอง ไม่ต้องเสียเวลาหรือมีภาระต้องยื่นเรื่องขอจดทะเบียนเหมือนการขอรับลิขสิทธิ์บรา ไม่มีข้อกำหนดขั้นต่ำในการสร้างงาน มีอายุการคุ้มครองยาวนานถึง 50 ปี หลังผู้ประพันธ์เสียชีวิต และที่สำคัญที่สุดคือการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างประเทศ เพราะเมื่อพิจารณาว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นงานวรรณกรรมภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ ย่อมจะได้รับการคุ้มครองระหว่างประเทศทันทีภายใต้อุสูลกฎหมายเบอร์น ซึ่งมีมาซึ่กถึง 90 ประเทศทันที

การพิจารณาจากผลประโยชน์เฉพาะหน้าของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ โดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบต่อการพัฒนาเทคโนโลยีโดยส่วนรวม ทำให้ความผิดพลาดของรัฐสภาพัฒนาทรัพย์ได้สร้างปัญหาอย่างมากต่อกระบวนการยุติธรรมภายในของสหประชาชาติ และกลับเป็นปัญหาของประชาชนโลกที่รับแนวทางของสหประชาชาติ มาใช้ เพราะผู้พิพากษาต้องอาศัยความสามารถในการปรับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นกฎหมายที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์คือเดิมในการคุ้มครองงานด้านสุนทรีย์และงานจิตรกรรม ทั้ง ๆ ที่โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นงานด้านวิทยาการสมัยใหม่มีความลับซับซ้อน และความเกี่ยวข้องทั่วงานเขียนกับสิ่งประดิษฐ์ที่มีอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในด้านการใช้สอย

ปัญหาที่เกิดจากการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเพียงปัญหานี้ จำกัดอย่าง ๆ ปัญหาที่การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะดับที่มากเกินไป จะกลับเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทย และยังมีผลข้างเคียงต่อการจำกัดการทางธุรกิจให้มีลักษณะผูกขาดจนเป็นอันตรายต่อระบบการค้าเสรีโดยส่วนรวม

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทย ซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้การเจรจาแก่ต่อรองอธิรัฐวิภัยในการออกแบบกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเทกใหม่ ๆ เช่น ความลับทางการค้า การออกแบบแพงวิไฟฟ้า (IC) เป็นต้น คงต้องคำนึงถึงความสมดุลย์ของผลประโยชน์ระหว่างผู้ลงทุนพัฒนาเทคโนโลยี และผลประโยชน์ของลังค์คอมโดยส่วนรวม

5. บทบาทของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

การวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ต้องศึกษาความคุ้นเคยทั้งในด้านกฎหมายเบรีบันเทียบ พันธกรณีระหว่างประเทศไทย สภาพข้อเท็จจริงทางเทคโนโลยี และกรอบโครงสร้างของธุรกิจในปัจจุบัน

การทำวิจัยควรเป็นทางเลือก (option) เป็นข้อเสนอและแนวทางให้กับการแก้ไขกฎหมาย เพื่อเป็นการเลือก (option) ให้กับฝ่ายนโยบายว่าควรจะเลือกทางใดจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับสังคมโดยส่วนรวม

ประเด็นสำคัญคือ ภาคเอกชนและกลุ่มผลประโยชน์ที่จะได้รับผลกระทบจากกฎหมายการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาตั้งกล่าว ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการยกร่างแก้ไขกฎหมายตั้งแต่ต้นในเชิงนำเสนอสังคมคิดเห็นหลักจากกฎหมายสมบูรณ์แล้ว ซึ่งไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาใด ๆ เลย

ภาคพนวก

การศึกษาผลกระทบของการเจรจาแก้ต่อรอบอูรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญากับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ: การณ์ศึกษาอยุธยาสหกรรมชุมชนฟาร์มวาร์ชของประเทศไทย

บัญชี หลิมสกุล

บทนำ

เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 บรรดาผู้แทนของประเทศภาคีความตกลงทั่วไปทางภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade) 125 ประเทศ ได้เดินทางไปยังเมืองมาราเกซ ประเทศโมร็อกโค เพื่อเข้าร่วมพิธีลงนามในกรรมสารสุดท้าย (Final Act) ของเจรจาการค้าระหว่างประเทศในกรอบพหุภาคี (Multilateral Trade Negotiation) ครั้งที่ 8 ซึ่งเรียกว่า การเจรจาแก้ต่อรอบอูรุกวัย (Uruguay Round) โดยใช้เวลาในการเจรจาถึง 7 ปี 7 เดือน จึงสามารถบรรลุผลสำเร็จ

การเจรจาครั้งนี้นับเป็นการเจรจาพหุภาคี (Multilateral Trade Negotiation) เพื่อจัดระเบียบและกตัญญูเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะสามารถตกลงในประเด็นสำคัญทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศถึง 15 หัวข้อ โดยมีความพยายามของความตกลงกว่าสองหมื่นหน้าครอบคลุ่มและเอกสารที่สำคัญตั้งแต่ สินค้าเกษตร สิ่งทอ ไปจนถึงธุรกิจบริการ (Trade in Service) และที่สำคัญที่สุดคือสามารถจัดตั้งองค์กรค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ได้สำเร็จเป็นครั้งแรก หลังจากที่ความพยายามในการจัดตั้งองค์กรการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Organization: ITO) ท่องประสบความล้มเหลวเมื่อสิบห้าปีที่แล้ว เนื่องจากวิกฤตสหภาพโซเวียต ในขณะนั้นปิแอเรย์ไม่ยอมให้สัตยาบัน (Ratification) The Havana Charter ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1949-1950 ที่ผ่านมา

สำหรับประเทศไทยนั้น นอกเหนือจากการเจรจาแก้ต่อรอบอูรุกวัยนี้จะเป็นครั้งแรกที่เข้าร่วมในการเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศตั้งแต่พหุภาคีอย่างเป็นทางการหลังจากเคยส่งผู้แทนเข้าร่วมสัมมนาสหภาพโซเวียต เกี่ยวกับระหว่างปี ค.ศ. 1973-1979 ที่ผ่านมาแล้ว การเจรจาครั้งนี้ยังมีความสำคัญสำหรับเศรษฐกิจของไทยและประเทศไทยอีกด้วย อย่างมาก เพราะได้มีการนัดประชุมใหม่ ๆ ทางการค้า (new issues) ขึ้นมาเจรจาต่อรองนอกเหนือจากประเด็นทั่วไปทางการค้าด้วย ประเด็นใหม่

ทางการค้าที่มีผลกระทบต่อเชื่อมสานั้น 3 เรื่อง คือ การเจรจาเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและสินค้าปลอมแปลง (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, including Trade in Counterfeit Goods: TRIPS) การเจรจาเรื่องมาตรการการลงทุนในส่วนที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-Related Investment Measures: TRIMs) และการเจรจาว่าด้วยการค้าบริการ (Trade in Services)

ประเด็นใหม่ก่างการค้าทั้ง 3 เวิร์กิ้ง ที่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมได้ผลลัพธ์ดีที่สุดให้น่ามาเจรจาภายใต้กรอบข้อตกลงของอุปถัมภ์นี้ นอกจากราชมีความสำคัญต่อผลประโยชน์ของประเทศอุตสาหกรรมเพรากะเป็นชูริที่สำคัญต่อผลประโยชน์ในประเทศอุตสาหกรรมมีความได้เปรียบกว่า (comparative advantage) เมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชนในประเทศกำลังพัฒนาแล้ว ประเด็นใหม่ก่างการค้าทั้งสามเรื่องยังมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มมากขึ้น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการค้านวัตกรรม จะมีผลกระทบโดยตรงต่อโอกาสการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนาในอนาคต และหากข้อบากตการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนาถูกจำกัดโดยความตกลงที่ผู้จัดทำข้อตกลงได้ตกลงไว้จะส่งผลกระทบต่อประเทศที่ไม่ได้ค่านิยมลัพธ์ดีบากตการพัฒนาเทคโนโลยีของแต่ละประเทศ ก็จะเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพและศักดิ์ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนาโดยตรงและนั่นหมายความว่า อาจสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ไม่ได้เปรียบแปลงในลักษณะที่ประเทศกำลังพัฒนาจะต้องอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบตลอดไปนั่นเอง

ด้วยเหตุตั้งกล่าว การศึกษาผลกระทบของการเจรจาแก้ต์รอบอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นใหม่ทางการค้าทั้งสามเรื่อง จึงมีความสำคัญต่อภาคเอกชนและภาครัฐบาลของประเทศไทยอย่างมากในการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศในยุคโลกไร้พรมแดน (borderless world หรือ globalization) โดยการศึกษาฉบับนี้จะใช้ผลการเจรจาแก้ต์รอบอุรุกวัยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เป็นกรณีศึกษา และใช้กรณีของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยตรง เป็นกรณีตัวอย่าง

ข้อสมมุติฐานเบื้องต้นของการศึกษา

1. รูปแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมสมกับสังคมใจ ควรมีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาเทคโนโลยีในสังคมนั้น เพราหากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไม่ระดับสูงเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับชีดความสามารถทางเศรษฐกิจเทคโนโลยี และศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยแล้ว การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะมีลักษณะเป็นอ่อนนаждูกขาดที่เอื้อประโยชน์ต่อการลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจที่ศักยภาพทางเทคโนโลยีสูงกว่าและจะกลายเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาเทคโนโลยีของสังคมโดยส่วนรวม

ในการทรงอ่อนน้อม หากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในลักษณะดังกล่าวจะขาดผลบั้งคับใช้ในการปฏิบัติ เสมือนไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสังคมนั้นเลย เพราจะเกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายอันมีผลให้ผู้คิดค้นเทคโนโลยีและการประดิษฐ์ขึ้นสูงไม่สามารถขอรับการคุ้มครองได้และจะส่งผลให้ขาดแรงจูงใจต่อ นักลงทุนและนักประดิษฐ์ที่จะคิดค้นทรัพย์สินทางปัญญาในระดับสูงอันจะทำให้สังคมนั้นจะสูญเสียโอกาส (opportunity cost) ในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงซึ่งจะเกิดผลเสียไม่น้อย ไปกว่าในกรณีที่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามากไป เช่นกัน

ด้วยเหตุจังกล่าวความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมสมกับศักยภาพของเทคโนโลยี จึงเป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในกรณีของประเทศไทยกำลังพัฒนาซึ่งมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่อ่อนด้อยกว่า ประเทศอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบ

2. อ่อนแรงไร้ตัวตน ในระบบเศรษฐกิจที่มีการพึ่งพิงอย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน ทำให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยนั้นได้ มิได้เป็นเรื่องเฉพาะภายในประเทศนั้นอีกต่อไป หากแต่จะมีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทยที่เป็นผู้ผลิตและส่งออกทรัพย์สินทางปัญญา เพราเมื่อการค้าของโลกปัจจุบันแพร่ขยายตัวอย่างใกล้ชิดจนเสมือนไม่มี ขีดจำกัดระหว่างประเทศ (borderless world) การไม่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศนั้นได้ก็จะกลายเป็นจุดอ่อน (weak link) ที่ทำให้ระบบทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศขาดความมั่นคงทันที

โดยเหตุที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้า ความลับทางเทคโนโลยีจึงได้เข้ามามีบทบาทต่อเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศอย่างมาก และกลายเป็นหลักประกันสำคัญที่จะทำให้

ประเทศอุตสาหกรรมสามารถรักษาตัวอย่างภาพและความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเป็นความได้เปรียบที่เกิดจากความเห็นอกว่าทางเทคโนโลยี ตั้งนี้ประเทศอุตสาหกรรม จึงหันมาสนใจและให้ความสำคัญต่อระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ มากขึ้น เพราะเห็นว่า การที่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาต้องสูญเสียความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาในรูปของทรัพย์สินทางปัญญาให้กับประเทศอื่น ๆ โดยปราศจากผลตอบแทนที่เป็นธรรมย่อมเป็นการสูญเสียทรัพยากรที่มีค่าในการลงทุนคืนด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยสูญเปล่า และยังทำให้ความได้เปรียบอันเป็นผลจากการมีเทคโนโลยีที่เห็นอกว่า ต้องลดลงด้วย

ด้วยเหตุนี้ ประเทศอุตสาหกรรมจึงได้ใช้อ่านาจการต่อรองทางเศรษฐกิจทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี (bilateral or multilateral trade negotiation) เป็นเครื่องมือในการนับบังคับให้ประเทศกำลังพัฒนายอมรับแนวทางการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศอุตสาหกรรมเพื่อยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศ ของตนให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามแนวทางของประเทศอุตสาหกรรม โดยไม่คำนึงว่ารูปแบบการคุ้มครองดังกล่าวจะเหมาะสมสมสอดคล้องกับประเทศกำลังพัฒนามากน้อยเพียงใดเลย

อุทกวิธีของประเทศอุตสาหกรรมในการเจรจาปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหานั้น ประเทศอุตสาหกรรมโดยเฉพาะสหราชอาณาจักร ได้ใช้เวทีการเจรจาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อเพิ่มแรงกดดันประเทศกำลังพัฒนาให้หันมาสนใจและแก้ไขปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญหามากขึ้น โดยในการเจรจาระดับทวิภาคีนั้น สหราชอาณาจักร ได้ดำเนินการแก้ไขมาตรา 301 ของรัฐบัญญัติทางการค้า (U.S. Trade Act) ฉบับ U.S. 1974 เพื่อเพิ่มอ่านาจในการตอบโต้ทางการค้ากับประเทศที่ไม่มีการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญหายอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ

พร้อม ๆ กับการกดดันในระดับทวิภาคี ในต้นศตวรรษ 1980s สหราชอาณาจักรและประเทศอุตสาหกรรมได้พยายามยกระดับการเจรจาคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาระดับโลก โดยกดดันการเจรจาแก่ตัวรับที่แบ่งให้รวมประเทศเด็นทรัพย์สินทางปัญหาระหว่างในทวีปยุโรป เนื่องจากWIPO ซึ่งเป็นหน่วยงานระหว่างประเทศที่รับผิดชอบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาระหว่างประเทศภายใต้กรอบสหประชาชาตินั้นไม่มีบทบาทที่สำคัญ

ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวิถีทางการของเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ ประเทศอุตสาหกรรมยังมีอ่านใจต่อรองในกรอบของแกตต์มากกว่ากรอบขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลกด้วย เพราะการเจรจาภายใต้กรอบของแกตต์นี้เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในลักษณะต่างตอบแทน (Reciprocity) และเป็นการแลกเปลี่ยนที่สามารถชี้มุมมองของผลประโยชน์ได้ เช่น นำผลประโยชน์เรื่องสิ่งค้าเกษตรหรือสิ่งทอมาเจรจาต่อรองกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเพิ่มเป็นแรงกดดันให้ประเทศก้าวสั้นพัฒนาอย่างแลกเปลี่ยนการเจรจาเป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้ทำให้ประเทศอุตสาหกรรมมีอ่านใจต่อรองในการเจรจาภายใต้กรอบของแกตต์มากกว่าองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก

3. ส่วนรับวิถีทางการของระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยนั้น แม้จะเป็นผลจากการผสมประสานระหว่างแรงผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจภายในอันเป็นผลมาจากการดำเนินธุรกิจที่มีรูปแบบซับซ้อนมากขึ้นผูกกับแรงกดดันจากต่างประเทศก็ตาม แต่แรงผลักดันจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมในรูปของการใช้อ่านใจต่อรองทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศดูจะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยโดยตรง

เมื่อลองพิจารณาวิถีทางการของกฎหมายเศรษฐกิจไทยที่ผ่านมาในอดีต แม้ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยจะเริ่มมีการพัฒนามาก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วก็ตาม แต่ความพยายามในช่วงแรกนั้นเป็นผลจากการผลักดันของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งด้วยไม่มีแรงสนับสนุนจากกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเลย จึงดูเสมือนว่าวิถีทางการของระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยเป็นเพียงความพยายามของหน่วยราชการไทยที่ต้องการพัฒนาระบบกฎหมายให้ทันสมัยตามแนวทางของชาติตะวันตกมากกว่า ดังในตัวอย่างเช่น วิถีทางการคุ้มครองกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2468 เมื่อพระโกมารกุลมนตรี อธิบดีกรมทະเบียนการค้าได้ยกร่างกฎหมายลิขสิทธิ์ขึ้นมา แต่ก็ไม่มีการดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้นจนหลังจากนั้นเป็นเวลา 53 ปี เมื่อ พ.ศ. 2522 ความพยายามดังกล่าวจึงได้ประสบความสำเร็จสามารถผ่านกฎหมายลิขสิทธิ์ออกมารูปแบบเป็นฉบับแรกของประเทศไทย

ส่วนหนึ่งของค่าอธิบายถึงสาเหตุความเชื่องช้าในการพัฒนาของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย เป็นเพราะประเทศไทยเป็นสังคมเกษตรกร กรอบการ

คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์จังดูเสมือนจะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่และการทำมาหากินของประชาชนโดยส่วนรวม ดังจะเห็นได้จากจำนวนคดีความและการฟ้องร้องภายใต้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในระยะแรกที่ได้รับการพิจารณาโดยศาลฎีกามีน้อยมาก

ความตื่นตัวของสังคมไทยในเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มเรื่มขึ้นอย่างจริงจังในช่วงปี พ.ศ. 2525-2528 เมื่อรัฐบาลไทยได้รับแรงกดดันในระดับกว้างจากสหรัฐฯ ที่เรียกร้องให้รัฐบาลไทยแก้ไขกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาให้มีมาตรฐานในระดับเดียวกับประเทศอุตสาหกรรมทั้งในด้านการคุ้มครองลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์ยา ลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เครื่องหมายการค้าบริการและรับรองคุณภาพ และการเพิ่มโทษผู้กระทำผิด นอกจากนั้น สหรัฐฯ ยังได้เรียกร้องให้รัฐบาลไทยเพิ่มมาตรการในการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ โดยใช้มาตรา 301 และสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากร (Generalized System of Preferences-GSP) เป็นเครื่องมือกดดันในการเจรจาต่อรองกับประเทศไทย

ด้วยเหตุดังกล่าว ความตื่นตัวของสังคมไทยที่เกิดขึ้นจึงเป็นความระตือรือล้นในทางลบที่วางแผนอยู่บนความมือดึงต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพราฯ เห็นว่าการแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะมีผลให้ประเทศไทยต้องเป็นฝ่ายสูญเสียผลประโยชน์และเงินตราต่างประเทศให้กับสหรัฐฯ และประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพราฯ ประเทศไทยเหล่านี้มีความได้เปรียบด้านศักยภาพของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนามาก่อนประเทศไทย ดังนั้น จึงมีช่วงเวลาหนึ่งที่สังคมไทยขาดโอกาสที่จะพิจารณาผลดี-ผลเสียของการปรับปรุงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างรอบด้าน และผลอย่างท้าให้ความพยายามของหน่วยราชการและภาคเอกชนในยุคปัจจุบันที่จะปรับปรุงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศไทยในขณะนี้ต้องหยุดชะงักลงไป

อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่พ่อใจแรงกดดันของประเทศไทยอุตสาหกรรมในระดับกว้างที่ผลักดันให้รัฐบาลไทยดำเนินการยุติระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาให้มีมาตรฐานในระดับเดียวกับประเทศไทยอุตสาหกรรม แต่ผลการเจรจาแก่ครั้งต่อไปนี้ก็ว่ากันว่าจะมีผลต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาให้สอดคล้องกับพันธกิจการของประเทศไทยในระยะยาวมากกว่า

4. นอกเหนือจากแรงกดดันจากต่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ดังกล่าวข้างต้น ปัจจัยนับถือการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางเศรษฐกิจ (economic factors) ทั้งภายในและนอกประเทศได้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ประกอบกับในช่วงปีที่ผ่านมาภาวะการแข่งขันทางการค้าข้ออุตสาหกรรมมีความรุนแรงมากขึ้น ตลอดจนมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้า (trade protectionism) มากขึ้นตามลำดับ จึงทำให้ประเทศไทยไม่มีความพร้อมในการปรับตัวจะสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจจากการค้าระหว่างประเทศไปในที่สุด

ในการพิจารณาส่งสินค้าออกของประเทศไทยนั้น แม้จะเคยประสบความสำเร็จด้านการส่งออกค่อนข้างสูงในช่วงลิบปีที่ผ่านมา แต่ความสำเร็จดังกล่าวก็ลัง/quokท้าทายจากประเทศไทยใหม่ ๆ ที่หันมาสู่ระบบการตลาดเสรี เช่น จีน อินโดจีน เป็นต้น ประกอบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจของไทยเกิดการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วทำให้ผู้ส่งออกสูญเสียความได้เปรียบในด้านทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานราคาถูกหากไม่มีการปรับตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบดังกล่าว

การปรับเปลี่ยนปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศของไทย มีดังนี้

4.1 ปัจจัยเศรษฐกิจภายใน

อุตสาหกรรมแรงงานของไทยได้พัฒนาเข้ามาสู่ช่วงสุดท้าย เนื่องจากภาวะตันทุนเปรียบเทียบของปัจจัยพื้นฐานอันประกอบด้วย ค่าแรงต่อประลิตริบิภารกิจผลิต ราคาวัตถุดิบและสินค้าชั้นกลาง ตันทุนการเงิน และค่าชนส่งไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ดังจะเห็นจากค่าแรง อัตราดอกเบี้ยและค่าที่ดินของไทยสูงกว่าประเทศจีนและอินโดจีนอย่างมาก ประกอบกับไม่มีแรงกดดันจากสหภาพแรงงานในการเพิ่มค่าแรงมากขึ้น เรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้การขยายตัวของสินค้าจากอุตสาหกรรมที่เป็นแรงงานของไทย เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเบื้องเดินทาง และเฟอร์นิเจอร์ เริ่มมีอัตราการขยายตัวของตลาดลดลงตามลำดับ

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในทำให้เกิดการขยายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีต้นทุนปัจจัยการผลิตที่ต่ำกว่ามากขึ้น และทำให้การลงทุนจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานในไทยลดลงตามลำดับ

4.2 ปัจจัยเศรษฐกิจภายนอก

ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกทำให้ประเทศไทยสานักงานซึ่งเป็นตลาดสำคัญของสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาหันมาใช้นโยบายกีดกันทางการค้า (trade protectionism) มา กันตั้งจะเห็นได้ว่าในรอบสิบปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจและประชาคมยุโรปได้ใช้มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ (non-tariff barrier:NTB) โดยเฉพาะการบิดเบือนมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและต่อต้านการอุดหนุนของรัฐ (Anti- Dumping และ Countervailing Duties :AD และ CVD) เก็บภาษีสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาอย่างไม่เป็นธรรม เป็นต้น

นอกจานี้ หวานพยาภารุ่มกลุ่มทางการค้าของประเทศไทย
อุตสาหกรรมทั้งในรูปของสหภาพยุโรป (European Union:EU) ซึ่งกำลังขยายจำนวนสมาชิก
เป็น 16 ประเทศ และการรวมตัวของตลาดเสรีทวีปอเมริกาเหนือหรือ North American
Free-Trade Area (NAFTA) ล้วนแต่เป็นแรงกดดันต่อการส่งสินค้าออกของไทยทั้งสิ้น

ด้วยเหตุนี้ ภาคเอกชนไทยคงต้องมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อหนีการแข่งขันสินค้าจากประเทศที่ยังมีค่าแรงถูกกว่า และเร่งยกระดับเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าชั้นกลางและชั้นสูง โดยปรับเปลี่ยนการผลิตจากลินค้าแรงงานด้านอุตสาหกรรม สิ่งทอ ไปเป็นสินค้าอิเล็กทรอนิก และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการปรับปรุงเทคโนโลยี และเพิ่มศักยภาพในการรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (technology transfer) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเบี่ยงเบนทิศทางการลงทุน
จากต่างประเทศนั้น ภาคเอกชนไทยควรพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาล
ควรหันมาสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องหมายการค้าของตนเองในการส่งออก

ด้วยเหตุนี้ ความสำคัญเร่งด่วนอีกด้านที่รัฐบาลควรเร่งดำเนินการเพื่อรับการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากต่างประเทศและการพัฒนาวิจัยศึกษาของภาคเอกชนไทย (R&D) ที่มีศักยภาพและสามารถรองรับการคุ้มครองทรัพย์ลิขสิทธิ์ทางปัญญาให้สอดคล้องกับนานาประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่กลุ่มทุนจากต่างชาติที่สนใจลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ฉันจะเป็นการยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเทคโนโลยีเพื่อหนุนปั้นหาค่าแรง ค่าที่ดินและหันทุนการผลิตภายในประเทศที่เพิ่มสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านและคู่แข่งทางการค้า ของประเทศไทย

5. ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศไทยจึงตกลงอยู่ในภาวะ dilemma 2 ด้าน คือ ตุกแต่งกตัญญูจากต่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีผลักดันให้รัฐบาลไทยต้องดำเนินการแก้ไขระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของประเทศไทยอุดสานกรรมด้วยเน้นพัฒนาระบบนิภัยให้การเจรจาแก่ตัวรับอุรุกวัย ในขณะเดียวกัน หลักการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตของผู้ประกอบการภายในประเทศทำให้รัฐบาลและเอกชนของไทยเริ่มตระหนักรถึงความสำคัญในการปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของเราร่องไว้ให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศเพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในการแข่งขันการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนระบบการค้าระหว่างประเทศ (world trading system) ในปัจจุบัน

ดังนั้น การที่รัฐบาลไทยจะนำพัฒนาระบบของการเจรจาแก่ตัวรับอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มาแก้ไขกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องจึงต้องพิจารณาดูความเหมาะสมของประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี นอกจากนี้ รัฐบาลไทยจะต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อกำหนดของพัฒนาระบบของการเจรจาแก่ตัวรับอุรุกวัยอย่างละเอียด เนื่องจากความตกลงดังกล่าวมีช่องว่างให้ประเทศไทยสามารถใช้อำนาจอธิบัติและกรอบทางนิติศาสตร์กำหนดกฎหมายภายในให้อื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยี โดยไม่ขัดกับพัฒนาระบบระหว่างประเทศด้วย ในขณะที่หากนำข้อบัญญัติเหล่านี้มากำหนดเป็นกฎหมายภายในโดยตรงโดยไม่คำนึงข้อด้อยทางเทคโนโลยีของไทยแล้ว ก็ถือว่าเป็นกฤษณาภัยในด้วยตัวของมันเอง ดังนั้น จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทยส่วนรวม

งานวิจัยฉบับนี้ได้ยกกรณีผลกรอบจากภารกิจคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นกรณีศึกษา เพราะเป็นประเด็นที่มีการโต้เถียงอย่างกว้างขวาง ในวงวิชาการทางนิติศาสตร์และโปรแกรมเมอร์ ตลอดจนนักธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ด้วยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการคุ้มครองกฎหมายตัวลิขสิทธิ์ที่มีลักษณะกังผูกขาดและมีอยู่การคุ้มครองที่นานจนกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นที่จะสำรวจแนวทางคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่สอดคล้องกับพัฒนาระบบกฎหมายตัวลิขสิทธิ์ ให้การเจรจาแก่ตัวรับอุรุกวัย แต่ในขณะเดียวกันรูปแบบการคุ้มครองดังกล่าวต้องอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีภายในของประเทศไทย

ด้วย อห่างไรก์ตาม เนื่องจากการคุ้มครองป्रограмคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย งานวิจัยจึงต้องอาศัยการศึกษาจากประสบการณ์ของประเทศอื่นๆ ของสหกรรม ซึ่ง กรณีความชัดเจ้งระหว่างภาคเอกชนสหรัฐฯ แนวทางการพิจารณาของศาล แนวทางของประชาคมยูโรป ตลอดจนตัวริชลิงกราฟช่วงการค้าและอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น (MITI) ในการแก้ไขป้องกันมิให้การคุ้มครองป्रограмคอมพิวเตอร์กลایเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเทคโนโลยีของสังคมโดยส่วนรวม

การคุ้มครองทรัพย์ลิขสิทธิ์ในทางปัญญา กับปัญหาการค้าระหว่างประเทศ

นับตั้งแต่การปฏิวัติทางอุตสาหกรรม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เพิ่มมากขึ้นต่อการพัฒนาการลังการผลิต สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพความเป็นอยู่ และสถานภาพทางสังคม ดังจะเห็นได้ว่า ในทศวรรษที่ 1980 ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ก่อให้มาเป็นส่วนหนึ่งของการค้า เนินชีวิตประจำวันที่แทรกซึมเข้ามาทุกส่วนของการค้า รังชีพ ในปัจจุบัน จนอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีกิจกรรมใดของมนุษย์ที่จะดำเนินอยู่โดยปราศจากผลกระทบ ทั้งในด้านบวกและลบของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

หากมองย้อนไปในอดีต พัฒนาการของเทคโนโลยีได้ก้าวเนิดควบคู่พร้อมกับธรรมชาติ ในการไฟหานความรู้ของมนุษย์ เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของชีวิต เพื่อที่จะเข้าใจและมีอ่านาร ควบคุมเหนือธรรมชาติ ท่าที่ขอบเขตปัญญาของมนุษย์พิจจะทำได้ อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความรู้ (knowledge) ของมวลมนุษย์ชาติ ซึ่งเป็นสัญชาตญาณเฉพาะที่แยกมนุษย์ให้แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตประเภทอื่น ๆ โดยความรู้เหล่านี้เป็นผลจากการบูนการสั่งสมอย่างต่อเนื่องของประสบการณ์ในการค้นคว้า และคิดค้นจนพอกพูน และกล้ายเป็นความรู้ของมวลแห่งมนุษย์ชาติ ^๑

แม้ว่าการพัฒนาความรู้และสั่งสมนักลัยเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องของบรรพบุรุษ อันเป็นผลจากการปะทะสังสรรค์ (inter-action) ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับมนุษย์ โดยที่ความต่อเนื่องของความคิดระหว่างบรรพบุรุษและลูกหลานตั้งกล่าวมีความประسانผสมกลมกลืน และพิ่งพิงจนแยกที่จักกล่าวได้ว่า ไม่มีใครที่จะคิดสิ่งใหม่ได้โดยปราศจากการอ้างสิ่ยความคิดของคนรุ่นก่อนเป็นฐาน อห่างไรก์ตามพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในรูปของ "กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ส่วนตัว" (private

1. World Intellectual Property Organization, Background Reading Material on Intellectual Property, 1988, pp. 57-68

property) อันเป็นลักษณะสำคัญของการพัฒนาทุนนิยมนับตั้งแต่เมืองปูร์วิตาอุตสาหกรรมและการลงทุนส่วนตัวของสังคมในระบบต่อกันมา ได้ก่อให้เกิดการแบ่งแยกความรู้ออกเป็นสองส่วน คือ ความรู้ที่เป็นสาธารณะสมบัติ (public domain) ซึ่งบุคคลทั่วไปในสังคมสามารถเลือกใช้ได้ตามอิสระใจ และความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ซึ่งต้องมีการ "ลงแรง" (invest) ทั้งในรูปลงทุนปัจจุบันความคิด และกำลังเงินทุนที่ใช้ค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าของเทคโนโลยีหรือทำให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ความรู้จะถูกเก็บรวบรวมได้ถูกกำหนดให้เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวที่มีคุณค่าเหนือกว่าอื่น ๆ โดยเรียกว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property)²

เมื่อพิจารณาภาพรวมของระบบเศรษฐกิจโลก ผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการแบ่งแยกตัวการผลิตระหว่างประเทศ (international division of labour) ออกเป็นความแตกต่างระหว่างประเทศอุตสาหกรรมซึ่งเน้นการผลิตสินค้าทุติยภูมิ และประเทศเกษตรกรรม ซึ่งผลิตสินค้าปัจจุบันเพื่อใช้เป็นวัตถุดินของอุตสาหกรรม ความสัมพันธ์อย่างไม่เท่ากันระหว่างประเทศทั้งสองกลุ่มก่อให้เกิดการคิดค้นทฤษฎีขึ้นมาอย่างมากนัย ทั้งในด้านเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และแม้กระทั่งนิติศาสตร์ เพื่อใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตาม นักกฎหมายในแทนทุกสาขาต่างยอมรับว่าตนออกแนวจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแล้ว ปัจจัยพื้นฐานของความสัมพันธ์อย่างไม่เท่ากันอีกอย่างหนึ่งคือความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยี ด้วยเหตุตั้งกล่าวการปักป้องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญา จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความแตกต่างและไม่เท่ากันของเศรษฐกิจในสังคมทุนนิยมโลก³

เมื่อพิจารณาระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ก่อให้ความสำคัญมากขึ้นแม้ว่าประเทศทั่วไปจะมีความเสมอภาคในเทคโนโลยีระดับล่างมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการเจริญก้าวหน้าของระบบสื่อสารสมัยใหม่ แต่เมื่อพิจารณาเทคโนโลยีระดับสูงไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีชีวภาพหรือเทคโนโลยีสื่อสาร (information technology

2. โปรดดู อัมมาร สยามวาลา "บทนำว่าด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน" วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน 2529, หน้า 5-7

3. Markaregyk, Principles of New International Economic Order: A Study of International Law in the Making, 1988, p.25

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ชั้นสูง^(๔) เทคโนโลยีดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งขวดต่อประเทศอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะศึกษาภาพและความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ (international competitioness) ของประเทศอุตสาหกรรมเริ่มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะการแข่งขันในการแข่งตลาดของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (ชั้นรุ่นจักรกันในชื่อ NICS) ที่สามารถพัฒนาศักยภาพในการส่งสินค้าออกประเทศสินค้าบริโภคและอุปโภคทั่วไปมาแข่งตลาดของประเทศอุตสาหกรรมเพราะประเทศกำลังพัฒนาได้เปรียบในเชิงพาณิชย์ในฐานะที่มีค่าแรงงานต่ำกว่าและมีจิตวิทยาการตลาดในการเจาะตลาดสูงกว่าอุทิศวิธีทางการค้าของประเทศอุตสาหกรรมเก่า ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศอุตสาหกรรมจึงพยายามเปลี่ยนเป้าหมายการผลิต โดยหันไปเน้นสินค้าที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีในระดับวิทยาการชั้นสูงเป็นปัจจัยการผลิตแทนการผลิตสินค้าที่ต้องอาศัยแรงงาน ประเทศอุตสาหกรรมได้อาศัยความได้เปรียบกว่าในเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันทางการค้า และฯ. ร่องรอยกันความเห็นอกว่าในเรื่องการรักษาตลาดของสินค้าเทคโนโลยีชั้นสูง ด้วยเหตุดังกล่าว ความลับทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ^(๕)

และเพื่อเป็นหลักประกันความลับทางเทคโนโลยีที่ช่วยในการรักษาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรม จึงได้หันมาให้ความสำคัญต่อ กองทัพพิลินทางปัญญา ซึ่งวางแผนอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า การถ่ายทอดทรัพย์สินทางปัญญาเทียบประเทศอื่นโดยปราศจากผลตอบแทนที่เป็นธรรมก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรที่มีค่าของประเทศฯ สาหกรรมโดยสัญเปล่า นอกจากนั้น การละเมิด และลักลอบใช้

4. Rochelle C. Dreyfuss, "Information Products : A Challenge to Intellectual Property Theory", New York University Journal of International Law and Politics, Vol.20, 1988, PP. 897-927

5. สรุปตัวความจาก การอภิปรายใน Congress of the United States, Office of Technology Assessment, Intellectual Property Rights in an Age of Electronics and Information, Washignton DC : US Government Printing Office, April, 1986

กรรพย์สินทางปัญญาเท่ากับเป็นการซ้อมและจัดกรรมสติปัญญาของประเทศไทยสุดสาหกรรมนั่นเอง ^(๖)

ตามหลักพัฒนาทางนิติศาสตร์ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจของกฎหมายภายใน^(๗) อ่อน่ำใจก็ตาม หากปราศจาก การคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพในตลาดโลกแล้ว การไม่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยจะเป็นภัยต่อประเทศนั่นเอง อาจทำให้เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยต้องสูญเสียผลประโยชน์อย่างมหาศาล เพราะจากช่องโหว่ที่ประเทศไทยไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ผู้ลละเมิดในประเทศไทยนั้นสามารถส่งสินค้าที่ลอกเลียนทรัพย์สินทางปัญญาไปขายแข่งขันต่ำราคา กับประเทศไทยผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากไม่ต้องลงทุนค้นคว้าวิจัย ด้วยเหตุตั้งกล่าว จุดเปราะบาง (weak link) ในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในโครงสร้างเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและพึงพิงอย่างใกล้ชิด การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจึงต้องอาศัยการทำความตกลงระหว่างประเทศในรูปของสนธิสัญญาหรืออนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ประเทศไทยสามารถนำไปเป็นพื้นฐานเพื่อนำวัตถุการเป็นกฎหมายบังคับใช้ภายในประเทศไทยอีกด่อนั่น

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศอาจถูกจัดทำในรูปของสนธิสัญญาทวิภาคี หรือในรูปของสนธิสัญญาในระดับภูมิภาค องค์กรระหว่างประเทศที่กำหนดให้คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา คือ องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (World Intellectual Property Organization-WIPO) องค์กรนี้ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยความพยายามของประเทศที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาได้เริ่มเรียกร้องให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและต่อมาในปี ค.ศ. 1873 รัฐบาลแห่งจักรวรรดิออสเตรีย หังการ์ได้เชิญประเทศไทยทวีปยุโรปให้เข้าร่วมงานแสดงสิ่งประดิษฐ์นานาชาติที่นครเวียนนา

6. ค่ากล่าวของเอกอัครราชทูต C. Yeutter ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้แทนทางการค้าระหว่างประเทศ (U.S. Trade Representative) ก่อนการเข้าร่วมประชุม GATT รอบอุรุกวัย, Yeutter, "An Agenda for New GATT Round" พิมพ์ใน Department of State Bulletin, November 1986, Vol. 86 No. 21, p. 45
7. Cornish, Intellectual Property, 2nd edition, 1989.

โดยตกลงที่จะร่วมให้มีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก และต่อมาในปี ค.ศ. 1987 จึงได้จัดให้มีการประชุมเพื่อก่อตั้งสหภาพระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมสมบัติ ณ กรุงปารีส

ในที่สุดในปี ค.ศ. 1883 ผู้แทนจาก 11 ประเทศ ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ณ กรุงปารีส ว่าด้วย การคุ้มครองอุตสาหกรรมสมบัติ (Paris Convention) ประกอบด้วยประเทศเบลเยียม บรัสเซล เอลซ์ลัวดอร์ ฝรั่งเศส ก้าเตมาลา อิตาลี เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส เชอร์เบีย สเปน และสวิตเซอร์แลนด์ และมีอีก 3 ประเทศ คือ อังกฤษ ตูนิส และเอดวารดอร์ เข้าร่วมเป็นสมาชิกภายหลัง

สนธิสัญญา ณ กรุงปารีส ฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งหลังจากการจัดตั้งในปี ค.ศ. 1883 ซึ่งล่าสุดในปี ค.ศ. 1991 กำลังอยู่ในระหว่างแก้ไขเพื่อให้มีความกันสมัยมากขึ้น ขอบเขตการคุ้มครองภายใต้สนธิสัญญา ณ กรุงปารีส คือ การคุ้มครองลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้า

พร้อม ๆ กับการก่อตั้งสหภาพระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมสมบัติ ณ กรุงปารีส ที่ได้มีความพิเศษที่จะก่อตั้งสหภาพระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ และในที่สุด 3 ปีหลังจากนั้น ที่ได้มีการก่อตั้งสนธิสัญญากรุงเบอร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ในปี ค.ศ. 1886

สนธิสัญญา ณ กรุงเบอร์นได้มีการแก้ไขหลายครั้ง เช่นเดียวกันและในขณะนี้ กำลังอยู่ในระหว่างการแก้ไขครั้งสำคัญโดยมีประเด็นหลักคือปัญหาและแนวทางในการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์

แม้ว่าสนธิสัญญากรุงปารีสและสนธิสัญญากรุงเบอร์นจะเน้นการคุ้มครองที่แทรกต่างกันระหว่างงานสร้างสรรค์อุตสาหกรรมสมบัติและงานลิขสิทธิ์ แต่ทั้งสองสนธิสัญญา ที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันคือมุ่งเน้นความสำคัญของการคุ้มครองทรัพย์ลิขสิทธิ์ ด้วยเหตุตั้งกล่าวในปี ค.ศ. 1893 จึงได้ร่วมมือกันจัดตั้งองค์กรบริหารร่วมเพื่อการคุ้มครองทรัพย์ลิขสิทธิ์ หรือ United International Bureaux for the Protection of Intellectual Property โดยครั้งแรกมีสำนักงานที่กรุงเบอร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ต่อมาได้ขยายมาตั้งสำนักงานใหม่ที่กรุงเจนีวาแทน

อย่างไรก็ตาม การบริหารงานในลักษณะที่มีสนธิสัญญาสำคัญสองฉบับแยกเป็นอิสระ จากกันโดยเด็ดขาดได้ก่อให้เกิดปัญหางานด้านธุรการมากมากโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานว่าจะใช้เงินจากสนับสนุนภายนอก ซึ่งเป็นผลให้งานด้านอื่น ๆ ต้องล่าช้าตามไปด้วย ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1967 จึงได้มีการแก้ไขปัญหาโครงสร้างการบริหาร โดยจัดทำเป็นสนับสนุนภายนอกระหว่างประเทศ ณ กรุงสตอกโฮล์ม เพื่อก่อตั้งเป็นองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลกหรือ World Intellectual Property Organization (WIPO) “”

นอกจากนั้น ในวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 1974 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ WIPO เป็นองค์กรซึ่งมีอำนาจให้องค์การสหประชาชาติตัวย โดยมีสถานะภาพ เช่นเดียวกับองค์การกรรมทรัพย์ระหว่างประเทศ (ILO) หรือองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นต้น

ปัจจุบัน WIPO เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีความสำคัญที่สุดเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีสมาชิก 128 ประเทศ โดยจะทำหน้าที่เป็นเวทีระหว่างประเทศ เพื่อให้สมาชิกมาร่วมกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเฉพาะเรื่อง ความตกลงในระดับสนับสนุนภายนอกระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบดังนี้

1. Paris Convention ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า
2. Madrid Agreement ว่าด้วยการห้ามหลอกลวงถิ่นที่มาของสินค้า
3. Madrid Union ว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศ
4. Hague Union ว่าด้วยการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้า
5. Nice Union ว่าด้วยการแบ่งประเภทของสินค้าและบริการ
6. Lisbon Union ว่าด้วยการคุ้มครองชื่อกำเนิดของสินค้า
7. Locarno Union ว่าด้วยการแบ่งประเภทการออกแบบอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

8. Patent Cooperation Treaty ว่าด้วยความร่วมมือในการตรวจสอบสิทธิบัตรระหว่างประเทศ

9. International Patent Classification ว่าด้วยการจัดตั้งรูปแบบการแบ่งประเภทสิทธิบัตรระหว่างประเทศ

10. Vienna Union ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และแบ่งประเภทการจดทะเบียนเครื่องหมายทางการค้า

11. Budapest Union ว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งมีชีวิต เช่น เซลเดียว (microorganism)

12. Nairobi Treaty ว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายโอลิมปิก

13. Berne Convention ว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์
14. Rome Convention ว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดง
15. Geneva Convention ว่าด้วยการคุ้มครองผู้ผลิตแผ่นเสียง
16. Brussels Convention ว่าด้วยการคุ้มครองการสื่อสารทางดาวเทียม
17. Film Register Treaty ว่าด้วยการขอขึ้นทะเบียนงานโสตทัศนวัสดุ “”

จึงเห็นว่าขอบเขตความรับผิดชอบของ WIPO นั้น ครอบคลุมทุกแห่งมุ่งของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาท่าที่ WIPO เป็นองค์การระหว่างประเทศเพื่อรององค์กรเดียวกันที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมาบทบาทขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลกในการกำหนดระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศสมาชิกต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น ประกอบกับความตกลงระหว่างประเทศที่อยู่ภายใต้ความดูแลขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลกที่สำคัญที่สุดสามฉบับ คืออนุสัญญากรุงเบอร์นว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works) ฉบับ ค.ศ. 1971 อนุสัญญากรุงรุ่งเรือง ว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทางการค้าและเครื่องหมายการค้า (Paris Convention for the Protection of Industrial Property) ฉบับ ค.ศ. 1979 นั้น ความตกลงระหว่างประเทศทั้งสามฉบับเป็นความตกลงที่มีอายุเกือบ 20 ปีโดยไม่มีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมความตกลงเหล่านี้ให้กับสมัยสอดคล้องกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีในปัจจุบันเลย ด้วยเหตุตั้งกล่าว ประเทศอุตสาหกรรมจึงต้องพยายามแสวงหาแนวทางใหม่ที่จะเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับประเทศอุตสาหกรรม ในการสร้างแรงกดดันต่อประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้ยอมแก้ไขรูปแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน และแรงกดดันที่ประเทศอุตสาหกรรมนำมาเพิ่มอำนาจการต่อรองในเรื่องนี้ คืออำนาจทางการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมนั้นเอง

โดยเหตุที่ การเจรจากรัฐสันนิಹดงปัญญาในกรอบของ การค้าระหว่างประเทศ เป็นเรื่องใหม่ที่พึงได้รับความสนใจอย่างจริงจังในต้นทศวรรษ 1980 เพราะ ในอดีตที่ผ่านมาทรัพย์สินทางปัญญาและ การค้าระหว่างประเทศ เป็นเรื่องต่างประเทศที่ไม่เคยถูกนำมาพิจารณาร่วมกัน ทรัพย์สินทางปัญญา เป็นปัญหาเฉพาะด้านที่มีระบบ กฏเกณฑ์ และ ข้อบังคับที่ชัดเจน และมีนัยความสัมพันธ์และผลกระทบต่อ โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และ การพัฒนาเทคโนโลยีที่มีลักษณะเฉพาะตัว ในขณะที่ การค้าระหว่างประเทศ เป็นเรื่อง ในระดับกว้างที่มีการพัฒนาควบคู่กับ การเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การที่มีการจับคู่ประเทศ ได้ทั้งสองมาพิจารณาร่วมกันใน การเจรจาระหว่างประเทศ ก็ใน ระดับทวิภาคีและ พหุภาคี ในกรอบของ GATT เป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจทั้งในด้านวิชาการ และ นักธุรกิจ การค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญา ในประเทศอื่น ที่ต้องกล่าวจากประเทศกำลังพัฒนา

สหรัฐฯ และประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แองดรอยด์ฟาร์มหรือ IC ผลิตภัณฑ์ยาใหม่ ๆ และสิ่งประดิษฐ์ทางวัสดุ เช่น ภาพ พยายามที่จะแสวงหาแนวทางการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับระหว่างประเทศให้มีมาตรฐานที่รับกุณ มีประสิทธิภาพ และมีระดับการคุ้มครองสูงมากขึ้น นอกจากนั้น สหรัฐฯ เองกำลังประสานสภากาชาดดุลย์การค้าอย่างมาก อันเป็นผลจากการขยายตัวของประเทศกำลังพัฒนาอย่างลุ่มที่เรียกว่า ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) ที่กำลังท้าทายเศรษฐกิจการค้าการส่งออกของสหรัฐฯ โดยได้ส่งสินค้ามาแข่งตลาดของอเมริกาอย่างมาก ประกอบกับปัจจัยการผลิตของสหรัฐฯ ได้เปลี่ยนแปลงแนวการผลิตจากสินค้าอุตสาหกรรมทั่วไปเป็นสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งอาศัยการประดิษฐ์คิดค้นทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ ๆ ด้วยเหตุตั้งกล่าว สหรัฐฯ พิจารณาเห็นว่า การละเมิดและลอกเลียนทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐฯ ก่อให้เกิดการสูญเสียศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (Competitiveness) จึงพยายามหาทางยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาระหว่างประเทศ โดยใช้เวทีทางการค้าใน GATT เพื่อเจรจากำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหารัฐสภารัฐฯ ได้ประกาศใช้รัฐบัญญัติการค้า (1988 TRADE ACT) ซึ่งมีมาตราที่สำคัญที่รัฐจัดกันดี คือ Section 301 เพื่อเพิ่มอานาจการต่อรองในระดับพหุภาคี และเป็นเครื่องมือ

ตอบโต้และข่มขู่ประเทศไทยอีก ๑ ในระดับทวิภาคีที่ไม่ยอมปรับปรุงมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของสหราชอาณาจักร “^{๑๐}

ทรัพย์สินทางปัญญา กับผลประโยชน์จากการค้าของสหรัฐฯ : การกดตันในระดับทวีภาคี

เมื่อต้นปี ค.ศ. 1980 สหราชอาณาจักรกับสหภาพการค้าอย่างเศรษฐกิจ
อันเป็นผลจากการที่เศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรต้องพึ่งเศรษฐกิจภายนอกมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน
อิทธิพลที่เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรต่อเศรษฐกิจภายนอกกลับลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต
ดังจะเห็นว่า สหราชอาณาจักรต้องพยายามเป็นประเทศศูนย์รายใหญ่ของโลกที่ต้องพึ่งเงินทุนจาก
ต่างประเทศกว่าปีละกว่า 100 ล้านเหรียญสหราชอาณาจักรสหภาพการค้าดูด
รายหัวของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ ได้เกิดต่อเนื่องเป็นเวลากว่าสิบปี ด้วยในปี ค.ศ. 1986 สภาวะการขาดดุลได้เพิ่มสูงกว่า 140 ล้านเหรียญสหรัฐ “ ” อาจกล่าวได้ว่าการขาดดุลของสหรัฐฯ เป็นผลมาจากการค่าเงินдолลาร์ที่แข็งตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้สินค้าของต่างประเทศที่ส่งเข้ามาขายในสหรัฐฯ มีค่าถูกลงในขณะที่สินค้าส่งออกของสหรัฐฯ มีราคาแพงมากขึ้น ด้วยเหตุตั้งกล่าวจึงทำให้ตักษภาพและความสามารถในการแข่งขันของสินค้าสหรัฐฯ ลดน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าจากแหล่งอื่น

หากลองมองย้อนหลังเมื่อครั้งพึ่งลื้นสุดสังคมโลกครั้งที่สองใหม่ ๆ สร้างขึ้น
กล้ายเป็นอภิมหาอำนาจที่มีอิทธิพลต่อประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง
ย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนเงินดอลลาร์ของสหรัฐฯ ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ
ให้เป็นเงินสกุลกลางที่ใช้กำหนดราคาในการแลกเปลี่ยนสินค้า ได้รับความนิยมให้ใช้เป็น^{เงินอ่อน} เพราะมีค่าคงที่หรือมีค่าเพิ่มมากขึ้น และได้ถูกใช้เป็นเงินสกุลหลักในการกำหนด
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศตามความตกลงแบรดเทนวูดส์ (Bretton Woods
Agreement) ซึ่งต่อมาได้กล้ายเป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินนโยบายการเงินระหว่าง
ประเทศของสถาบันการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank)
จากล่าวได้ว่า นทนาทของเงินดอลลาร์ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นรากฐานให้สหรัฐฯ

10. Burger, U.S. Trade Deficit : Causes, Consequences and Cures,
1988 และ Feldstein, The United States in the World Economy, 1988

11. Eichengreen, "Trade Deficits in the Long Run" บทความเสนอในการสัมมนา
the St. Louis Federal Reserve Bank Conference และตีพิมพ์ใน Burger (ed.) US
Trade Deficit Causes, Consequences and Cures, 1989, p.240

เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจหลังสังคมโลกครั้งที่สอง ⁽¹²⁾ (หรือที่เรียกว่าความเป็นเจ้าโลกของสหรัฐฯ (US Hegemony) และตัววิธีการทางเศรษฐกิจศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ สหรัฐฯ ได้จัดจวบประโยชน์จากความได้เปรียบในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศและผลักภาระให้ประเทศอื่น ๆ ซึ่งต้องผูกพันเงินตราของตนเข้ากับเงินของสหรัฐฯ ที่แข็งกว่า ⁽¹³⁾ นอกจากนั้น สหรัฐฯ ยังใช้การดำเนินนโยบายทางการทูตเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยถือโอกาสจัดจวบความได้เปรียบของสถานภาพทางการเงินและทางอุตสาหกรรมของสหรัฐฯ ที่อยู่ในสภาพเข้มแข็งกว่าประเทศอื่นในช่วงหลังปี ค.ศ. 1945 ผลักดันให้นานาประเทศยอมรับข้อตกลงของแกตต์โดยยอมให้มีการเปิดเสรีตลาดสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งจะสอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในช่วงนั้นที่มีฐานทางอุตสาหกรรมที่แข็งแรง และมีเงินทุนเหลือมากมาย อันเป็นผลมาจากการที่เป็นผลมาจากการที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ได้ประโยชน์จากการเงินตราและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศได้อีกต่อไป ⁽¹⁴⁾ ผู้นำสหรัฐฯ เริ่มตระหนักรู้ว่า สหรัฐฯ ไม่ใช่ผู้กำหนดทิศทางของเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างที่เคยเป็นมาในอดีตอีกต่อไปแล้ว ⁽¹⁵⁾ หรืออีกนัยหนึ่ง จุดเริ่มต้นของการสิ้นสุดความเป็นผู้นำโลกของสหรัฐฯ ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่กลางทศวรรษ 1965 และนั้นหมายถึงสหรัฐฯ ได้สูญเสียอ่านาจที่เคยเป็นผู้วางแผนภูมิภาคที่ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศอื่น ๆ ต้องปฏิบัติตาม ⁽¹⁶⁾ ความรุนแรงของปัญหาที่สหรัฐฯ สูญเสียสถานภาพการเป็นผู้นำโลก ได้ปรากฏเด่นชัดขึ้นในช่วงสังคมรุนแรง

12. Gilpin "The Political Economy of International Relations"

1987, p.6

13. Parboni, The Dollars and its Rivals, 1981, p.38

14. Triffin, "old and the Dollars Crisis", 1958, p.54

15. Kindleberge, "Dominance and Leadership in the International Economy", International Studies Quarterly, No.25, 1981 p.243

16. Keohane, After Hegemony : Cooperation and Discord in the World Political Economy 1984, p.9

เวียดนาม ซึ่งสหรัฐฯ ประสบปัญหาการขาดดุลงบประมาณอย่างรุนแรง ^{“๑๗”} นับจากนั้นเป็นต้นมา สหรัฐฯ ได้เปลี่ยนสถานภาพจากที่เคยเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ที่สุดของโลก กลายมาเป็นประเทศลูกหนี้ และสภาวะการขาดดุลงบประมาณได้กลายเป็นปัญหารือรัง และรุนแรงมาโดยตลอดโดยเฉพาะ เมื่อประธานาธิบดีเรแกนประสบความล้มเหลวจากนโยบายการเพิ่มเงินออมภายในประเทศ ^{“๑๘”}

เมื่อพิจารณาสถานภาพเศรษฐกิจระหว่างประเทศของสหรัฐฯ จะเห็นว่า ส่วนแบ่งตลาดต่างประเทศของสหรัฐฯ ลดลงกว่าครึ่งนับตั้งแต่ลัพส์งค์รามโลกครั้งที่สองปัจจุบันส่วนแบ่งตลาดของสหรัฐฯ น้อยกว่าของประชาคมยุโรป แม้แต่สินค้าอุตสาหกรรมสหรัฐฯ ที่มีจำนวนไม่มากกว่าสินค้าอุตสาหกรรมเยอรมันเพียงประเทศเดียว บทบาทของเงินดอลลาร์ ในตลาดโลกได้ลดลงอย่างต่อเนื่องในขณะที่เงินมาร์คและเงินเยนกำลังเพิ่มความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ

สาเหตุที่สหรัฐฯ ขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นจาก 36.45 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 1982 เป็น 126.92 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 1988 (ร้อยละ 85 เป็นการขาดดุลในภาคอุตสาหกรรม) ^{“๑๙”} เป็นผลเนื่องจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าสูงขึ้นมากในปี 1980 จนถึง 1985 ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ถึงตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 40 เมื่อเปรียบเทียบกับเงินตราสกุลอื่น ๆ ^{“๒๐”} ซึ่งเป็นผลจากการใช้นโยบายการเงินแบบหดตัวเพื่อลดปัญหาเงินเฟ้อในช่วงปี 1979-1982 ทำให้อัตราดอกเบี้ยในสหรัฐฯ สูงขึ้นจากร้อยละ 7.93 ในปี 1978 เป็นร้อยละ 16.38 ในปี 1981 ในขณะเดียวกันรัฐบาลมีการขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนต้องมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมาใช้ นอกจากปัจจัยทั้งสองประการแล้ว การที่สหรัฐฯ มีบรรยายการเป็นประเทศที่นำลงทุน ส่งผลให้มีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้าสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก ซึ่งໄปผลักดันให้ค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งขึ้น ^{“๒๑”}

17. Calleo, The Imperious Economy, 1982, p.45

18. Feldsstein (ed), The United States in the World Economy 1988, p 3

19. John Heinz, "Manufacturing A Trade Policy in An Era of Change," Journal of International Affairs, Fall 1988.

20. William Cline, "Macroeconomic Influence on Trade Policy," The American Economic Review : Papers and Proceedings, May 1989.

21. Robert Baldwin "U.S. Trade Policy Recent Changes and Future U.S. Interests", The American Economic Review : Papers and Proceedings, May 1989.

สาเหตุอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากต่าเงินดอลลาร์เพิ่มสูงก็มีผลต่อการขาดดุลแล้ว โครงสร้างทางการค้าของโลกโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้มีประเทศใหม่ ๆ หลายประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันออกซูดานสมุทรแปซิฟิก เช่น เกาหลีใต้ ได้หัน ส่องกง สิงคโปร์ ไทยและมาเลเซีย ประสบความสำเร็จในการส่งออกและประเทศเหล่านี้เริ่มมีการได้เปรียบดุลการค้ากับสหราชอาณาจักร ความสำเร็จในการส่งออกของประเทศไทยเหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมบางประเภทในสหราชอาณาจักร เช่น สิ่งทอ รองเท้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ ประสบกับปัญหาในการแข่งขันทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ซึ่งทำให้มีการเรียกร้องความคุ้มครองจากวัสดุอาลสหราชอาณาจักร สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่อุตสาหกรรมบางประเภทในสหราชอาณาจักร ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศได้เป็นเพราะความได้เปรียบในการแข่งขัน (competitive edge) ลดลง เมื่อพิจารณาจากประสิทธิภาพในการผลิตในภาคในภาคอุตสาหกรรมของสหราชอาณาจักร และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ จะพบว่า อัตราเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการผลิต (rate of productivity growth) โดยเฉลี่ยน้อยกว่าประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ เช่น ในช่วงปี 1960 ถึง 1986 ประสิทธิภาพในการผลิตของสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นในอัตรา ร้อยละ 3.2 ต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับกองทุนร้อยละ 8 เทอมัณฑ์วันตก ผู้ร่วมประเทศและอิตาลีร้อยละ 5 ในช่วงเวลาเดียวกัน

ตารางแสดงปริมาณส่งออก นำเข้าและดุลการค้าของสหราชอาณาจักร
(พันล้านดอลลาร์สหราชอาณาจักร)

year	export	import	trade balance
1979	184.47	212.01	-27.54
1980	224.27	265.07	-25.50
1981	237.10	265.07	-27.97
1982	211.20	247.65	-36.45
1983	201.81	268.89	-67.08
1984	219.90	332.41	-112.51
1985	215.94	338.09	-122.15
1986	223.98	368.52	-144.54
1987	249.57	409.85	-160.28
1988	320.14	446.43	-126.29

จากปัญหาของสภาวะผลิตอย่างเศรษฐกิจตั้งกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดความพยายามที่จะปรับปรุงศักยภาพและความสามารถในการผลิตสินค้าสหรัฐฯ ที่จะแก่งขันในตลาดต่างประเทศ โดยได้มีการเน้นความสำคัญของการปรับเปลี่ยนมาผลิตสินค้าประเภทเทคโนโลยีชั้นสูงแทน อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนให้มีการค้นคว้าและวิจัย (R&D) เพื่อการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีชั้นสูง เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการปรับปรุงศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทางการค้า (Trade Competitiveness) เท่านั้น เพราะหากปราศจากมาตรการ

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้คู่แข่งทางการค้าสามารถลอกเลียนและฉกฉวยประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยที่ไม่ต้องลงทุนอะไรเลย

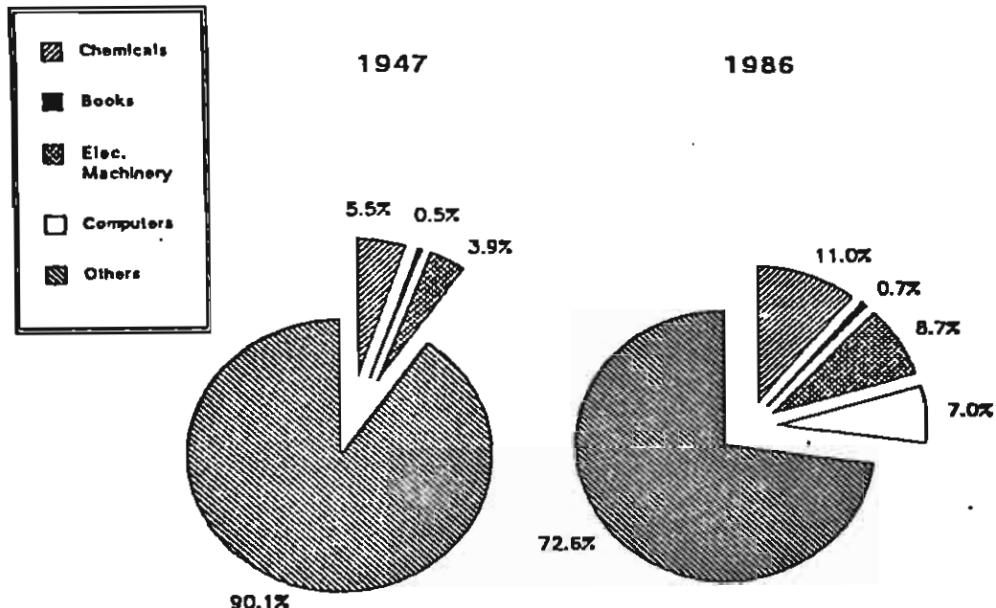
เอกอัครราชทูต Yeutter ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้แทนทางการค้าสหรัฐฯ (U.S. Trade Representative) ในขณะนั้น ได้กล่าวรายงานต่อคณะกรรมการ House of Way and Means เกี่ยวกับปัญหาการขาดดุลการค้าและแนวโน้มของสหรัฐฯ ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1987 ไว้ว่า "เพียงแค่การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น หากไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพป้องกันมิให้คู่แข่งลอกเลียนข้อมูลทางเทคโนโลยีตั้งกล่าว ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลสหรัฐฯ จะต้องดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้มีการปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในและนอกประเทศ" ⁽²²⁾

ดังนั้น การปรับปรุงมาตรการการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับระหว่างประเทศจึงมีผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างความสามารถและศักยภาพของสินค้าที่สหรัฐฯ ที่ส่งไปขายแก่ชั้นในตลาดระหว่างประเทศนั่นเอง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างในการผลิตของสหรัฐฯ จะเห็นได้ว่านั้นตั้งแต่ช่วงหลังส่ง過來มาร์เก็ตติ้งที่สองเป็นต้นมา อัตราส่วนของการส่งสินค้าออกประเทศที่ปรับปรุงรัฐบาลสหรัฐฯ ให้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วถึง ร้อยละ 26.4 ของสินค้าออก

22. Yeutter, "U.S. Trade Policy and the Trade Deficit", reprinted in Department of State Bulletin, Vol. 87, No. 2121, April 1987, p. 26

ห้องหมุด “²³” ผลตอบแทนจากค่าใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่ภาคเอกชนสร้างขึ้น ได้รับจากการออกใบอนุญาตใช้สิทธิ (licensing) มีมูลค่ามากกว่า 8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี “²⁴” แต่ในขณะเดียวกันความสูญเสียก็เป็นผลมาจากการลิขสิทธิ์ล้มเหลว และการละเมิดลิขสิทธิ์ในแบบที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

INTELLECTUAL PROPERTY AS A COMPONENT OF U.S. EXPORTS:
SELECTED GOODS HIGH IN INTELLECTUAL PROPERTY VALUE
1947 AND 1986

Source: United States Department of Commerce, Statistical Abstract of the United States, 1951 (Washington: United States Department of Commerce, 1952), Table 985 and United States Department of Commerce, Highlights of U.S. Export and Import Trade, Report FT990, (December 1986).

23. Gadbaw and Richards (eds.), Intellectual Property Rights : Global Consensus, Global Conflict, 1988, chart 1.1, p.4
24. U.S. Department of Commerce, Survey of Current Business, Vol. 3, March 1988, table 10, pp. 54-59, cited in Cong. Kastenmeier and Beire, "International Trade and Intellectual Property : Promise, Risk and Reality", Vanderbilt Journal Law, 1989, Vol. 122, p. 286.

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1988 คณะกรรมการการค้าต่างประเทศของ
สหรัฐฯ (US International Trade Commission-USITC) ได้เผยแพร่เอกสาร
การสอบสวนเลขที่ 332-245 เกี่ยวกับความสูญเสียทางเศรษฐกิจอันเป็นผลเนื่องมาจากการ
ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยประมาณมูลค่าความสูญเสียถึง 6.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ
ในปี ค.ศ. 1986 หรือร้อยละ 1.4 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดและยังพบว่า บริษัท
ในประเทศต้องสูญเสียตลาดภายในอันเป็นผลมาจากการสินค้าปลอมแปลงจากต่างประเทศส่งมา
ซึ่งตลาดภายในสหรัฐฯ มีมูลค่าถึง 1.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งมูลค่าเหล่านี้ประกอบด้วย
การสูญเสียโดยการถูกละเมิดลิขสิทธิ์เป็นเงินกว่า 1.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ การสูญเสีย
โดยการละเมิดลิขสิทธิ์โดยเดิมเช่นเดียวกับ 200 ล้านเหรียญสหรัฐ และการละเมิดลิขสิทธิ์
โปรแกรมคอมพิวเตอร์กว่า 500 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่การค้นคว้าเพื่อผลิตยาประเภท
ใหม่ ๆ ที่ต้องอาศัยเวลากว่า 10 ปี และใช้เงินลงทุนไม่ต่ำกว่า 130 ล้านเหรียญสหรัฐ
ต้องสูญเสียไปโดยไม่ได้ผลตอบแทนใด ๆ เนื่องจากการถูกสินค้าผลิตภัณฑ์ยาเลียนแบบและ
ขับล้อมส่งมาซึ่งตลาด การพัฒนาแผนงานบริไฟฟ์ร่วม (IC) ต้องใช้เงินลงทุนกว่า
100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในการออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ในขณะที่โปรแกรมคอมพิวเตอร์
ราคากว่า 500 เหรียญสหรัฐฯ สามารถซื้อได้ในราคาน้ำหนักกว่า 7 เหรียญสหรัฐฯ ใน
ประเทศแคนาดาเช่น ⁽²⁵⁾

ด้วยแรงผลักดันของภาคเอกชนสหรัฐฯ ที่จะแก้ไขปัญหาการละเมิดทรัพย์สิน
ทางปัญญาในระดับระหว่างประเทศ ทำให้รัฐบาลสหรัฐฯ ได้นำบทบัญญัติว่าด้วยมาตรฐาน 301
ในรัฐบัญญัติการค้า (Trade Act) มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มแรงกดดันและอ่านใจ
ในการเจรจาต่อรองกับประเทศอื่น ๆ เพื่อเรียกร้องให้ภาคเอกชนสหรัฐฯ ได้รับประโยชน์
ในทางการค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นหนักในเรื่องการเปิดตลาด

25. United States International Trade Commission " Foreign Protection of Intellectual Property Rights and the Effect on U.S. Industry and Trade, Report to United States Trade Representative, Investigation No. 332-245, Publication 2065 (February 1988).
โปรดดูการศึกษาเพิ่มเติมจาก Feinberg, Robert M., and Donald J. Rousslang, "The Economic Effects of Intellectual Property Right Infringements", Journal of Business, January 1990, pp. 79-90

มาตรา 301 นี้มีจุดก้าวเดินมาจากการกฎหมายว่าด้วยการขยายการค้า ปี 1962 (trade Expansion Act 1962) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 252 ให้อ่านใจแก่ ประชาชนซึ่งต้องจัดการนำเข้าสินค้า (Non-Tariff Import Restriction) และการห้ามอัตราภาษีศุลกากรเพื่อตอบโต้การค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practice) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ขัดกับหลักการห้ามกีดกันทางการค้าของ GATT แต่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของ GATT เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับมาก่อนมีการใช้ข้อตกลงบังคับข่าวคราวของ GATT (Grand Father Clause)⁽²⁶⁾ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อตอบโต้ประเทศคู่ค้าที่มีพันธกิจตามสนธิสัญญาการค้า และได้ละเมิดสนธิสัญญานั้นกล่าวคือ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์แต่เพียงฝ่ายเดียว อีกฝ่ายก็สามารถยกเลิกผลประโยชน์ที่เคยได้ให้ไว้เป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขัดกับพันธกิจอื่น ๆ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นไปตามหลักค่างตอบแทน (Reciprocity) นั่นเอง

ต่อมาในปี ค.ศ. 1974 รัฐสภาสหรัฐฯ ได้บัญญัติรัฐบัญญัติทางการค้าปี 1974 ขึ้น (Trade Act of 1974) โดยยกเลิกมาตรา 252 แล้วบัญญัติเป็นมาตรา 301⁽²⁷⁾ โดยกำหนดให้อ่านใจแก่ ประชาชนซึ่งต้องจัดการเว้นประโยชน์ทางการค้าตามสนธิสัญญาที่ทำไว้ได้ เมื่อพิจารณาเห็นว่าประเทศคู่ค้าได้สร้างปัจจัยทางการค้าแก่สหรัฐฯ โดยการดำเนินการอย่างไม่สมเหตุผล (Unreasonable) หรือโดยการใช้มาตรการทางภาษีหรือวิธีการอื่นใดโดยปราศจากเหตุผลอันควร กฏหมายมาตรา 301 ของรัฐบัญญัติ Trade Act of 1974 นี้ ยังส่งผลให้การค้าธุรกิจด้านการบริการถูกจัดรวมเข้าอยู่ในความหมายของการค้าของสหรัฐอเมริกา (US Commerce) ด้วย

ในปี ค.ศ. 1979 ระหว่างการเจรจาทางการค้าภายใต้ GATT ในรอบโตเกียว (Tokyo Round) รัฐสภาสหรัฐฯ ได้ออกกฎหมายความตกลงทางการค้า (Trade Agreements Act 1979) และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 301 เสียใหม่ โดยเพิ่มอ่านใจ

26. Martin Nettesheim, "Section 301 of the Trade Act of 1974: Response to Unfair Foreign Trade Practices" in

27. Bello, "Current Developments in the Opening of New Markets by the United States Government", International Lawyer Vol.21, 1987 p. 719

ประชาชนชิบดีในการตอบโต้ทางการค้าให้มากขึ้นจาก Trade Act of 1974 ซึ่งให้อ่านใจตอนโต้ได้เฉพาะในกรณีที่มีการละเมิดสิ่งสัญญาทางการค้า โดยขยายอ่านใจการตอบโต้ให้จำกัดแต่กรณีละ เมิดสิ่งสัญญาเท่านั้น แต่ให้รวมถึงการละเมิดข้อตกลงใด ๆ ที่ได้ทำขึ้นระหว่างประชาชนชิบดีหรือฝ่ายบริหาร และประเทศคู่ค้าทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งมีข้อบอกร่างใจตอนโต้มากขึ้นกว่าเดิมมากเนื่องจากไม่ถูกจำกัดแต่เฉพาะกรณีละ เมิดสิ่งสัญญาเท่านั้นแต่หมายรวมถึงข้อตกลงในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีผลบังคับทางกฎหมายด้วยกว่าสันสิ่งสัญญาด้วย เช่น Record of Meeting, Letter of Understanding เป็นต้น

จากนั้นในปี ค.ศ. 1984 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 301 ของกฎหมาย Trade Agreement Act 1979 อีก (1984 Amendment) และได้จัดตั้งผู้แทนพิเศษทางการค้า United State Trade Representative: (USTR) ขึ้น โดยให้อ่านใจ USTR ในการที่จะเริ่มทำการสอบถามสวนการกระทำอันเป็นการค้าที่ไม่เป็นธรรมจากประเทศคู่ค้าได้โดยไม่จำต้องได้รับการร้องขอจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย และได้ขยายความหมายของคำว่า US Commerce ให้รวมถึงการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ Foreign Direct Investment (FDI) ด้วย ⁽²⁸⁾

ต่อมาในปี ค.ศ. 1987-1988 กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสหรัฐฯ ต่างประหนักถิงความเสียหายของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สหรัฐฯ ได้สูญเสียไปอันเนื่องมาจากการที่ประเทศคู่ค้าของสหรัฐฯ ละเมิดและลอกเลียนทรัพย์สินทางปัญญา จึงได้มีความพยายามที่จะเสนอร่างกฎหมายการค้าฉบับใหม่ (Omnibus Trade Bill) ขึ้นมาแต่ก็ได้รับการยับยั้ง (Veto) จากประธานาธิบดี Reagan ⁽²⁹⁾ จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไข

28. Fisher, "Section 301 of the Trade Act of 1974: Protection For U.S. Exporters of Goods, Services and Capital", Law and Policy in International Business, Vol.14, 1982, p 573

29. Borrus, "United States Trade Protectionism: Institutions, Norms, and Practices", Northwestern Journal International Law and Business, Vol. 8, 1987, p. 329

ให้ลดความรุนแรงลงและในที่สุดก็ได้ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ในปี 1988 ในร่าง "Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988" โดยให้เหตุผลว่า "เป็นกฎหมายที่มีความลับอี้ดครนถัวและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการละเมิดและการปลอมแปลงทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทก่อเมริกันในตลาดต่างแดน เพราะปัจจุบันปัญหาดังกล่าวมีได้เป็นเพียงปัญหาเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเพียง 2-3 บริษัท แต่เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแทนทุกภาคอุตสาหกรรมซึ่งรวมถึงอุตสาหกรรมแพ่งงานจราไฟฟ้าและเทคโนโลยีชั้นสูง อุตสาหกรรมภาพพยนตร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือ แผ่นเสียง ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ ยา และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเคมี" ⁽³⁰⁾

สภา Senate ก็เห็นพ้องกับเหตุผลดังกล่าวและข้าว่า เมื่อเปรียบเทียบกับข้อบัญญัติของกฎหมายอื่น ๆ Special 301 "เป็นกฎหมายที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์ในการแก้ปัญหาระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และการเจาะตลาดของสินค้าอเมริกันในตลาดต่างประเทศ การปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และโอกาสในการเจาะตลาดของสินค้าสหราชอาณาจักร ปัญหาระบบเมิดลอกเลียนทรัพย์สินทางปัญญาและสินค้าปลอมแปลง รวมทั้งปัญหา market access ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร โดยส่วนรวม มาตราการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งกับต่ออุตสาหกรรมในทุกระดับของสหราชอาณาจักร"

มาตรา 301 ของกฎหมาย The Omnibus Trade and Competitiveness Act 1988 ฉบับใหม่นี้โดยปกติให้อำนาจประธานาธิบดีในการตอบโต้การค้าต่อประเทศผู้ด้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าประเทศผู้ค้าของสหราชอาณาจักรมีนโยบายที่ไม่เป็นธรรม (unjustifiable policy and practice) หรือไม่มีเหตุผล (unreasonable policy and practice)

30. - Bello, "The Heart of the 1988 Trade Act: A Legislative History of the Amendments to Section 301", Stanford International Law Journal, Vol. 25 1989, p.2

- Fisher and Steinhardt, "Section 301 of the Trade Act of 1974: Protection of U.S. Exporters of Goods, Services and Capital", Law and Policy in International Business, Vol. 14, 1982, p. 578

อันมีผลกระทบต่อสหรัฐฯ ด้วยนโยบายที่ไม่ชอบธรรมนั้น หมายถึงการละเมิดข้อตกลงระหว่างประเทศที่สหรัฐฯ เป็นภาคีอยู่ด้วย และมีผลกระทบต่อสหรัฐฯ ในขณะที่นโยบายที่ไม่มีเหตุผล หมายถึงการกระทำการท่าหัวอนนโยบายใด ๆ ที่ไม่ยุติธรรม เช่น ไม่เปิดตลาดให้สินค้าสหรัฐฯ หรือไม่ให้โอกาสในการตั้งบริษัทในประเทศนั้น และไม่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายฉบับใหม่ได้กำหนดให้มีการโอนอำนาจในการพิจารณาว่า การกระทำการของประเทศคู่ค้าเข้าองค์ประกอบของมาตรา 301 ที่กล่าวมาข้างต้นหรือไม่นั้น ไปอยู่กับดุลยพินิจของ USTR (US. Trade Representative) รวมทั้งการแนะนำว่าจะ ตอบโต้หรือไม่ตัวย ในขณะที่ประธานาธิบดีนั้นก็ยังคงอ่านใจในขั้นสุดท้ายว่าจะตอบโต้ หรือไม่ ยกเว้นแต่เฉพาะในกรณีที่มีการละเมิดข้อตกลงทางการค้ากับสหรัฐฯ ซึ่งถือเป็นกรณีที่ประเทศคู่ค้ามีนโยบายที่ไม่ชอบธรรมแล้ว ประธานาธิบดีไม่มีสิทธิในการใช้ดุลยพินิจ หากแต่ จะต้องตอบโต้ (mandatory action) อย่างไรก็ได้ กฎหมายนี้ก็ยังมีข้อจำกัดในกรณีที่ต้อง ตอบโต้ว่า ถ้า GATT ตัดสินว่าไม่มีการละเมิดข้อตกลงดังที่อ้างหรือประเทศคู่ค้าคือ ๆ ขุติการละเมิดนั้นหรือชดใช้ค่าเสียหายให้ ประธานาธิบดีก็ไม่ต้องตอบโต้ก็ได้ ³¹

จากการแก้ไขข้อกำหนดของรัฐบัญญัติการค้าฉบับใหม่ได้มีการบัญญัติข้อกำหนด ของ Special 301 ระบุว่าภายในระยะเวลา 30 วัน หลังจากผู้แทนทางการค้าสหรัฐฯ (US Trade Representative-USTR) ได้ออกหนังสือ "รายงานประมาณการการค้า แห่งชาติ" (National Trade Estimate Report) USTR จะต้องระบุประเทศที่ปฏิเสธ ไม่ยอมให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพหรือปฏิเสธไม่ยอม ให้มีการเจ้าตลาดอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน (fair and equitable market) โดยมาตรา Special 301 ยังกำหนดต่อไปว่า USTR ต้องระบุรายชื่อประเทศที่ต้องอยู่ ภายใต้ความสนใจอันดับแรก (priority foreign countries) สำหรับประเทศที่ (1) มีพฤติกรรมหรือมีนโยบาย ซึ่งเป็นภาระหรือมีผลลัพธ์ร้ายอย่างยิ่งยวด (the most onerous or egregious) ต่อเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และ (2) ไม่ยอมเข้าร่วมเจรจา อย่างสุจริตใจหรือไม่ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าในการเจรจาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

|

31. Julia Christine Bliss, The Amendments to Section 301: An Overview and Suggested Strategies for Foreign Response" Law and Policy in International Business" 1991, p. 562

เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ
สูงสุด ^(๓๒)

ในการกำหนดรายชื่อประเทศที่ต้องการตั้งกล่าวตามที่กำหนดของ Special 301 นั้น USTR ต้องดำเนินการปรึกษาภัยทางเศรษฐกิจ ผู้ตรวจการสิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้เกิดความกระฉับกระชูบในการตีความของที่ต้องกำหนดตั้งกล่าว สถาบันทรัพย์สินทางปัญญา ได้ระบุรายการพุทธิกรรมของรัฐต่างประเทศที่จะอยู่ภายใต้ขอบเขตของ Special 301 ว่า พฤติกรรมในข้อ (1) ให้หมายรวมถึงการประดิษฐ์ของรัฐต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการการอนุญาตของสัญญาใช้สิทธิที่มีผลต่อกิจการค้าและการเคลื่อนย้ายของสินค้าโดยเสรี (restrict the free movement of goods) หลักปฏิบัติในการขัดกับ ทรัพย์สินทางปัญญา ของรัฐต่างประเทศที่ต้องกำหนดตั้งกล่าว เพื่อคุ้มครอง "cultural sovereignty"

ภายใน 30 วัน หลังจากที่ USTR ได้ระบุรายชื่อประเทศตั้งกล่าว USTR ต้องดำเนินการสอบสวนรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรม การกระทำ และนโยบายของประเทศเหล่านั้น โดย USTR มีเวลาเพียง 6 เดือนในการดำเนินการสอบสวนให้เสร็จสิ้น และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาในการเจรจาในระดับทวิภาคีกับประเทศตั้งกล่าว ทั้งนี้ อาจขยายระยะเวลาดำเนินการเพิ่มอีก 3 เดือนในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อน และหากพฤติกรรมของประเทศตั้งกล่าวทั้งหมดดำเนินต่อไปโดยไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง USTR ก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลยพินิจในการดำเนินการตอบโต้การกระทำของประเทศนั้นโดยการประกาศเพิ่มอัตราภาษีหรือกำหนดมาตรการในการจำกัดการนำเข้าสินค้าจากประเทศตั้งกล่าว ออย่างไรก็ตาม USTR ไม่จำเป็นต้องดำเนินการตอบโต้ หากมาตรการเหล่านั้น ก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เอง ^(๓๓)

32. Van Grasstek "The Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988: Its Implications for Developing Countries and the Uruguay Round of Multinational Trade Negotiations" UNCTAD-UNDP International Project, October 1988

33. Steven Phillips "The New Section 301 of the Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988: Trade Wars or Open Markets?" Vanderbilt Journal of Transnational Law, 1988, pp. 53-57

USTR อาจจะกำหนดรายชื่อประเทศเพิ่มเติมหรืออาจถอนประเทศออกจากรายชื่อตั้งกล่าวเมื่อใดก็ได้ แต่ในกรณีที่ USTR ถอนรายชื่อประเทศ จากนั้นชี้รายชื่อตั้งกล่าว USTR จะต้องเสนอรายละเอียดและเหตุผลในการถอนรายชื่อประเทศต่อสภา Congress ในรายงานประจำครึ่งปี

ในขณะที่ Special 301 กำหนดให้ USTR ต้องเสนอรายชื่อประเทศเพื่อดำเนินการสอบสวน บทบัญญัติ Special 301 ที่ได้ให้อ่านอาจ USTR อย่างกว้างขวางในการพิจารณาว่าพฤติกรรมแบบใดที่ต้องถูกห้ามว่าเป็นพฤติกรรม "ต้องห้าม" (actionable activities) หรือประเทศใดควรถูกจัดอยู่ในรายการ priority foreign countries รวมถึงอ่านอาจในการตัดสินใจ ควรใช้มาตรการตอบโต้แบบใดกับประเทศตั้งกล่าว ³⁴

หลังจากที่มีการออกกฎหมายมาตรา Special 301 แล้ว ในวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1989 เอกอัครราชทูต Carla A. Hills ผู้แทนทางการค้าสหราชอาณาจักร Hills ได้ตั้งข้อสังเกตซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสภาคองเกรสว่า การไม่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอของประเทศไทยคือข้อห่วงหงส์ ไม่เพียงแต่จะเป็นการทำลายเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร แต่ยังเป็นการบั่นทอนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนการลงทุนในเรื่องตั้งกล่าว ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทยที่โลกจึงได้ออกประกาศแนวทางการดำเนินนโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย Special 301 ³⁵ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยแกนที่ USTR จะใช้มาตรการกำหนดรายชื่อประเทศใน Priority Foreign Countries ภายใต้มาตรา Special 301 ตั้งกล่าวข้างต้น USTR กลับจัดทำรายชื่อประเทศเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วยรายชื่อประเทศที่ประเทศที่ต้องดำเนินการตอบโต้ (Priority Foreign Country: PFC) รายชื่อประเทศที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด (Priority Watch List: PWL)

34. Paul Adams, "Suspension of GSP from Chile: The Proper Use of a Trade Provision? George Washington Journal of International Law and Economy, 1989

35. US Government Office "Summary of the Conference Agreement on HR3: The Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988", 1988

รายชื่อประเทศที่ต้องเฝ้าระวัง (Watch List:WL) ขั้นมาแทน “๓๐” เพื่อระบุรายชื่อและจัดอันดับประเทศที่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างไม่เพียงพอ หรือประเทศที่ดำเนินนโยบายเป็นอุปสรรคต่อสินค้าทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐฯ ในการเข้ามาตลาด (barrier to market access) โดยเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1989 USTR ได้ประกาศรายชื่อประเทศใน Priority Watch List ว่า ประเทศด้วย สาธารณรัฐประชาชนจีน บราซิล อินเดีย สาธารณรัฐเกาหลี เม็กซิโก ชาติอิหร่าน ไต้หวัน และไทย และประกาศรายชื่อประเทศใน Watch List ว่าประเทศด้วยประเทศไทย อาร์เจนตินา แคนาดา ชิลี โคลัมเบีย อียิปต์ กรีซ อินโดนีเซีย อิตาลี ญี่ปุ่น มาเลเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ปอร์ตุเกส สเปน ตุรกี เวเนซุเอลาและยูกสลาเวีย USTR ระบุว่า การตัดสินใจระบุรายชื่อประเทศตั้งกล่าวเป็นผลจากการปรึกษาอย่างใกล้ชิดกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ขึ้นภาคเอกชนเหล่านี้ก็เห็นพ้องกับการตัดสินใจของ USTR

การประกาศแผนการดำเนินการเป็นรายประเทศของ USTR นั้นเพื่อเพิ่มความกดดันให้ประเทศเหล่านี้เร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมายภายในเพื่อเพิ่มมาตรการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและการปาราณปรามการปลอมแปลงสินค้า ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการของ USTR จะได้ดำเนินการเจรจาตั้งกล่าวไปจนถึงวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1989 และหากยังไม่มีความคืบหน้าในเรื่องตั้งกล่าว USTR อาจพิจารณาประกาศใช้มาตรการใด ๆ ที่ได้ใน การเพิ่มความกดดันต่อประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้ โดย USTR จะพิจารณาร่วมกับห้องเสนอและมาตรการของผู้แทนสหรัฐฯ ในการเจรจาปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในแกตต์ รอบอุรุกวัย

ในการประกาศรายชื่อประเทศที่อยู่ภายใต้ Priority Watch List ในวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1989 USTR ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการที่ประเทศที่อยู่ใน List ไม่ได้คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอ ในการนี้ของประเทศบรรชิล USTR ระบุว่า บราซิล ควรเพิ่มมาตรการปาราณปรามผู้ที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เรียกร้องให้ยกเลิกข้อกำหนดของ บราซิลที่บังคับให้ต้องล้างฟิล์มโรทาร์ส์และภาพยนตร์ภายในประเทศบรรชิล และเรียกร้องให้บรรชิลเข้าร่วมการเจรจาทรัพย์สินทางปัญญาในระดับพหุภาคีด้วยที่สร้างสรรค์มากขึ้น

ในการพิชช่องประเทศอินเดีย USTR กล่าวว่าข้อถึงความจำเป็นที่อินเดียต้องปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ ให้ขยายการคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ทุกประเภท และยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับการกีดกันการใช้เครื่องหมายการค้าของบริษัทต่างชาติ นอกจากนี้ USTR ได้ระบุเพิ่มเติมว่า USTR จะเรียกร้องอินเดียแก้ไขกฎหมายเครื่องหมายการค้าให้คุ้มครองเครื่องหมายบริการและ well-known mark ตลอดจนแก้ไขมาตรการปราบปราม (enforcement) การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ USTR ได้กล่าวข้อถึงความสำคัญที่อินเดียต้องเข้าร่วมการเจรจาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้วยท่าทีที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความตกลงทวิภาคีระหว่างอินเดียกับสหราชอาณาจักร

ในการพิชช่องสาธารณรัฐเกาหลี USTR ได้ระบุปัญหาเกี่ยวกับอ่านาจการบังคับใช้ (enforcement) ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และมาตรการที่ฝ่ายบริหารของรัฐบาลเกาหลีได้ตกลงกับฝ่ายสหราชอาณาจักร ตามความตกลงในระดับทวิภาคี โดย USTR กล่าวว่า USTR จะติดตามท่าทีของเกาหลีในการเข้าร่วมการเจรจาอนุรักษ์อย่างใกล้ชิด

ในการพิชช่องเม็กซิโก USTR ระบุว่าจะใช้มาตรการชั่มชูตามข้อกำหนดของกฎหมาย Special 301 เพื่อให้เม็กซิโกแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ทุกประเภท และบังคับให้เม็กซิโกยอมเข้าร่วมการเจรจาทรัพย์สินทางปัญญาในระดับพหุภาคีอย่างสร้างสรรค์

สาธารณรัฐประชาธิรัฐจีนเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ถูกระบุรายชื่อภายใน Priority Watch List โดย USTR จะหาทางเจรจากับรัฐบาลจีนให้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเนื้องจากสาธารณรัฐประชาธิรัฐจีนยังมิได้เป็นภาคีในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาฉบับใดเลย USTR จึงต้องหาทางเจรจาให้รัฐบาลจีนยอมรับความตกลงในระดับทวิภาคีเพื่อคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ของสหราชอาณาจักร

USTR กล่าวว่าจะใช้มาตรการ Special 301 กระตุ้นให้ชาติอื่นระเบียบแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองคอมพิวเตอร์และแทนบันทึกเสียง USTR จะพยายามสถาปนาความสัมพันธ์ทวิภาคีเกี่ยวกับการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศทั้งสอง และหาทางเจรจาให้ชาติอื่นระเบียบปรับปรุงมาตรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและการปลอมแปลงสินค้าของสหราชอาณาจักร

ในการพิชช่องไต้หวัน แม้ว่าสหราชอาณาจักรจะประสบความสำเร็จในการเจรจาให้ไต้หวันยอมแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างไรก็ตาม USTR

ระบุว่า ยังคงมีปัญหาอีกหลายประการที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า และในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับให้ได้หัวนอนออกกฎหมายบังคับเพื่อรองรับพันธกรณีตามสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างสหรัฐฯ กับไต้หวัน ในเรื่องการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ ของสหรัฐฯ

สำหรับประเทศไทย USTR กล่าวว่า กำลังติดตามความคืบหน้าของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ทุกประเภท และมาตรการคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ของสหรัฐฯ อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการคุ้มครองลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ USTR กำลังติดตามการปรับปรุงแก้ไขการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของคนต่างด้าว และพิจารณาท่าทีของประเทศไทยในการเข้าร่วมเจรจาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอ่อนไหวสิ่งสิ่งของสหรัฐฯ ในระดับพหุภาคี โดยมีกำหนดเวลาจนถึงวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1989 เพื่อพิจารณาทบทวนการดำเนินการต่อไป

USTR ได้กล่าวข้างต้นว่าความสำคัญในการเจรจาต้นทวิภาคีในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผลลัพธ์เนื่องมาจากการเพิ่มอัตราการต่อรองของสหรัฐฯ ภายใต้กฎหมาย Special 301 USTR ยกตัวอย่างกรณีไต้หวันที่ยอมตกลงจะผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งนี้ โดยหน่วยงานของไต้หวันที่เกี่ยวข้องจะโดยแจ้งข้อมูลและสถิติการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและการจับกุมปราบปรามการละเมิดตั้งกล่าวให้สหรัฐฯ ทราบอย่างสม่ำเสมอ และในการที่ของประเทศไทยซ่าอุดิอาจะเป็นชั้งกำลังดำเนินการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ครอบคลุมลิขสิทธิ์ในงานวาระกรรม ตนตรี สถาบันทึกภาพและเสียงและโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ต่อมาในวันที่ 1 พฤษภาคม 1989 USTR ได้ประกาศผลการพิจารณาชั่วคราวเพื่อกบทวนการดำเนินการภายใต้มาตรา 301 (ซึ่งเรียกว่า Interim Review) ในการนี้ USTR ยังคงไม่ดำเนินการประกาศรายชื่อ Priority Foreign Countries หากแต่ยังคงใช้วิธีดำเนินการประกาศรายชื่อ Priority Watch List และ Watch List แทน ในครั้งนี้ 3 ประเทศ จาก 8 ประเทศใน Priority Watch List ได้รับการถอนชื่อจาก Priority Watch List และจัดอยู่ในกลุ่มประเทศ Watch List แทน ซึ่งประกอบด้วย สาธารณรัฐเกาหลี ไต้หวัน และชาอุดิอาจะเป็น

รายงานการทบทวนครั้งนี้ รัฐบาลเกาหลีได้มีการปรับปรุงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย เกาหลีใต้จัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจ เพื่อปรับปรุงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา จัดตั้งหน่วยต่อรวมเฉพาะกิจ ตลอดจนดำเนินการตรวจค้น จับ ปราบปราม และดำเนินคดีต่อผู้ลละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจัง

ในกรณีของไต้หวัน Interim Review ระบุว่า ไต้หวัน ได้ดำเนินการเพิ่มมาตรการปราบปรามผู้ลละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมาก ไต้หวันได้เริ่มให้มีการทำความตกลงสองฝ่ายกับสหรัฐฯ เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ผู้นำระดับสูงของไต้หวันได้ประกาศให้เห็นถึงความสำคัญในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มีการจัดตั้งต่อรวมเฉพาะกิจ ตลอดจนออกข้อกำหนดในการต่อต้านการลละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

USTR ระบุว่า ชาติอุตสาหกรรมเป็นได้จัดทำความตกลงกับสหรัฐฯ ว่าจะดำเนินการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของอนุสัญญากรุงเบอร์นให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 1989 รวมทั้งให้ค่ามิ่นว่าข้อกำหนดดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย

ส่วนอีก 5 ประเทศที่ยังคงรายชื่ออยู่ใน Priority Watch List ประกอบด้วย บรัสเซล อินเดีย เม็กซิโก จีน และประเทศไทย ในขณะที่ 17 ประเทศ ยังคงอยู่ใน Watch List ซึ่งได้ประกาศเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 1989 ทั้งนี้ USTR ได้ระบุเพิ่มเติมว่าจะต้องจับตาดูพัฒนาระบบทั่วโลกและมาเลเซียในการ Watch List เป็นกรณีพิเศษ

USTR ได้กล่าวสรุปในรายงาน Interim Review ว่า จะยังคงดำเนินมาตรการกดดันประเทศไทย 25 ประเทศให้มีการปรับปรุงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาต่อไปจนถึงวาระการทบทวนการดำเนินการภายใต้มาตรา Special 301 ครั้งต่อไปในเดือนเมษายน 1990 โดย USTR ได้กล่าวข้างตัวว่า จะให้ความสนใจเป็นกรณีพิเศษต่อท่าทีของประเทศไทยกล่าวในการเจรจาแก้ต่อรอบอุรุกวัยเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

แม้ว่าการดำเนินการภายใต้ Special 301 จะประสบความสำเร็จอย่างมากแต่ประเทศไทยคือข้อห้ามของสหรัฐฯ หลายประเทศได้แสดงความวิตกว่า การดำเนินการดังกล่าว

จะเป็นผลเสียต่อการเจรจาทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ GATT รอบอุรุกวัย^{๓๗} โดย
อัครราชทูตที่ปรึกษาของสถานเอกอัครราชทูตบราซิล ณ กรุงวอชิงตัน ได้กล่าวไว้ด้วย
การดำเนินการของ USTR ภายใต้กฎหมาย Special 301 ไม่เพียงแต่เป็นการทำลาย
ความก้าวหน้าในการเจรจารอบอุรุกวัยเท่านั้น หากยังเป็นการดำเนินการที่ผิดและขัดต่อ
กฎข้อบังคับของ GATT ด้วย นอกจากนั้น ยังขัดต่อข้อกำหนด "stand still" ซึ่งสมาชิก
GATT ได้ประกาศยอมรับในการเจรจารอบอุรุกวัย และเป็นการดำเนินการตามมาตรฐาน
ฝ่ายเดียวในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งยังมิได้ถูกบรรจุไว้ภายในได้ข้อกำหนดของ
GATT เลย

37. Cable from American Embassy, Brussels, to Secretary of State,
Washington D.C. Dept. of State No. EB 7429, Aug 5 1988, "US Trade
legislation : Statement by De Clerq",

Cable from American Embassy, Brasilia, to Secretary of State,
Washington D.C., Dept. of State No. EB 5870, Aug 5 1988, "Brazil
Criticizes New US Trade Law"

Cable from American Embassy, Paris, to Secretary of State,
Washington D.C. Dept. of State No. EEB 4480, Aug 18 1988, "French
Government Communique Critiques US Trade Bill"

Cable from American Embassy, Tokyo, to Secretary of State,
Washington D.C. Dept. of State No. EB 4321, Aug 26 1988, "Japanese
call for Cautious Application of the Omnibus Trade Act",

Cable from American Embassy, Canberra, to Secretary of State,
Washington D.C., Dept. of State No. EB 7562, Aug 24 1988, "Official
Australian Comment on US Trade bill"

พิมพ์ในบทความของ Ashman, "The Omnibus Trade and Competitiveness Act
of 1988 : Section 301 Amendments : Insinificant Changes from Prior
Law?", Boston University International Law Journal, Vol. 17, 1989.

อัตราชดเชยที่ปรึกษาของราชอาณาจักรไทยได้กล่าวต่อไปว่า วิธีการดำเนินการก่อต้นภายใต้ Special 301 ของสหรัฐฯ ในระดับทวิภาคีที่ทำให้สมาชิก GATT อื่น ๆ เกิดความน่าวางใจว่าสหรัฐฯ ไม่มีความจริงใจที่จะเจรจาเรื่องตั้งกล่าวภายใต้กรอบของ GATT เพราะหากพิจารณาการดำเนินการตอบโต้และก่อต้นของสหรัฐฯ โดย Special 301 สหรัฐฯ ไม่ควรปฏิบัติต่อประเทศที่ต้องพัฒนาเนื่องกับที่ปฏิบัติต่อประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐฯ ไม่ควรคาดหวังว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศกำลังพัฒนาจะต้องเนื่องกับกฎหมายของประเทศที่พัฒนาแล้ว

อินเดียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่แสดงความห่วงใยความก้าวหน้าของการเจรจาในระดับพหุภาคีทราบเท่าที่สหรัฐฯ ยังดำเนินการขั้นชั้นตาม Special 301 ของประชาคมยุโรป (EC) ที่เห็นชอบกับข้อกังวลของทั้งสองประเทศว่าการเจรจาเกี่ยวกับการปรับปรุงการเมืองทรัพย์สินทางปัญญา และการปรับปรุงมาตรการ และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจะไม่มีความตื้นหน้าหากคู่เจรจาไม่มีความรู้สึกว่าต้องเข้าร่วมเจรจาเพราะถูกบังคับขั้นชั้นอย่างไรก็ตาม USTR กล่าวอ้างว่า USTR พยายามที่จะใช้มาตรการ Special 301 ในลักษณะที่สนับสนุนและส่งเสริมวัฒนธรรมคุ้มครองสิ่งที่สหรัฐฯ ในการเจรจาครอบอุรุกวัย เอกอัครราชทูต Hills กล่าวข้างต้นว่า "การเจรจาในระดับทวิภาคีและการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้มาตรา Special 301 ล้วนแต่สอดคล้องกับวัฒนธรรมคุ้มครองสิ่งที่สหรัฐฯ ในการเจรจาแก้ต่อครอบอุรุกวัย" โดย USTR จะติดตามการเจรจาครอบอุรุกวัยอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ประเทศคู่เจ้าร่วมการเจรจา GATT อย่างสุจริต ๒๒๒

แรงกดดันของประเทศอุตสาหกรรมในระดับพหุภาคีกับการเจรจาแก้ต่อครอบอุรุกวัย

38. สาระสำคัญของการเจรจาแก้ต่อครอบอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาส่วนจากเอกสารดังต่อไปนี้

- Jussawalla, The Economic of Intellectual Property in a World without Frontiers, 1991

- Vanderbilt University School of law; Symposium: Trade Related Aspects of Intellectual Property Part I and II",

Vanderbilt Journal of Transnational Law, Vol 22, 1989, No. 2, 3

- University of Georgia School of Law, "Conference: Prospect: for Multilateral Agreement on Services and Intellectual Property in the GATT Multilateral Trade Negotiation", Georgia Journal of International and Comparative Law, Vol 19 No 2, Summer 1989

สืบเนื่องจากสนับสนุนการพัฒนาตัวของโลก หึ้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมา ประสบอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศเพิ่มความรุนแรงขึ้นโดยการนำเข้าของต่างๆ ของประเทศอุตสาหกรรมเพื่อป้องและตอบโต้ทางการค้า เนื่อง ภาระซึมซับการก่อต้นทางการค้า การนำเข้าหรือเพิ่มภาระให้สำหรับสินค้า เช่น การเสียภาษีอากรต่ำกว่าต้นทางของสหราชอาณาจักร จึงเฉพาะอย่างที่ก่อให้สหราชอาณาจักรต้องหันตัวไปทางเศรษฐกิจในประเทศ แต่สหราชอาณาจักรไม่ต้องการเจรจาโดยตรงกับสหราชอาณาจักร ในระดับสหภาพยังเสนอความเห็นให้มีการเจรจาการค้าระหว่างตัวหลักฝ่ายรัฐโดยลักษณะที่มีความต่อเนื่องและในปี พ.ศ. 2526 ญี่ปุ่นได้ประกาศตัวเป็นประเทศที่มีส่วนร่วมตัวอย่าง และในปี พ.ศ. 2526 ญี่ปุ่นได้

เสนอให้แก่ตัวจัดการประจำทุกเจ้าของห้องฝ่ายครอบใหม่ทั้งนั้น โดยรวมประเทศต่างๆ ที่ได้มีการเจรจาในการเจรจาในการเจรจาครอบบ้านเกือบทั่วไปในระบบนี้ยกเว้นการประชุมนัดวุฒิ

สหรัฐฯ เองประสานให้พุทธาการแห่งชั้นการค้าสินค้าในตลาดโลกค่อนข้างสูงอัน
จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการผลิตและการปรับเปลี่ยนศักยภาพและความสามารถ
ระหว่างประเทศที่ให้สหรัฐฯ มีความเจริญก้าวหน้าด้านการค้าบริการและ
ไปต่อไปเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากเป็นสาขาที่ตนมีความได้เปรียบสูงแล้ว ยังเป็น
รายได้ทางประเทศที่สำคัญ สหรัฐฯ จึงเสนอให้มีการพัฒนาประเด็นใหม่ ๆ
(es) ได้แก่ การค้าบริการสาขาต่าง ๆ เช่น การประกันภัย การธนาคาร การซื้อสิ่ง
ของ และการต้มยำคงที่รับพย์สินทางมีพุทธาการค้าบริการ

ต่อมากลุ่มประเทศภาคเงิน และกลุ่มประเทศแคมยูโรป ในระยะหลังเห็นด้วยว่า การค้าของโลกมีปัจจัยทางอุปสงค์มาก จึงเป็นต้องหาวิธีการผ่อนคลายความตึงเครียดหรือลดแรงกดดันทางการค้า โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศแคมยูโรปและสหราชอาณาจักร จึงได้แสดงท่าทีเห็นด้วยต่อการเสนอให้มีการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบใหม่อีก 1 ครั้ง ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องการประสมร่างด้วยเจ้าน้ำที่อาจไม่สักน้ำ เพื่อหารือประเด็นที่ต้องการเจรจา

ในที่สุดที่ประชุมใหญ่ประเทศภาคตีแกกเต็ร์ (CONTRACTING PARTIES) สมัยที่ 40 ซึ่งประชุมในเดือนพฤษภาคม 2528 ลงมติให้มีการประชุมเจรจาภาครัฐด้านรายฝ่ายรอบใหม่ (Preparatory Committee) ทัน โดยเริ่มประชุมครั้งแรกในเดือนมาราคม 2529 เพื่อพิจารณาจัดทั่วทั่วไปของวัตถุประสงค์ และรูปแบบของการเจรจา ตลอดจนเรื่องต่าง ๆ ที่จะนำมาเจรจาในการเจรจารอบใหม่ โดยเลขานุการแกกเต็ร์ใน

ขณะนี้คือ นายอาร์เธอร์ เอ ดันเคิล (Mr. Arthur A. Dunkel) เป็นประธานของที่ประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจฯ ต่อมาแกตต์ได้เปิดการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบใหม่ขึ้น เป็นรอบที่ 8 ที่เมืองปูนต้า เดล เอสเต้ ประเทศอุรุกวัย ระหว่างวันที่ 15-20 กันยายน 2529 โดยเรียกการเจรจารอบนี้ว่า การเจรจารอบอุรุกวัย มีกำหนดระยะเวลาเจรจา 4 ปี กล่าวคือ จะต้องเจรจาให้เสร็จในปี 2533 ในการเปิดรอบการเจรจาในมีรัฐมนตรี ของประเทศมาตั้งแต่ปี 2525 ประมาณ 75 ประเทศ

วัตถุประสงค์ของการเจรจา มีดังนี้

(1) ให้มีการเปิดตลาดการค้าโดยการลดภาษีศุลกากร และอุปสรรคทางการค้าที่มีอยู่ภาษีศุลกากร เพื่อให้การค้าของโลกมีเสรีมากยิ่งขึ้น

(2) ปรับปรุงกฎหมายที่ของแกตต์ที่ได้กำหนดมาเกือบ 50 ปี ให้เหมาะสมกับความต้องการของโลกในปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนแปลงไปให้เป็นที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

(3) ยกเว้นกฎหมายที่ทางการค้าไม่ได้กำหนดมาให้ก่อน ที่ยังไม่มี การเจรจาในแกตต์ มาก่อน ได้แก่ เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า เรื่องมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า และเรื่องการค้าบริการ

ในการประชุมเปิดรอบเจรจาที่ประชุมมีมติรับรองปฏิญญาเรือนตรี (Ministerial Declaration) เพื่อกำหนดเป้าหมาย หลักเกณฑ์และแนวทางทางการเจรจาให้ชัดเจน วัตถุประสงค์ นิประลักษณ์ กล่าวกันว่าเป็นปฏิญญาเรือนตรีที่เป็นข้อตกลงที่มีความตกลงกันว่า รอบอื่น ๆ ก่อนหน้านี้

ลักษณะเด่นของปฏิญญาเรือนตรีรอบอุรุกวัย ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนแรก เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการประกาศเปิดการเจรจาการค้าสินค้า (trade in goods) โดยประเทศไทยแกตต์เป็นผู้ประกาศในฐานะสมาชิกแกตต์ โดยมีวัตถุประสงค์ ของการเจรจาดังนี้

(1) ให้มีการค้าเสรีมากยิ่งขึ้น โดยการปรับปรุงเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาด ด้วยการลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งที่เป็นมาตรการภาษีภาษีศุลกากร และมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร

(2) ให้การค้าดำเนินไปภายใต้ระเบียบวินัยของแกตต์ที่มีประลักษณ์ และมีการใช้บังคับอย่างมีประลักษณ์

(3) ปรับปรุงให้ระบบแกตต์มีการสนับสนุนต่อสภาวะเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น

(4) ให้มีความร่วมมือกันในระดับชาติ และระดับระหว่างประเทศ ควบคู่กันไป เพื่อให้การค้าเนียนโยบายการค้า และนโยบายเศรษฐกิจมีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่สอง เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการประการเปิดการเจรจาการค้าบริการ (trade in services) โดยรัฐมนตรีที่ได้ร่วมประชุมเป็นผู้ประกาศเปิดการเจรจาการค้าบริการ ดังนั้น จะเห็นว่า ในทางเดียวกัน แก้ตัวเองมิได้เป็นผู้ประกาศเปิดการเจรจาการค้าบริการ ดังเช่นการ เปิดเจรจาการค้าสินค้า เนื่องจากความตกลงแก้ตัวมิได้ครอบคลุมถึงการค้าบริการ แต่ในทาง ปฏิบัติการเจรจาจะกระทำการได้แก่ตัว ซึ่งในขณะนั้นยังไม่ทราบว่า จะนำผลการเจรจา การค้าบริการมาร่วมไว้เป็นส่วนหนึ่งของความตกลงแก้ตัวหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการเจรจาการค้าบริการ มีดังนี้

(1) จัดทำระเบียบกฎหมายที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ของโลกข่ายตัว และเป็นไปอย่างเสถียร

(2) เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ภาคี โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังพัฒนา

ทั้งนี้ ได้จัดตั้งองค์กรสำหรับการเจรจาเรียกว่า คณะกรรมการเจรจาการค้า (Trade Negotiations Committee-TNC) เพื่อค้านิยามการเจรจา และการประชุม ของคณะกรรมการนี้ อาจจะจัดให้มีการประชุมระดับรัฐมนตรีได้ตามความเหมาะสม โดยมี องค์ประกอบ 2 คณะ คือ

(1) กลุ่มเจรจาว่าด้วยการค้าสินค้า (Group of Negotiations on Goods-GNG) มีหน้าที่ดำเนินการตามโครงการเจรจาตามที่ระบุไว้ในปฏิญญารัฐมนตรี นอกเหนือจากนี้ กลุ่มเจรจาที่ยังได้จัดตั้งองค์กรเพื่อท่าน้ำที่ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติตาม ข้อตกลงที่ว่าด้วยการคงสถานะและการยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้า (Surveillance body on standstill and rollback commitments)

กล่าวโดยสรุป การจัดทำปฏิญญารัฐมนตรีนี้เปรียบเสมือนก้าวแรกของ การเจรจาประเทศไทยที่เข้าร่วมประชุมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการจัดทำร่างปฏิญญา รัฐมนตรีเป็นอย่างมาก และพยายามเจรจาเพื่อให้ได้มาลังที่สุดกันถึงความต้องการ และผลประโยชน์ของประเทศไทยให้มากที่สุด

(2) กลุ่มเจรจาว่าด้วยการค้าบริการ (Group of Negotiations on Services-GNS) มีหน้าที่ดำเนินการตามโครงการเจรจาเรื่องการค้าบริการ ดังที่ ระบุในปฏิญญารัฐมนตรี

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นผู้สูญเสียผลประโยชน์ในเรื่องนี้ เพราะเป็นประเทศที่ต้องซื้อและบริโภคทรัพย์สินทางปัญญาจากประเทศอุตสาหกรรม ต่างพากันโจมตีสหรัฐฯ ในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะตามความเห็นของประเทศกำลังพัฒนา การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องของอธิปไตยภายในของรัฐ การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับ แล้วมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญหาควรสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และต้องสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาของเทคโนโลยี เพราะหากกำหนดกฎหมายที่ข้อบังคับให้มีการคุ้มครองในระดับที่สูงจนมากเกินไป นอกจากจะไม่เป็นผลต่อเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศแล้ว ยังเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีและนำไปสู่สภาวะที่ประเทศกำลังพัฒนาต้องพึ่งประเทศอุตสาหกรรมต่อไปอย่างไม่มีสิ้นสุด ^(๓๐) ประเทศกำลังพัฒนาได้กล่าวโจมตีสหรัฐฯ ว่า หากพิจารณาประวัติการพัฒนากฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของสหรัฐฯ เอง สหรัฐฯ ก็เริ่มต้นจากสภาพการเป็นชุมชนลูกเลี้ยงทรัพย์สินทางปัญญาของชาวยุโรป ตัวอย่างเช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐฯ ในช่วงแรก (ต้นทศวรรษ 1900) ก็ไม่ยอมให้การคุ้มครองทรัพย์สินของชาวต่างชาติ วรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของคนอังกฤษ เช่น Dickens ก็ได้ถูกละเมิดลักลอบพิมพ์อย่างลénกต้องตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐฯ ในสมัยนั้น ^(๓๑) จนกระทั่งสหรัฐฯ สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ถึงระดับหนึ่ง จึงยอมแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อคุ้มครองงานของคนต่างชาติ แต่ความไม่สมบูรณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ในช่วงปี

39. Hartridge and Subramanian, "Intellectual Property Rights : The Issues in GATT", Venderbilt Journal of Transnational Law, Vol.22, 1989 pp. 893-910

40. Ringer, "The Role of the United States in International Copyright : Past-Present and Future" Georgetown Law Journal, No.50, 1988, pp.1050-79

Henn, "The Quest for International Copyright Protection, "Cornell Law Quatery, Vol. 39, 1953, p. 52

Kapelman, "The United States and International Copyright", American Journal of International Law Vol.41, 1942, p. 408

ค.ศ. 1970-1987 โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับ Manufacturing Clause ⁽⁴¹⁾ ทำให้สหรัฐฯ ไม่สามารถนำในอนุสัญญากรุงเบอร์น ซึ่งเป็นอนุสัญญาคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้ แต่ต่อมาเมื่อสหรัฐฯ ประกาศถอนตัวจากการเป็นสมาชิก UNESCO และมีปัญหาเกี่ยวกับสภานภาพของการเป็นสมาชิก สหประชาชาติขลิฟฟ์สากล (UCC) จึงเกิดมีแรงผลักดันภายในสหรัฐฯ ให้แก้กฎหมายภายในประเทศและสามารถเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญากรุงเบอร์นได้ในวันที่ 1 มีนาคม 2532 นี้เอง ⁽⁴²⁾

ด้วยเหตุตั้งกล่าว ประเทศกำลังพัฒนาจึงเกิดความรู้สึกว่าการที่ประเทศอุตสาหกรรมโดยเฉพาะสหรัฐฯ หยิบยกประเด็นเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นมาเจรจาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี มิใช่เพื่อความยุติธรรมหรือความถูกต้องตามหลัก

41. Reilly, "The Manufacturing Clause of the U.S. Copyright Law : A Critical Appraisal of Some Recent Studies ", Journal of the Copyright Society of the SA. Vol.32, No.2, December 1984, p. 116

House Report No. 97-215, "Copyright Law Extending of Manufacturing Clause" by the Committee of Way and Means, reprinted in S Code Congressional and Administrative News 97 the Congress, 2nd Session, 1982, p.480

42. Congressional Record Senate Debate, October 5, 1988, reprinted in Journal of the Copyright Society of the USA, Vol.36, No. 1, October 1989.

Legislative Hostory PL 100-568, reprinted in US Code Congressional and Administrative News, 100th Congress 2nd Session, 1988, p. 3706-3748.

Remarks on Signing the Berne Convention Implementation Act of 1988, 24 Weekly Compilation President Document 1404, October 31, 1988 cited in Hatch, Better Late than Never : Implementation of 1886 Berne Convention, "Cornell International Law Journal, Vol.22, No 2, 1989, p.177

จริยธรรมที่สหรัฐฯ อ้างถึง หากแต่เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าของสหรัฐฯ เอง ประเทศกำลังพัฒนาอยู่处在จุดต่ำๆ ต่ำกว่ามาตรฐานสากล จึงมีการเจรจาเพื่อเรียกร้อง บีบบังคับ และข่มขู่ให้ประเทศกำลังพัฒนายอมแก้ไขกฎหมายภายในเพื่อปรับปรุงมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยอาศัยกฎหมายภายในของสหรัฐฯ เป็นมาตรฐานนอกจากจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีแล้วยังเป็นความเห็นแก่ตัวของประเทศอุตสาหกรรมที่ต้องการรักษาสถานะของความได้เปรียบในการเป็นผู้ผลิตและผู้ขายที่ต้องการเก็บช้อนความลับของเทคโนโลยีขั้นสูง ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาต้องตอกย้ำในสภาพเบี้ยล่าง ต้องพึ่งพิงและเป็นเพียงผู้ซื้อตลอดไป เพราะไม่มีโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาเทคโนโลยี เมื่อตนที่สหรัฐฯ เดຍใช้ชีวิชีเรียนลัดในการลอกเลียนทรัพย์สินทางปัญญาของยุโรปได้ เนื่องจากกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่สหรัฐฯ พยายามยัดเยียดให้ประเทศกำลังพัฒนายอมรับมีลักษณะที่เข้มงวดเกินไป จนขัดขวางการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศของตน

อย่างไรก็ตามในวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1993 ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศสามารถหาข้อยุติความขัดแย้งของผลประโยชน์ระหว่างกันได้ โดยยอมแลกเปลี่ยนการได้เปรียบเสียเปรียบในรูปแบบของต่างตอบแทน (Reciprocity) และได้ออกสรุปสาระสำคัญของความตกลงด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ดังนี้

1. การเจรจาแกตต์รอบอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ประกอบด้วยความตกลงในทางสาระบัญญัติสองส่วน คือ

1.1 ตกลงให้รัฐสมาชิกใช้ความตกลงระหว่างประเทศที่มีอยู่เดิมภายใต้กรอบขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ซึ่งประกอบด้วย อนุสัญญากรุงปารีสฉบับ ค.ศ. 1967 อนุสัญญากรุงเบอร์น ฉบับ ค.ศ. 1971 อนุสัญญากรุงโรม และความตกลงกรุงวอชิงตันว่าด้วยการคุ้มครองแผงวงจรไฟฟ้าโดยกำหนดให้ความตกลงดังกล่าวเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศสมาชิก

1.2 ตกลงในสาระต่อไปนี้เพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งความตกลงในข้อ 1.1 ยังไม่ได้ระบุถึง เช่น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ทางการค้า หรือลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพโดยแบ่งประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาที่รัฐสมาชิกจะต้องให้ความคุ้มครองเป็น 8 ประเภทคือ

- (1) ลิขสิทธิ์และสิทธิ์อ้างเดียง
- (2) เครื่องหมายการค้า
- (3) แหล่งกำเนิดสินค้า
- (4) การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (5) สิทธิบัตร
- (6) การคุ้มครองการออกแบบแห่งวงเวرافฟ์ (IC)
- (7) การคุ้มครองความลับทางการค้า
- (8) การควบคุมการผูกขาดโดยอาศัยสัญญาการใช้สิทธิ์

2. วิธีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยสมาชิกแกตต์ยังคงอาศัยหลักพื้นฐานเดิมของแกตต์ ดัง

2.1 หลักปฏิบัติเชิงคนชาติ (national Treatment)

2.2 หลักไม่เลือกปฏิบัติ (Most-Favoured-Nation Treatment)

3. ขอบเขตการคุ้มครองลิขสิทธิ์

3.1 รัฐสมาชิกต้องให้การคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ตามมาตรา 1-21 ของอนุสัญญากรุงเบอร์น ฉบับแก้ไข ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1971 ยกเว้นในมาตรา 6bis ว่าด้วยการคุ้มครองธรรมสิทธิ์ (moral right) โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์จะไม่รวมถึงความคิด กระบวนการ การนิวัติ หรือ ความคิดทางศิลปะศาสตร์

3.2 รัฐสมาชิกต้องให้การคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในฐานะงานวรรณกรรมและให้คุ้มครองฐานข้อมูล (compilations of Data) ด้วย

3.3 ให้รัฐสมาชิกขยายการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และภายนอกให้รวมถึงสิทธิ์ในการเช่าด้วย (สูงกว่าอนุสัญญากรุงเบอร์น)

3.4 รัฐสมาชิกต้องจำกัดข้อยกเว้นภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ให้น้อยที่สุด และข้อยกเว้นดังกล่าวต้องไม่ขัดกับการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของสิทธิ์

3.5 รัฐสมาชิกต้องให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์อ้างเดียงต่อผู้แสดง ผู้ผลิตงานบันทึกเสียงและอุปกรณ์ส่งกระจายเสียงทางอากาศด้วย โดยมีอายุการคุ้มครอง 50 ปี (สูงกว่าอนุสัญญากรุงโรม)

4. ขอบเขตการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า

4.1 รัฐสมาชิกต้องให้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและบริการโดยให้แต่ละประเทศไทยกำหนดเงื่อนไขการขอจดทะเบียนได้เอง

4.2 ในการณ์ที่รัฐสมาชิกใช้ระบบการจดทะเบียนโดยพิจารณาจากการใช้ (เช่นของประเทศไทยในเครือจักรภพ) ห้ามมิให้นำเงื่อนไขการใช้จริง (actual use) มาเป็นข้อกำหนดในการยื่นท้องจดทะเบียน

4.3 ให้นำขอนบทของสิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าในมาตรา 6bis ของอนุสัญญากรุงปารีสมาใช้กับสิทธิของเครื่องหมายบริการโดยอนุโลม

4.4 เครื่องการการค้าและบริการมีอายุการคุ้มครองคราวละ 7 ปี โดยสามารถต่ออายุได้อย่างไม่จำกัด

5. ข้อนบทการคุ้มครองแหล่งกำเนิดสินค้าทางกฎหมายศาสตร์

5.1 รัฐสมาชิกต้องให้การคุ้มครองการใช้ชื่อทางกฎหมายศาสตร์ ซึ่งมีนัยสัมพันธ์กับคุณภาพของสินค้าหรือชื่อเสียงของผู้ผลิต เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนต่อสาธารณะ

5.2 รัฐสมาชิกต้องกำหนดเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อปราบปรามการใช้ชื่อทางกฎหมายศาสตร์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมตามมาตรา 10bis ของอนุสัญญากรุงปารีส

5.3 รัฐสมาชิกต้องกำหนดให้มีการป้องกันการใช้ชื่อทางกฎหมายศาสตร์ในภาระบุแหล่งที่มาของไวน์และสุราเป็นพิเศษ

6. ขอนบทการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

6.1 รัฐสมาชิกต้องให้การคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นใหม่ และไม่ได้ลอกจากของเก่า (new and original) โดยเฉพาะการออกแบบเสื้อผ้า โดยรัฐสมาชิกอาจพิจารณาใช้กฎหมายลิขสิทธิ์หรือกฎหมายการออกแบบก็ได้

6.2 ขอนบทของเจ้าของแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย การทำ การขาย และการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ทางการค้า

6.3 การคุ้มครองมีอายุห้าปี นับตั้งแต่วันที่จดทะเบียน

7. การคุ้มครองลิขสิบตร

7.1 รัฐภาคีต้องให้การคุ้มครองลิขสิบตร ลิขสิทธิ์ทางเทคโนโลยี ที่กุศล โดยประกอบด้วยลิขสิบตรกรรมวิชีและผลิตภัณฑ์ โดยอาจมีข้อกเว้นเฉพาะที่จะมีผลต่อความเป็นธรรม เนื่องเรียบร้อยหรือคุณธรรมของสังคม และการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้วล้อม

7.2 ในการคุ้มครองพัฒน์พิช พัฒน์สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิต เช่นเดียวกับรัฐภาคีอาจพิจารณาใช้กฎหมายพิเศษ (sui generis system) หรือใช้ประกอบกับกฎหมายลิขสิบตรก็ได้

7.3 สิทธิของเจ้าของสิทธิบัตร ให้รวมถึงการนำเข้าด้วย

7.4 รัฐภาคีจะกำหนดเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลอย่างใดก็ได้

(เช่น สหรัฐฯ ใช้กฎหมาย best mode requirement ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันของไทย เป็นต้น)

7.5 รัฐภาคีอาจกำหนดให้มีข้อยกเว้นได้บ้างแต่ต้องไม่ขัดกับการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของเจ้าของสิทธิบัตร

7.6 แก้ตัวได้วางข้อกำหนดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น (other use) เพื่อป้องกันนิ่งให้กระบวนการต่อสิทธิของเจ้าของสิทธิบัตรเดิน

7.7 การคุ้มครองสิทธิบัตรมีอายุ 20 ปี นับตั้งแต่วันยื่นขอ แต่อนุโลมในกรณีสหรัฐฯ ที่ใช้ 17 ปี นับแต่วันที่ได้รับสิทธิบัตร

8. การคุ้มครองการออกแบบวงจรไฟฟ้า

8.1 รัฐสมาชิกตกลง (agree) จะให้การคุ้มครองการออกแบบวงจรไฟฟ้า ตามมาตรา 2-7, 12 และ 10(3) ของอนุสัญญากรุงว่าสารทั้งต้น

8.2 สิทธิของผู้ออกแบบ IC ประกอบด้วย สิทธิในการนำเข้า จำหน่าย และจ่ายออก เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า

8.3 การคุ้มครองมีอายุไม่น้อยกว่า 10 ปี

9. การคุ้มครองความลับทางการค้า

9.1 ตามข้อกำหนดเรื่องการป้องกันการซ่อนซับที่ไม่เป็นธรรมในมาตรา 10 bis ของอนุสัญญากรุงปารีส รัฐภาคีควรมีมาตรการป้องกันข้อมูลข่าวสารที่ยังไม่เปิดเผย โดยเฉพาะข้อมูลที่มีคุณค่าทางการค้าและยังคงเป็นความลับอยู่ (เช่นสูตรลับเครื่องคิดเลข เป็นต้น)

9.2 ในการนี้รัฐภาคีกำหนดให้มีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ยาและสารเคมีทางเกษตรก่อนอนุญาตให้จำหน่าย หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบต้องมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลในส่วนที่เป็นความลับทางการค้าให้ด้วย โดยอาจมีข้อยกเว้นในการนี้เพื่อประโยชน์ต่อการคุ้มครองสาธารณชน

10. การป้องกันการผูกขาดโดยอาศัยสัญญาใช้สิทธิ

ความตกลงฉบับนี้อนุญาตให้รัฐภาคีกำหนดข้อห้ามการทำสัญญาอนุญาตใช้สิทธิที่จะมีผลบิดเบือนอันอาจผูกขาดของทรัพย์สินทางปัญญาจนมีผลกระทบต่อการแข่งขันทางตลาด

11. การบังคับใช้มาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพ

11.1 รัฐภาคีจะต้องกำหนดมาตรการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาได้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการปราบปรามผู้ลละเมิด การใช้มาตรการบังคับปราบปรามการกระทำผิด ตลอดจนการสอดใช้ค่าเสียหาย โดยที่ต้องไม่เป็นภาระต่อผู้ค้าชายที่สุจริต เพื่อป้องกันการ abuse มาตรการต่าง ๆ

11.2 มาตรการดังกล่าวต้องไม่มีลักษณะที่สับสนขับข้อนหรือลับเปลี่ยงค่าใช้จ่ายอื่นที่ไม่ใช่ตนมากนักมากจนทำให้เกิดการถ่วงเวลาโดยไม่จำเป็นด้วย

11.3 รัฐภาคีต้องกำหนดมาตรการที่เอื้อประโยชน์ต่อการค้าเนินคดีแพ่งและการฟ้องเรียกร้องค่าเสียหาย ซึ่งรวมถึงการยึดของกลางไว้เป็นการชั่วคราว (injunctions)

11.4 รัฐภาคีต้องกำหนดมาตรการที่ชายแดนเพื่อป้องปราบการนำเข้าสินค้าที่ลละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งรวมทั้งสินค้าปลอมแปลงและสินค้าลละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย โดยรัฐภาคีกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันการ abuse มาตรการดังกล่าวแก่ผู้ค้าที่สุจริต

11.5 รัฐภาคีควรกำหนดมาตรการทางอาญาอย่างน้อยในการกระทำการผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า (on commercial scale)

12. กระบวนการยุติธรรมพิพาทระหว่างรัฐภาคี

ในการพิทักษ์อธิบดีพิพาทระหว่างรัฐภาคี ให้นำข้อบัญญัติในมาตรา XXII และ XXIII ของความตกลง GATT 1994 มาใช้เพื่อยุติข้อขัดแย้งดังกล่าว

13. มาตรการชั่วคราวสำหรับประเทศกำลังพัฒนา

13.1 รัฐสมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวภายในระยะเวลา 1 ปีหลังการจัดตั้ง WTO

13.2 อนุญาตให้รัฐสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งประเทศที่เปลี่ยนจากระบบการวางแผนจากส่วนกลางมีเวลาเพิ่มขึ้นอีก 4 ปี

13.3 ในกรณีที่ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งไม่คุ้มครองลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์ (เช่นยา) อนุญาตให้มีเวลาเพิ่มอีก 5 ปี จากข้อ 13.2

การศึกษาผลกระทบของการเจรจาแกตต์รับอุรุกวัยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของประเทศไทย

จากการเจรจาแกตต์รับอุรุกวัยข้างต้นซึ่งเป็นพันธกิจที่ต่อประเทศไทยต้องแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ครอบคลุมโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น ทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และผู้บริโภคในประเทศไทย เพราะแม้การมีกฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในระดับหนึ่ง จะเป็นผลดีต่อการส่งเสริมและเป็นแรงจูงใจให้โปรแกรมเมอร์และซอฟต์แวร์เข้าสู่ประเทศไทยทั่วโลก แต่หากการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตั้งกล่าวมีข้อบกพร่องที่ก่อร้ายจะกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี หรือมีรูปแบบการท้าสัญญาอนุญาตใช้สิทธิ์ (Licensing Agreement) ที่มีข้อจำกัดมากจนเกินไปก็จะกล่าวเป็นผลเสียต่อการเจรจาและ การพัฒนาเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ของไทย ด้วยเหตุตั้งกล่าว การศึกษาความเห็นจะมาจันเกินไปก็จะกล่าวเป็นผลเสียต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์

อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์นี้เริ่มมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา เมื่อระบบเศรษฐกิจของไทยได้พัฒนาไปสู่ระบบสังคมสารสนเทศ (Information Society) นอกจากนี้มีอิทธิพลจากตัวต้นทางของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำ และไม่ต้องใช้เงินลงทุนมาก (เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมธาร์ดแวร์ และสามารถพัฒนาได้รวดเร็วกว่าอุตสาหกรรมหนักประเภทอื่น ๆ) อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์จึงเป็นรูปแบบของอุตสาหกรรมบริการ (Service Industry) ที่เหมาะสมกับโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันมาก

ปัจจุบัน รัฐบาลได้ให้ความสนใจที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของไทยอย่างจริงจังเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมค้าสั่งคอมพิวเตอร์ ในวันที่ 13 มีนาคม 2527 และต่อมากระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพัฒนา (ในขณะนั้น) ได้จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติในปี พ.ศ. 2529

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดังกล่าวมุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในด้านเทคโนโลยี ด้วยมิได้เน้นถึงประเด็นปัญหาการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ว่าความมีการคุ้มครองในระดับใดจึงจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของไทยมากที่สุด

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการวิจัยศึกษาผลกรอบของน้ำพันธุกรรมในกรอบของการเจรจาแกตต์รับอุรุกวัย รวมทั้งความตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- (1) เพื่อรวบรวมศึกษาวิเคราะห์ข้อกำหนดของความตกลงแกตต์รับอุรุกวัย อนุสัญญากรุงเบอร์น และ Protocol to the Berne Convention ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์
- (2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเบรียบเทียบการคุ้มครองลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของประเทศสหรัฐฯ และประเทศคามยูโรป ทั้งจากการวิเคราะห์กฎหมายลิขสิทธิ์และวิเคราะห์ค่าตัดสินคดีละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ คดีลิขสิทธิ์ Data Base และ EC Directive on the Legal Protection of Computer Program
- (3) เพื่อศึกษาเบรียบเทียบการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ สากลนิยมเครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรมและศึกษาวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของ WIPO Model Law on Sui Generis Legal Protection of Computer Programme เพื่อศึกษาความเหมาะสมในการนำบางส่วนของข้อกำหนดตั้งกล่าวมาดัดแปลงเพิ่มเติมภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์
- (4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคุ้มครองลิขสิทธิ์กับการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในเรื่องดังต่อไปนี้
 - ความเหมาะสมและข้อบกพร่องในการคุ้มครอง Structure Sequence and Organization ในการออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (s-s-o-Protection)
 - ความเหมาะสมในการคุ้มครองการออกแบบซอฟต์แวร์ (Screen Display หรือที่เรียกว่า การคุ้มครอง look and feel) และการคุ้มครอง User Interface
 - ข้อบกพร่องการอนุญาตให้ทำ reverse engineering กับการถ่ายทอดเทคโนโลยี
 - การแปลงกับข้อกำหนดในเรื่อง Decompilation และการทำสัญญาอนุญาตใช้ลิขสิทธิ์
 - ข้อยกเว้นในเรื่องการทำซ้ำ (Copy) เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ในฐานะเป็นประเทศกำลังพัฒนา

(5) เพื่อศึกษารูปแบบของเขตและสถานะของภูมายกที่เหมาะสมเพื่อให้การคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของไทย โดยประมาณจากผลการศึกษาในข้อ (1)-(4) และพิจารณาจากดุลยภาพแห่งผลประโยชน์ระหว่างอุตสาหกรรม ตามภูมายกที่ลิขสิทธิ์ กับการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม โดยเปรียบเทียบจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ใช้คุ้มครองทางธุรกิจและสังคมโดยส่วนรวม

เนื่องจากประเทศไทยมีพันธุกรรมที่ต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้เป็นไปตามข้อตกลงของการเจรจาแก่ต์รอนบลูรุกวัยภายในเวลา 5 ปี ดังนั้น ผลการวิจัยของโครงการนี้จะช่วยเป็นข้อมูลประกอบการแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้เป็นประโยชน์กับการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศไทยมากที่สุด ดังนี้

(1) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแก้ไขกฎหมาย ลิขสิทธิ์ ให้คุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมสมและสอดคล้องกับระดับการพัฒนาเทคโนโลยีของไทย

(2) เพื่อให้ภาคเอกชนที่อยู่ในธุรกิจอุตสาหกรรมซอฟแวร์โดยตรง เช่น โปรแกรมเมอร์ ซอฟต์แวร์เยาส์ ฯลฯ สามารถปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีให้เหมาะสมสมและสอดคล้องกับ ข้อกำหนดในการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์

(3) เพื่อให้ภาคเอกชน ส่วนราชการ และภาควิชาการที่เป็นผู้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สามารถเข้าใจและเตรียมการปรับตัวเพื่อรับสภาพการภายในภูมายลักษ์

(4) เพื่อให้ภาควิชาการและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ดังกล่าว

การวิจัยศึกษาครั้งนี้จะใช้รูป เป็นข้อมูลวิจัยดังต่อไปนี้

(1) การวิจัยเอกสารโดยรวมและวิเคราะห์เอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากตัวบทของกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว (สหรัฐฯ และกลุ่มประชาคมยุโรป) ค่าตัวสินค้าลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์และลิขสิทธิ์ Data Base และข้อตกลงในแกตต์และ Berne Protocol เกี่ยวกับความคื้นครองป�权กรรมคอมพิวเตอร์ :

(2) การวิจัยภาคสนามเพื่อสำรวจหาสถานภาพ แนวโน้ม และศักยภาพของอุตสาหกรรมชุดตัวร์ในประเทศไทย เพื่อกำหนดขอบเขตการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้สอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาเทคโนโลยีของภาคเหนือและภาควิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและการอภิปราย

(3) การจัดสัมนาเชิงปฏิบัติการกับภาคเอกชนนักวิชาการและภาคราชการที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง

- การคุ้มครอง Structure Sequence and Organization of Computer

program

- การคุ้มครอง User Interface (look & feel)

- ความเหมาะสมและขอบเขตของ Reverse Engineering

- ข้อยกเว้นในการทำซ้ำหรือลอกเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี

(4) การประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาของเขตของกฎหมายลิขสิทธิ์ในการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยครอบคลุมการศึกษาในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ

(5) การเสนอแนะข้อมูลให้หน่วยราชการ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

(6) การศึกษาวิจัยมีขอบเขตเพื่อศึกษาฐานแบบที่เหมาะสมในการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยจะเปรียบเทียบการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์สิทธิบัตร ความลับทางการค้า และกฎหมายพิเศษ (Sui Generis Law) โดยจะเน้นเรื่องดังต่อไปนี้

6.1 ขอบเขตและความเหมาะสมในการคุ้มครอง structure, Sequence and Organization

6.2 การคุ้มครอง User Interface (look and feel) หรือ Screen Display

6.3 การทำ Reverse Engineering และ Decompilation

6.4 ข้อยกเว้นพิเศษที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

6.5 การถ่ายทอดเทคโนโลยี

6.6 ขอบเขตที่เหมาะสมและเป็นธรรมในการทำสัญญาอนุญาตใช้ลิขสิทธิ์

หนังสืออ้างอิง

- Adams, Paul, "Suspension of GSP from Chile: The Proper Use of a Trade Provision?", George Washington Journal of International Law and Economy, 1989.
- Baldwin, Robert, "U.S. Trade Policy Recent Changes and Future U.S. Interests", The American Economic Review: Papers and Proceedings, May 1989.
- Bello, "Current Developments in the Opening of New Markets by the United States Government", International Lawyer, Vol.21, 1987, P. 719
- Bello, "The Heart of the 1988 Trade Act: A Legislative History of the Amendments to Section 301", Stanford International Law Journal, Vol.25 1989, P.2
- Bliss, Julia Christine, "The Amendments to Section 301: An Overview and Suggested Strategies for Foreign Response ", Law and Policy in International Business, 1991 P.562
- Borrus, "United States Trade Protectionism: Institutions, Norms, and Practices", Northwestern Journal International Law and Business, Vol.8, 1987, P.329
- Burger, U.S. Trade Deficit: Causes, Consequences and Cures, 1988.
- Calleo, The Imperious Economy, 1982, P.45
- Cline William, "Macroeconomic Influence on Trade Policy," The American Economic Review: Papers and Proceedings, May 1989.
- Congress of the United States, office of Technology Assessment, Intellectual Property Rights in an Age of Electronics and Information, Washignton DC:US Government Printing Office, April, 1986.
- Congressional Record Senate Debate, October 5, 1988, reprinted in Journal of the Copyright Society of the USA. Vol. 36, No. 1, October, 1989.

- Cornish, Intellectual Property, 2nd edition, 1989.
- Eichengreen, "Trade Deficits in the Long Run", the St. Louis Federal Reserve Bank Conference, reprinted in Burger (ed.) US Trade Deficit Causes, Consequences and Cures, 1989, P.240
- Feldsstein (ed.) The United States in the World Economy, 1988, P.3
- Fisher, "Section 301 of the Trade Act of 1974 : Protection for U.S. Exporters of Goods, Services and Capital", Law and Policy in International Business, Vol.14, 1982, P.573
- Fisher and Steinhaardt, "Section 301 of the Trade Act of 1974 protection of U.S. Exporters Goods, Services and Capital", Law and Policy in International Business, Vol. 14, 1982, P.578.
- Gadbaw and Richards (eds.), Intellectual Property Rights : Global Consensus, Global Conflict, 1988, chart 1.1, P.4
- Gilpin, The Political Economy of International Relations, 1987, P.6
- Hartridge and Subramanian, "Intellectual Property Rights : The Issue in GATT", Vanderbilt Journal of Transnational Law, Vol.22, 1989 PP. 893-910.
- Heinz John, "Manufacturing A Trade Policy in Aan Era of Change", Journal of International Affairs, Fall, 1988.
- Henn, "The Quest for International Copyright Protection", Cornell Law Quarterly, Vol.39, 1953, P.52.
- Jussawalla, The Economic of Intellectual Property in a World without Fronties, 1981. |
- Kapelman, "The United States and International Copyright", American Journal of International Law, Vol.41, 1942, P. 408.
- Keohane, After Hegemony : Cooperation and Discord in the World Politic, 1984, P.9

- Kindleberger, "Dominance and leadership in the International Economy", International Studies Quarterly, No.25, 1981, P.243.
- Markaregyk. Principles of New International Economic Order: A Study of International Law in the Making, 1988, P.25.
- Nettesheim Martin, "Section 301 of the Trade Act of 1974 : Response to Unfair Foreign Trade Practices"
 - Parboni, The Dollars and its Rivals, 1981, P.38.
 - Phillips Steven, "The New Section 301 of the Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988 : Trade Wars or Open Markets ?" Vanderbilt Journal of Transnational Law, 1988, PP. 53-57
- Reilly, "The Manufacturing Clause of the U.S. Copyright Law : A Critical Appraisal of some Recent Studies", Journal of the Copyright Society of the USA., Vol.32, No.2 December, 1984, P.116.
- Ricketson S., The Law of Intellectual Property, 1984.
- Ringer, "The Role of the United States in International Copyright : Past-Present and Future" Georgetown Law Journal, No.50, 1988, PP. 1050-11079.
- Triffin, Gold and the Dollars Crisis, 1958, P.54.
- U.S. Chamber of commerce, The Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988, 1988.
- U.S. Department of Commerce, Survey of Current Business, Vol. 3, March, 1988. table 10, PP.54-59, cited in Cong. Kastenmeier and Beire, "International Trade and Intellectual Property : Promise, Risk and Reality", Vanderbilt Journal Law, 1989, Vol. 122, P.286.
- U.S. Government Office "Summary of the Conference Agreement on HR 3 : The Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988", 1988.
- United States International Trade Commission, "Foreign Protection of Intellectual Property Rights and the Effect on U.S. Industry and Trade", Report to United States Trade Representative, Investigation No. 332-245, Publication 2065 (February, 1988).

- University of Georgia School of Law, "Conference: Prospect: for Multilateral Agreement on Services and Intellectual Property in the GATT Multilateral Trade negotiation", Georgia Journal of International and Comparative Law, Vol. 19 No. 2 Summer, 1989.

- Vanderbilt University School of Law, "Symposium: Trade Related Aspects of Intellectual Property Part I and II", Vanderbilt Journal of Transnational Law, Vol. 22, 1989, No. 2, 3.

- World Intellectual Property Organization, Background Reading Material on Intellectual Property, 1988, PP. 57-68

- World Intellectual Property Organization, General Information, 1994

- Yeutter, "An Agenda for New GATT Round", Department of State Bulletin, November, 1986, Vol. 86, No. 21, P.45.

- Yeutter, "U.S. Trade Policy and the Trade Deficit", reprinted in Department of State Bulletin, Vol. 87, No. 2121, April, 1987, P.26.

- อัมมาร สยามวารสาร " บทนำว่าด้วยการนัดหยุดงานลิกซ์ในกรีกและในกรีก " วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ 15, ฉบับที่ 3, กันยายน 2529, หน้า 5-7.

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิการ

ชื่อ-สกุล

สถานที่ทำงาน

1. คุณสันติ รัตนสุวรรณ	ผู้อำนวยการกองสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา
2. พ.ต.อ.รัชวิทย์ แสงทวีสุข	กองทะเบียนคนต่างด้าว
3. คุณจิตรลดา พิกาลสุพงศ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
4. คุณฐานินทร์ พะเอม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
5. คุณสุวัท ฤลบุตร	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
6. รศ.วิมลศิริ ชานาณุเวช	คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยเชียงใหม่
7. อาจารย์นฤเพราะ แสงเทียน	มหาวิทยาลัยสบายน
8. ดร.ทวี ห้อมชง	มหาวิทยาลัยสบายน
9. คุณสัมฤทธิ์ เทียนคำ	มหาวิทยาลัยสบายน
10. อาจารย์อรพรัณ พนัสพัฒนา	คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. อาจารย์แก้วสวรร อดิโพธิ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
12. คุณมานิคบ์ เดชาเกียรติวัลย์	บริษัท ที.เอ็น.ที อินคัลสตรี จำกัด
13. คุณพัชสรวงศ์ ปานะคุทธะ	บริษัท กฤษดาภานาคร จำกัด
14. คุณภารารัตน์ รัชานุรักษ์	บริษัท NECTEC
15. คุณไอคูร์บ์ ธีรนิติ	บริษัท IBM
16. คุณธนกานยูจน์ จุบเจริญ	บริษัท IBIZ
17. คุณวัฒนา โภนทอง	บริษัท คอสโนม
18. คุณศันสนีย์ อัษฎาธร	บริษัท TAS

19. คุณอรทัย คล้ายชน	บริษัท วัชรัจกร จำกัด
20. คุณมนู อรศีคล เชษฐ์	บริษัท คานต้าแมท จำกัด
21. คุณจินนา ตันสกานุช	สคช.
22. คุณศศิวิมล บุญเรือง	นสพ. BANGKOK POST
23. คุณสิริพร ศุภารัชคกการ	นสพ.ผู้จัดการรายวัน
24. คุณมรกต คันธสุขเกษม	นสพ.กรุงเทพธุรกิจ
25. คุณรุ่งชัย นพคุณ	สำนักงานทนายความดำเนินสมเกียรติ และบุญมา
26. คุณกนลมิตร วุฒิจันนกค์	สำนักงานทนายความ Coudert Brothers
27. คุณสัตบุษพล สัจจะเศษ	สำนักงานกฎหมายเอนก แอนด์ บริสชัน
28. คุณชนัญญา วิทยาเกษมลั่นต์	มหาวิทยาลัยสยาม
29. อาจารย์พุสตี แหลมสกุล	คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
30. ผศ.นลินี สีตสุวรรณ	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
31. อาจารย์ส่ง่า ลีนะรัมย์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
32. คุณบุญรักษา สรัท堪านท์	สมาคมธุรกิจคอมพิวเตอร์ไทย
33. คุณบัวดี บุญยเกียรติ	บริษัท มีเดีย แอดโซลูชัน เทคโนโลยี จำกัด
34. คุณประวิทย์ มังคละธนกุล	สำนักงานเบนเตอร์ แอนด์ แม็คเคินชี